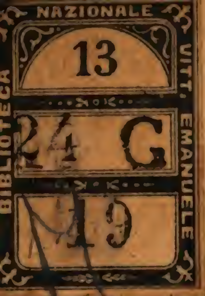
DE PENSIONIBUS TRACTATUS VERE AUREUS CACCIALUPI VIRI CLARISSIMI, ...

Giovanni Battista Caccialupi,
Didacus Sanctius

NAZIONALE
13
24 G
19
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE

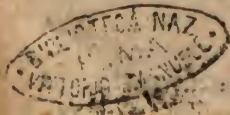
DE PENSIONIBUS TRACTATUS VERE AUREUS CACCIALUPI

Viri clarissimi, Iudicibus, Aduocatis, Procuratoribus, Notariis, & omnibus prædictis maxime necessarius.

Addito Indice per Didacum Sanctium Romanum.

✱

Ill. D. Marci Antonij de Arzenis [?]

22

Pensionum con

STITVTARVM SVPER BENEFICIIS ECCLESIAsticis, aut locis piis, seu illorum fructibus & redditibus, ex ordinatione Papæ, aut inferioris, materia est frequens & quotidiana, vtilis & subtilis, & a maioribus nostris in perfecte, & sparsim tradita. Ad communem igitur vtilitatem, illam colligere institui quanto distinctus, & vberius, & compendiosius potero per infrascriptas quæstiones.

ELENCHVS EORVM QVAE SINGVLIS Quæstionibus continetur.

FINIS.

IVDEX ALPHABETICVS AVCTORE DIDACO Sanctio Romano.

S.

T.

V

FINIS.

IO. BAPTISTAE CACCIALVPI SANCTOSEVERINATIS ADVOCATI CONSISTORIALIS DE PENSIONIBVS QVAESTIONES TRIGINTA.

Prima Quæstio.

CApio primam Questionem videlicet, Quid sit Pensio, de qua loquimur in præsenti tractatu. Laud. dicit: quod est certa portio ex aliqua mensa, vel ex aliquo beneficio ex causa ad tempus: non in perpetuum separata: & pendent a proprietate beneficii, a quo sub trahitur: sicut vsu fructus a proprietate. c. fi. de pig. xvi. q. i. Possessiones. xii. q. ii. quicunq;. Et hanc diffinitionem referunt & sequuntur in Clemen. i. §. Eadē de supplen. negli. prælat. Anto. de But. Cardinalis Floren. Ioannes de Imola. & communiter scribentes. Subdit tamen idem Cardi. quod hæc diffinitio concernit pensionem, quatenus est commodum temporale tantū & non quatenus est titulus beneficialis. Nam quatenus est beneficium: diffinitur sicut beneficium. Accedunt pro declaratione huius diffinitionis, quæ dicentur in q. vi. viii. x. xii. & xx.

Secunda Quæſtio.

SVper ſecunda quæſtione videlicet, vnde dicatur penſio. Dicit Laud. in.d.Cle. i.de ſuppl. negli. prælat.§. Eadem. quod dicitur a pendeo. quia depende formaliter a beneficio, a quo detrahitur, ſicut vſu fructus a proprietate vt.d.c. ſi. poſſeſſiones. xvi. q.i.&.d.c. Quicunq;.xii.q.ii.&.c. Quamuis. Cle.i. depræben.in.vi. Et idem dicit Card. Floren.in.d.§. Eadem.

Tertia Quæſtio.

CIrca tertiam quæſtionem, videlicet, Quot ſint ſpecies penſionis, dicit idem Laud. in cle.i.§. Eadem, quod duæ videlicet licitæ, vt.d.c. Poſſeſſiones, cum ſimilibus præallegatis. Et illicitæ vt in.d.Cle.i. de quo latius.i.q.ſeq.

Quarta Quæſtio.

SVper quarta quæſtione particularius quærendo quæ eſt penſio licita, & quæ illicita, ſeu reproba ta, diciturquod cognito vno contrariorum, cognoſcitur & reliquum, vt.l.i.ff.de his, qui ſunt ſui vel alie.iuris, vnde cognitis reprobatis, intelligimus licitas. Reprobatæ ſunt penſiones, quæ conſtituuntur in fraudem Canonis, vt quia deputantur ei, qui non eſt

capax beneficii secundum eum Abb.in.c. Ad audientiam de rescrip.ita intelligentem.c. Extirpandæ, in fi. de præben.quod etiam ponit Abbas latius in.c.Conquerente.de cleri.non residen. exemplificans in Episcopo, qui non valens prouidere nepoti de curato, propter defectum ætatis, contulit ipsum alteri, & super fructibus deputat pensionem nepoti. Idem repetit idem Abb.in.d.c.Extirpandæ.§.Si vero. Et hæc sequuntur Moderni in.d.c.Ad audientiam. Vbi subdit dominus Feli.Sandeus Ferrarien. quod potest exemplificari in casu.c.Audiuimus.de collu. de quo etiam habetur in.c.Nisi essent, cum glo.in fi.de præbendis. Adde, quod posset exemplificari in canone.d.Cle.i.d. §. Eadem. Licita autem est quando est constituta ex causa licita & honesta danda alicui capaci ex redditibus beneficii vt.d. c. Ad audietiam, secundum Abb. ibi & in locis præalleg. Et probatur in.d.c. Conquerente, & in.d.c, Quamuis exemplificatur.in tex.sing. c.Misi.de preben.vbi pro bono pacis fuit alteri litigantium statuta pensio de redditibus ecclesiæ ad vitam alterius partis. hinc dixit idem Felinus in.d.c. Ad audientiam. quod per illum tex.& per.c. Ad quæstiones de re.permut. consuluit Petrus de Ancha. in suo con. 274.incipien. Quæstio præponitur in themate gñali quod ex cã rationabili: puta ob euidẽtem vtilitatẽ Ecclesiæ, põt Ep̃s in collatione Ecclesiæ imponere onus alimẽtandi illũ, qui renũtiat Ecclesiæ de redditibus ipsius Ecclesiæ: & loquitur in sene inepto ad curã aĩarum quo casu, sicut dare deberet ei coadiutor & ambo debe rent viuere de redditibus Ecclesiæ: ita etiam debet fieri

dicta reseruatio . Sic & e contra impugnat Oldrad. Con.cc.xxvi.incipien. Quidam Episcopus. pensionẽ constitutam per Episcopum cuidam nobili tanquam benemerito erga Ecclesiam: tum quia de meritis non constabat: tum quia donatio erat in quantitate enormi: ex quibus infert notabiliter idem Sandeus: quod vbi concurrunt merita : & de ipsis constat : potest Episcopus in quantitate moderata aliquam pensionẽ deputare alicui quoad vixerit; de redditibus Ecclesiæ. Adducit not. in.c. Fraternitatem de donat. Idem adducit Ananiañ. in. d. c. Audiuimus. in. iiii. col. de collu. quod Episcopus potest pro bono pacis ordinare: vt detur aliquid alteri parti: vt ibi latius, & dicetur infra. v. vi. & vii. quæstionibus. Episcopus ergo potest ex officio imponere pensionem super redditibus alicuius beneficii: vt habetur etiam in. c. Constitutus de relig. do. & reliquum dicetur in dictis quæstionibus.

Quinta quæstio.

CIrca quintam quæstionem, videlicet, cuius auctoritate licita pensio possit constitui, & qualiter & an requisito rectore aut prælato ecclesiæ cui imponitur. De papa est indubitatum: quia habet in beneficiis ecclesiasticis liberam potestatem: vt in . c. Proposuit. de concessi. præben. & in. c. ii. de præben. in. vi. & in clemen. ii. Vt lite penden. cum similibus. in tantum quod potest ipse Papa absq; causæ expressióe simpliciter imponere pensionem. Et istis adde: quæ dicetur infra. q. xviii. Episcopus etiam posset vt dictum

est in. q. præcedenti, sed debet illam imponere cum causæ cognitione ex causa iusta: & apparente & cõcernente vtilitatem Ecclesiæ: vt dixerunt Oldra. & P. de Anchar. in consiliis alleg. in præceden. quæstione. Insuper dixit Pontanus con. ccclxix. Incip. Circa primũ, in prima col. quod non est dubium Romanum Pontificem in onerando monasterium aut ecclesiam pensione alteri soluenda: & sic in diminuendo iura monasterii aut ecclesiæ, cum illam existentem liberam obligationis vinculo subiecerit: vti potuisse duplici potestate. Primo quidem absoluta: & tunc de plano fatetur potuisse onerari Abbate & conuentu, seu prælato non citato. Si enim vocatur Episcopus in partem solicitudinis non in plenitudinem potestatis: hæc facere potest causa cognita, & illius loci seu dignitatis prælato vocato cum viuit, vel si vacet locus aut dignitas, constituto eidem vacan. legitimo defensore ad dictam diminutionem reddituum, vel illius oneris impositionem vocan. vt not. Innocentius in. c. Vt nostrum, vt ecclesiæ benefi. in glo. in verbo constituatur, & glo. in Clementina. Si vna, de reb. ecclesiæ non alien. Et in. c. dudum eo. ti. li. vi. de quo tamen per Oldr. con. 225. & con. 256. Igitur & id possit Papa facere non præmissa citatione & maxime quando ecclesia talis aut monasteriũ immediate spectat ad Romanam Ecclesiam. Et subdit quod quemadmodum Papa de ordinata potestate posset non vocato ipsius monasterii Abbate, vel ecclesiæ rectore, illud aud illam alteri loco religioso vnire seu donare, & in consequentiã omnes eius redditus, prout potest Episcopus sui capituli acceden. consensu, eccle-

ſiam aliquam ad ſe pertinen. alteri loco religioſo vnire atq; donare: non citato illius rectore pro tempore: vt dicit eſſe caſum in. d. Clemen. Si vna, & in. c. paſtoralis &. c. Cõſultationibus de donat. Igitur conſequẽs eſt: quod multo magis poſſit monaſterii reditus abſq; citatione præmiſſa ſoluen. penſionis onere aggrauare. Item quia qua ratione Papa poteſt ex iuſta cauſa dignitatem aliquam ſeu Eccleſiam grauare certo penſionis onere: ius prælato inuito: vt in. c. Extirpandæ in fine per locum a contrario, &. c. Expoſuiſti. pariter etiam potuit ipſo abſente vt in regula. Qui poteſt de re iu. Secundo potuit idem Romanus Pontifex vti poteſtate ordinaria & tanquam Iudex ordinarius qui aſtringitur ad iuris poſitiui ſolennitatem obſeruandam. Et tunc dicit non eſſe dubium, ꝙ in ferenda per eum tanquam per Iudicem ordinarium ſentẽtia: neceſſaria eſt legitima citatio partis: alias eſſet nulla. l. fi. C. de legi. c. i. de cau. poſſ. Et per. c. Paſtoralis de re Iudi. Cum igitur Papa eligit vti poteſtate ordinaria non autẽ abſoluta (ſi quidem id facit parte non citata aut nõ rite) dicit impoſitiõem nullam. Quod aũt videatur elegiſſe viam Iudicis ordinarii: non autem viam principis abſolutam, colligit, quando citat illius monaſterii grauãdi Abbatem & ipſum non rite citat: dicit actum nullũ vt ibi latius poteſt per eum videri: ſuper hoc opportune prouidet Regula Canc. Apoſt. licet ſit temporalis. An autem talis ordinatio vel cõpoſitio poſſet fieri auctoritate delegati non habentis a Papa ſpeciale mãdatũ: Io. de Anan. in. c. Audiuimus de collu. dicit quod non. vt in. c. De cœtero de tranſact.

Sexta Quæstio.

AD ſextam quæſtionem videlicet. An penſio debeat conſtitui in quota fructuum, aut redditũm. An vero in quantitate fructuum alias in pecunia. Io. de Ana. in. c. Audiuimus. de coll. in. iiii. col. dicit illam ordinandam per viam quantitatis pecuniæ vel bladi, non antem per modum quotæ: puta conſtituendo dari tertiam vel quartam partem: quia eſſet ſcindere beneficium contra. c. Maioribus de preben. &. c. de cœtero de tranſactio. Ad comprobationem facit quod not. Bar. in. l. Si merces. §. Vis maior. ff. loca. Et in. l. Si apes de furt. Et omnino videas quod dicetur in. xx. q.

Septima Quæſtio.

CIrca ſeptimam quæſtionem, videlicet in quanto ſit tolerabilis & honeſta: & quomodo ſuccuratur grauato. Videtur dicendum quod remanere debeat grauatæ eccleſiæ: tantum quod prælatus aut rector vel presbyter poſſit cõmode viuere: alias ſecus ſecundũ Abb. in. d. c. Conquerente. arg. c. vacan. Et. c. Cũ cauſam de preben. Hinc puto inoleuiſſe practicam, quod vt plurimum ſtatuitur onus vſq; ad tertiã partem reddituũ quantitatiue tamen non per viã quotæ: & ſi cõtigerit alienam eccleſiam eſſe nimis oneratam ſolet modificari vt in. c. Prohibemus de cenſi. Et ad materiam optime loquitur Pontanus in dicto Conſilio. ccclxxviii. inter cœtera dicens in quinto

articulo illius consilii, talem moderationem iustam & canonibus amicam. Adducit not. doct. in c. Praeterea de iure patro. decidentium in simili quod si census a diocesano in fauorem patroni, tempore fundationis impositus ecclesiae fundatae in tantum Ecclesiam onerat, quod si soluatur, non possit necessitatibus Ecclesiae seu substentationi praesbyteri subueniri, tunc patroni census debet diminui & moderari. Arg. tex. in c. i. de consuet. vbi est expressum tolli debere vel moderari consuetudines Ecclesiis grauamen excessiuum inferen. ergo & pari ratione censuum impositionem & pensionum. Item mouentur arg. tex. in c. Suggestu. de decimis. quem Pont. egregie inducit ad propositũ nostrum. Dicit etiam Pont. quod istam quaestionem ter minat casus in simili expressus in. c. Quando de censi. Et quod notabilius videtur, subdit idem Pont. quod secundum communem opinionem moderatio illa prouenit in illis terminis ex iustitia non ex gratia, quod idem putat idem Pontanus dicendum in pensione, quae nimium grauaret Ecclesiam vt possit officio superioris mediante iustitia, ob redditu um diminutiõem mo dificari. quam etiam & in totum posse tolli ex causa, suadente Iustitia, sensit idem doct. ibidem.

¶ Item mouetur & aliis iuribus vt põt videri in praealleg. con. Et subdit non esse dubium principem per rescriptum modificantem dictam pensionem praesumi motum ex subsistentia iustae causae, adeo vt non admittatur probatio in contrarium, vt elegãter determinat Cynus in. l. Rescripta. C. de praecibus Imperat. offeren. Et in. l. fi. ff. si contra ius vel vtil. pu. Et sequitur

d.Ant.in.c.Quæ in ecclesiarum deconstit. Et subdit tanto magis illud procedere vbi princeps illam modificationem faceret ex certa scientia, quæ clausula importat eũ vti velle plenitudine potestatis. vt not. glo. in c. Ad hoc sumus de Rescrip. super verbo elegerint. Quod autem Papa ius quæsitum vni ecclesiæ aduersus aliam nedum ex rescripto, sed etiam ex contractu possit cum vult tollere, dicit esse textum expressum in. c. Ex multiplici de deci. & in Clem. Dudum. §. Nos & enim de sepul. vbi dicit expresse papam cum vult, ex toto auferre posse ius ex contractu loco religioso quæsitum aduersus ecclesiam secularem & e contra. Et subdit ibidem quod non est necessaria citatio illius in cuius præiudicium cadit dictæ pensionis sublatio aut modificatio, vt ibi per eum. Fortius attentat quod cessantibus redditibus ecclesiæ grauatæ & saltem ex diminutis ecclesiæ redditibus mero iure sit illi diminuendum onus vt ibi per eum hæc mirabiliter faciunt pro ecclesia Mirapicen. grauata per Sixtum quartum pensione duc. cccc. danda Episcopo Arelaten. quam Mirapicen. postea liberauit. Non loquor vltra, quia quæstio pendent, & quia Arelaten. dicit sublatum esse sibi ius quæsitum & obtinuit commissionem, quod quatenus ei esset per illam reuocationem sublatum ius quæsitum, nõ obstaret ei reuocatio. Putarem pendere vtrum illa reuocatio pensionis, aut eius moderatio fuerit facta ex mera iustitia, an vero ex gratia: quia si ex mera iustitia non posset dici sublatum ius quæsitum sanum & considerabile. Sed infectum & vulneratum & non considerabile, vt in simili dicitur in. l. iii. §. Si is pro quo. ff.

quod quis iur. Et prout in ſimili dicũt domini de rota per Egidium con.468.in fi. Et Cald.in ti.de reſcript. con.12. Et colligitur ex dictis doctorum in.c.prælle gato depreben.in.vi.

Relinquo tamen cogitandum, & ſuper illo dicto quã do papa tollit penſionem aut modificat, an ſit pars citanda. Ponta. loquutus eſt nimis ore lato, quia ſi per viam iuſtitiæ debebat pars citari vt ſingulariter decla rat Pau. de caſtro con.51. vbi omnino vidẽdum. Si vero ex gratia & de poteſtate abſoluta & tunc ſecus, & ita procedit dictum Pont. de quo tamen infra dicetur latius.q.xxiiii.& ibi vide Cal. de reſcr.con.15.

Octaua Quæſtio.

SVper octaua quæſtione, vtrum penſio ſit perpetua vel tpalis, põt dici quod ſit tẽporalis vt colligitur ex diffinitiõe pẽſionis ex dictis ſupradictis in.1.q. quaſi iudicetur abſonum dictam penſiõem, quæ habet inſtar ſeruitutis vſus fructus, a proprietate ſeparabilis ad tempus, nõ in perpetuum, vt.l. Antiquitas.c. de vſu fr. cum ſit eſſe perpetuam, ſed poſſet reſponderi quod cum dicta penſio non conſtituatur in quota fructuum eccleſiæ grauatæ, ſed in quantitate pecuniæ vel alterius rei, non ſit eadem ratio: quando tamen Papa vni monaſterio vel eccleſiæ aſſignaret penſiõem perpetuã ſuper fructibus alterius eccleſiæ, & facultates illius eccleſiæ poſſent commode ferre illud onus, non video quid obſtet. vide ad materiam Pont. in dicto conſilio

369. alleg. supra in. v. q. & in. q. praeceden.

Nona Quaestio.

AD nonam quaestionem descendendo: videlicet vtrum obligatio pensionis de qua loquimur: sit personalis vel realis, quo ad omnem effectum, dicendum quod aut quaerimus vtrum obligatio sit personalis, vel realis, habito respectu ad personam illius nominati, qui debet soluere pensionem, qua in gratia nominatur persona, per quam debet fieri solutio pensionis, & tunc pensio non dicitur personalis tanquam cohaerens personae illius nominati & illius personam nō transgrediens, & quasi finiatur finita persona illius: sed dicitur realis quasi grauans dignitatem seu successorem & ecclesiam viuente pensionario idest illo cui debet solui annua pensio de redditibus ecclesiae. probatur in. c. Nisi essent cum glo. penul. de praeben. & ita determinat pau. de ca. in consi. 51. Incipien. Quia exceptiones. cui adhaeret dominus Felinus in dicto. c. Ad audientiam. Et tunc ille cui est imposita sine eius consensu, & similiter successor in beneficio vel dignitate poterit compelli ad solutionem non ex obligatione ciuili aut naturali, quae ex rescripto non oritur, considerando proprie quia oritur proprie ex consensu, sed ex quadam astrictione siue obligatione naturali, quae oritur ex illa aequitate, vt superioribus percamus. vt per Bar. not. in. l. Iulianus de cond. indebi. & doct. in. l. Ex hoc iure gentium de iust. & iur. vnde cōpellitur officio iudicis. l. Si quis sepulchrū

V

FINIS.

IO. BAPTISTAE CACCIALVPI SANCTOSEVERINATIS ADVOCATI CONSISTORIALIS DE PENSIONIBVS QVAESTIONES TRIGINTA.

Prima Quæstio.

CApio primam Questionem videlicet, Quid sit Pensio, de qua loquimur in præsenti tractatu. Laud. dicit: quod est certa portio ex aliqua mensa, vel ex aliquo beneficio ex causa ad tempus : non in perpetuum separata: & pendent a proprietate beneficii, a quo sub trahitur: sicut vsufructus a proprietate . c . fi. de pig. xvi. q. i. Possessiones. xii. q. ii. quicunq;. Et hanc diffinitionem referunt & sequuntur in Clemen. i. §. Eadē de supplen. negli. prælat. Anto. de But. Cardinalis Floren. Ioannes de Imola. & communiter scribentes. Subdit tamen idem Cardi. quod hæc diffinitio concernit pensionem, quatenus est commodum temporale tantū & non quatenus est titulus beneficialis. Nam quatenus est beneficium: diffinitur sicut beneficium . Accedunt pro declaratione huius diffinitionis, quæ dicentur in q. vi. viii. x. xii. & . xx.

Secunda Quæstio.

SVper secunda quæstione videlicet, vnde dicatur pensio. Dicit Laud. in. d. Cle. i. de suppl. negli. prælat. §. Eadem. quod dicitur a pendeo. quia depende formaliter a beneficio, a quo detrahitur, sicut vsu fructus a proprietate vt. d. c. si. possessiones. xvi. q. i. & . d. c. Quicunq;. xii. q. ii. & . c. Quamuis. Cle. i. de præben. in. vi. Et idem dicit Card. Floren. in. d. §. Eadem.

Tertia Quæstio.

CIrca tertiam quæstionem, videlicet, Quot sint species pensionis, dicit idem Laud. in cle. i. §. Eadem, quod duæ videlicet licitæ, vt. d. c. Possessiones, cum similibus præallegatis. Et illicitæ vt in. d. Cle. i. de quo latius. i. q. seq.

Quarta Quæstio.

SVper quarta quæstione particularius quærendo quæ est pensio licita, & quæ illicita, seu reprobata, dicitur quod cognito vno contrariorum, cognoscitur & reliquum, vt. l. i. ff. de his, qui sunt sui vel alie. iuris, vnde cognitis reprobatis, intelligimus licitas. Reprobatæ sunt pensiones, quæ constituuntur in fraudem Canonis, vt quia deputantur ei, qui non est

capax beneficii secundum eum Abb.in.c. Ad audientiam de rescrip.ita intelligentem.c. Extirpandæ,in fi. de præben.quod etiam ponit Abbas latius in.c.Conquerente.de cleri.non residen.exemplificans in Episcopo,qui non valens prouidere nepoti de curato,propter defectum ætatis, contulit ipsum alteri ,& super fructibus deputat pensionem nepoti. Idem repetit idem Abb.in.d.c.Extirpandæ.§.Si vero. Et hæc sequuntur Moderni in.d.c.Ad audientiam. Vbi subdit dominus Feli.Sandeus Ferrarien . quod potest exemplificari in casu.c.Audiuimus de collu. de quo etiam habetur in.c.Nisi essent,cum glo.in fi.de præbendis. Adde,quod posset exemplificari in canone.d.Cle.i.d. §. Eadem. Licita autem est quando est constituta ex causa licita & honesta danda alicui capaci ex redditibus beneficii vt.d. c.Ad audietiam , secundum Abb. ibi & in locis præalleg.Et probatur in.d.c. Conquerente,& in.d.c,Quamuis exemplificatur.in tex.sing. c.Misi.de preben.vbi pro bono pacis fuit alteri litigantium statuta pensio de redditibus ecclesiæ ad vitam alterius partis.hinc dixit idem Felinus in.d.c.Ad audientiam. quod per illum tex.& per.c.Ad quæstiones de re.permut.consuluit Petrus de Ancha.in suo con. 274.incipien.Quæstio præponitur in themate gñali quod ex cā rationabili:puta ob euidētem vtilitatē Ecclesiæ,pōt Ep̄s in collatione Ecclesiæ imponere onus alimētandi illū,qui renūtiat Ecclesiæ de redditibus ipsius Ecclesiæ:& loquitur in sene inepto ad curā aīarum quo casu,sicut dare deberet ei coadiutor & ambo debe rent viuere de redditibus Ecclesiæ:ita etiam debet fieri

dicta reseruatio . Sic & e contra impugnat Oldrad. Con.cc.xxvi.incipien. Quidam Episcopus. pensionẽ constitutam per Episcopum cuidam nobili tanquam benemerito erga Ecclesiam: tum quia de meritis non constabat: tum quia donatio erat in quantitate enormi: ex quibus infert notabiliter idem Sandeus: quod vbi concurrunt merita : & de ipsis constat : potest Episcopus in quantitate moderata aliquam pensionẽ deputare alicui quoad vixerit; de redditibus Ecclesiæ. Adducit not. in. c. Fraternitatem de donat. Idem adducit Ananiañ. in. d. c. Audiuimus. in. iiii. col. de collu. quod Episcopus potest pro bono pacis ordinare: vt detur aliquid alteri parti: vt ibi latius, & dicetur infra. v. vi. & . vii. quæstionibus. Episcopus ergo potest ex officio imponere pensionem super redditibus alicuius beneficii: vt habetur etiam in. c. Constitutus de relig. do. & reliquum dicetur in dictis quæstionibus.

Quinta quæstio.

CIrca quintam quæstionem, videlicet, cuius auctoritate licita pensio possit constitui, & qualiter & an requisito rectore aut prælato ecclesiæ cui imponitur. De papa est indubitatum: quia habet in beneficiis ecclesiasticis liberam potestatem: vt in . c. Proposuit. de concessi. præben. & in. c. ii. de præben. in. vi. & in clemen. ii. Vt lite penden. cum similibus. in tantum quod potest ipse Papa absq; causæ expressiõe simpliciter imponere pensionem. Et istis adde: quæ dicetur infra. q. xviii. Episcopus etiam posset vt dictum

est in. q. praecedenti; sed debet illam imponere cum causae cognitione ex causa iusta: & apparente & cōcernente vtilitatem Ecclesiae: vt dixerunt Oldra. &. P. de Anchar. in consiliis alleg. in praeceden. quaestione. Insuper dixit Pontanus con. cccLxix. Incip. Circa primū, in prima col. quod non est dubium Romanum Pontificem in onerando monasterium aut ecclesiam pensione alteri soluenda: & sic in diminuendo iura monasterii aut ecclesiae, cum illam existentem liberam obligationis vinculo subiecerit: vti potuisse duplici potestate. Primo quidem absoluta: & tunc de plano fatetur potuisse onerari Abbate & conuentu, seu praelato non citato. Si enim vocatur Episcopus in partem solicitudinis non in plenitudinem potestatis: haec facere potest causa cognita, & illius loci seu dignitatis praelato vocato cum viuit, vel si vacet locus aut dignitas, constituto eidem vacan. legitimo defensore ad dictam diminutionem redditu um, vel illius oneris impositionem vocan. vt not. Innocentius in. c. Vt nostrum, vt ecclesiae benefi. in glo. in verbo constituatur, & glo. in Clementina. Si vna, de reb. ecclesiae non alien. Et in. c. dudum eo. ti. li. vi. de quo tamen per Oldr. con. 225. & con. 256. Igitur & id possit Papa facere non praemissa citatione & maxime quando ecclesia talis aut monasteriū immediate spectat ad Romanam Ecclesiam. Et subdit quod quemadmodum Papa de ordinata potestate posset non vocato ipsius monasterii Abbate, vel ecclesiae rectore, illud aud illam alteri loco religioso vnire seu donare, & in consequentiā omnes eius redditus, prout potest Episcopus sui capituli acceden. consensu, eccle-

ſiam aliquam ad ſe pertinen. alteri loco religioſo vnire atq; donare: non citato illius rectore pro tempore: vt dicit eſſe caſum in. d. Clemen. Si vna, & in. c. paſtoralis &. c. Cōſultationibus de donat. Igitur conſequēs eſt: quod multo magis poſſit monaſterii reditus abſq; citatione præmiſſa ſoluen. penſionis onere aggrauare. Item quia qua ratione Papa poteſt ex iuſta cauſa dignitatem aliquam ſeu Eccleſiam grauare certo penſionis onere: ius prælato inuito: vt in. c. Extirpandæ in fine per locum a contrario, &. c. Expoſuiſti. pariter etiam potuit ipſo abſente vt in regula. Qui poteſt de re iu. Secundo potuit idem Romanus Pontifex vti poteſtate ordinaria & tanquam Iudex ordinarius qui aſtringitur ad iuris poſitiui ſolennitatem obſeruandam. Et tunc dicit non eſſe dubium, ꝙ in ferenda per eum tanquam per Iudicem ordinarium ſentētia: neceſſaria eſt legitima citatio partis: alias eſſet nulla. l. fi. C. de legi. c. i. de cau. poſſ. Et per. c. Paſtoralis de re Iudi. Cum igitur Papa eligit vti poteſtate ordinaria non autē abſoluta (ſi quidem id facit parte non citata aut nō rite) dicit impoſitiōem nullam. Quod aūt videatur elegiſſe viam Iudicis ordinarii: non autem viam principis abſolutam, colligit, quando citat illius monaſterii grauādi Abbatem & ipſum non rite citat: dicit actum nullū vt ibi latius poteſt per eum videri: ſuper hoc opportune prouidet Regula Canc. Apoſt. licet ſit temporalis. An autem talis ordinatio vel cōpoſitio poſſet fieri auctoritate delegati non habentis a Papa ſpeciale mādatū: Io. de Anan. in. c. Audiuimus de collu. dicit quod non. vt in. c. De cœtero de tranſact.

Sexta Quæstio.

AD sextam quæstionem videlicet. An pensio debeat constitui in quota fructuum, aut redditu*u*m. An vero in quantitate fructuum alias in pecunia. Io. de Ana. in. c. Audiuimus. de coll. in. iiii. col. dicit illam ordinandam per viam quantitatis pecuniæ vel bladi, non antem per modum quotæ: puta constituendo dari tertiam vel quartam partem: quia esset scindere beneficium contra. c. Maioribus de preben. & c. de cœtero de transactio. Ad comprobationem facit quod not. Bar. in. l. Si merces. §. Vis maior. ff. loca. Et in. l. Si apes de furt. Et omnino videas quod dicetur in. xx. q.

Septima Quæstio.

CIrca septimam quæstionem, videlicet in quanto sit tolerabilis & honesta: & quomodo succuratur grauato. Videtur dicendum quod remanere debeat grauatæ ecclesiæ: tantum quod prælatus aut rector vel presbyter possit cõmode viuere: alias secus secundũ Abb. in. d. c. Conquerente. arg. c. vacan. Et. c. Cũ causam de preben. Hinc puto inoleuisse practicam, quod vt plurimum statuitur onus vsq; ad tertiã partem redditũ quantitatiue tamen non per viã quotæ: & si cõtigerit alienam ecclesiam esse nimis oneratam solet modificari vt in. c. Prohibemus de censi. Et ad materiam optime loquitur Pontanus in dicto Consilio. ccclxxviii: inter cœtera dicens in quinto

articulo illius consilii, talem moderationem iustam & canonibus amicam. Adducit not. doct. in. c. Praeterea de iure patro. decidentium in simili quod si census a diocesano in fauorem patroni, tempore fundationis impositus ecclesiae fundatae in tantum Ecclesiam onerat, quod si soluatur, non possit necessitatibus Ecclesiae seu substentationi praesbyteri subueniri, tunc patroni census debet diminui & moderari. Arg. tex. in c. i. de consuet. vbi est expressum tolli debere vel moderari consuetudines Ecclesiis grauamen excessiuum inferen. ergo & pari ratione censuum impositionem & pensionum. Item mouentur arg. tex. in. c. Suggestu. de decimis. quem Pont. egregie inducit ad propositū nostrum. Dicit etiam Pont. quod istam quaestionem terminat casus in simili expressus in. c. Quando de censi. Et quod notabilius videtur, subdit idem Pont. quod secundum communem opinionem moderatio illa prouenit in illis terminis ex iustitia non ex gratia, quod idem putat idem Pontanus dicendum in pensione, quae nimium grauaret Ecclesiam vt possit officio superioris mediante iustitia, ob redditum diminutiōem modificari. quam etiam & in totum posse tolli ex causa, suadente Iustitia, sensit idem doct. ibidem.

¶ Item mouetur & aliis iuribus vt pōt videri in praealleg. con. Et subdit non esse dubium principem per rescriptum modificantem dictam pensionem praesumi motum ex subsistentia iustae causae, adeo vt non admittatur probatio in contrarium, vt elegāter determinat Cynus in. l. Rescripta. C. de praecibus Imperat. offeren. Et in. l. fi. ff. si contra ius vel vtil. pu. Et sequitur

d.Ant.in.c.Quæ in ecclesiarum de constit. Et subdit tanto magis illud procedere vbi princeps illam modificationem faceret ex certa scientia, quæ clausula importat eũ vti velle plenitudine potestatis. vt not. glo. in c. Ad hoc sumus de Rescrip. super verbo elegerint. Quod autem Papa ius quæsitum vni ecclesiæ aduersus aliam nedum ex rescripto, sed etiam ex contractu possit cum vult tollere, dicit esse textum expressum in. c. Ex multiplici de deci. & in Clem. Dudum. §. Nos & enim de sepul. vbi dicit expresse papam cum vult, ex toto auferre posse ius ex contractu loco religioso quæsitum aduersus ecclesiam secularem & e contra. Et subdit ibidem quod non est necessaria citatio illius in cuius præiudicium cadit dictæ pensionis sublatio aut modificatio, vt ibi per eum. Fortius attentat quod cessantibus redditibus ecclesiæ grauatæ & saltem ex diminutis ecclesiæ redditibus mero iure sit illi diminuendum onus vt ibi per eum hæc mirabiliter faciunt pro ecclesia Mirapicen. grauata per Sixtum quartum pensione duc. cccc. danda Episcopo Arelaten. quam Mirapicen. postea liberauit. Non loquor vltra, quia quæstio pendent, & quia Arelaten. dicit sublatum esse sibi ius quæsitum & obtinuit commissionem, quod quatenus ei esset per illam reuocationem sublatum ius quæsitum, nõ obstaret ei reuocatio. Putarem pendere vtrum illa reuocatio pensionis, aut eius moderatio fuerit facta ex mera iustitia, an vero ex gratia: quia si ex mera iustitia non posset dici sublatum ius quæsitum sanum & considerabile. Sed infectum & vulneratum & non considerabile, vt in simili dicitur in. l. iii. §. Si is pro quo. ff.

quod quis iur. Et prout in simili dicũt domini de rota per Egidium con. 468. in fi. Et Cald. in ti. de rescript. con. 12. Et colligitur ex dictis doctorum in c. praealle gato depreben. in. vi.

¶ Relinquo tamen cogitandum, & super illo dicto quã do papa tollit pensionem aut modificat, an sit pars citanda. Ponta. loquutus est nimis ore lato, quia si per viam iustitiæ debebat pars citari vt singulariter declarat Pau. de castro con. 51. vbi omnino vidẽdum. Si vero ex gratia & de potestate absoluta & tunc secus, & ita procedit dictum Pont. de quo tamen infra dicetur latius. q. xxiiii. & ibi vide Cal. de rescr. con. 15.

Octaua Quæstio.

SVper octaua quæstione, vtrum pensio sit perpetua vel tpalis, põt dici quod sit tẽporalis vt colligitur ex diffinitiõe pẽsionis ex dictis supradictis in. i. q. quasi iudicetur absonum dictam pensiõem, quæ habet instar seruitutis vsus fructus, a proprietate separabilis ad tempus, nõ in perpetuum, vt. l. Antiquitas. c. de vsufr. cum sit esse perpetuam, sed posset responderi quod cum dicta pensio non constituatur in quota fructuum ecclesiæ grauatæ, sed in quantitate pecuniæ vel alterius rei, non sit eadem ratio: quando tamen Papa vni monasterio vel ecclesiæ assignaret pensiõem perpetuã super fructibus alterius ecclesiæ, & facultates illius ecclesiæ possent commode ferre illud onus, non video quid obstet. vide ad materiam Pont. in dicto consilio

369. alleg. supra in. v. q. & in. q. præceden.

Nona Quæstio.

AD nonam quæstionem descendendo: videlicet vtrum obligatio pensionis de qua loquimur; sit personalis vel realis, quo ad omnem effectum, dicendum quod aut quærimus vtrum obligatio sit personalis, vel realis, habito respectu ad personam illius nominati, qui debet soluere pensionem, qua in gratia nominatur persona, per quam debet fieri solutio pensionis, & tunc pensio non dicitur personalis tanquam cohærens personæ illius nominati & illius personam nõ transgrediens, & quasi finiatur finita persona illius: sed dicitur realis quasi grauans dignitatem seu successorem & ecclesiam viuente pensionario idest illo cui debet solui annua pensio de redditibus ecclesiæ. probatur in. c. Nisi essent cum glo. penul. de præben. & ita determinat pau. de ca. in consi. 51. Incipien. Quia exceptiones. cui adhæret dominus Felinus in dicto. c. Ad audientiam. Et tunc ille cui est imposita sine eius consensu, & similiter successor in beneficio vel dignitate poterit compelli ad solutionem non ex obligatione ciuili aut naturali, quæ ex rescripto non oritur, considerando proprie quia oritur proprie ex consensu, sed ex quadam astrictione siue obligatione naturali, quæ oritur ex illa æquitate, vt superioribus percamus. vt per Bar. not. in. l. Iulianus de cond. indebi. & doct. in. l. Ex hoc iure gentium de iust. & iur. vnde cõpellitur officio iudicis. l. Si quis sepulchrũ

§.i.de relig.& sump.fune.& per Compo. post Inno. in.c. Mandatis de rescrip. secundum Pau. de Ca. in.d. consi. cuius verba impignaui & confirmaui. Merito ho die Cancell. Apost. seruat quod ille qui grauatur ad pensionem, obliget in Cancellaria, vel in Cam. Apost. ad solutionem pensionis & aliter nō dantur literæ nisi de mandato Papæ. Et ita dicit regula Cancellariæ. Cū esset reseruata pensio per Sixtum super fructibus beneficii cuiusdam collati Titio, danda Caio quoad viueret, & decreuisset Papa dictum Titium teneri ad illius solutionem, nec dictum esset aliquid de ipsius Titii successore, an similiter teneretur. Interrogatus. d. Nicolaus de Castello dixit quod non, quia hoc pendet ab imponente, qui solum obligauerat Titium, nec dixerat de successoribus, prout est de stilo dicere in literis Apostolicis quando Papa vult, & facile potuisset, si voluisset. Cū ergo nihil dixit de successoribus, sumi pōt argumentum, quod noluit. Nec obstat secundum eum quod Papa reseruauit ad vitam Caii, quia per hoc nō alteratur forma ex latere Titii, & possibile erit Titium victurum post Caium. Et licet esset constituta super fructibus beneficii, intelligebat scilicet percipiendis per ipsum Titium, non autem per eius successore, quoniam papa decreuit Titium teneri, & nihil dixit de successore. D. Ant. noster addidit Cancellariam seruare quod in literis nunquam dicatur de successore, nisi nominatim in supplicatione signata, dicatur de successore. Et fortius dicit quod Cancellaria non poneret in literis de successore, si in corpore supplicationis non fuisset expressum de successore, nisi esset expressum

ad partem in clausulis, hoc intellige si sola pensio assig naretur. Si vero fit prouisio per resignationem & pensio, dato quod ad partem non esset clausula ad successores, si tamen esset ad partem & cum pensione prædicta, satis esset, & veniret, & ita seruatur. Ego substiti propter dicta hic. q. ix. & propter tex. in. c. Nisi essent de præben. iuncta glo. Aut quærimus vtrum dicatur personalis vel realis habito respectu ad bona tanquam obligata vel hypothecata pro pensione illa, adeo quod non solum successores illius nominati qui succedit in beneficio, sed etiam quicunque ad quem aliquo modo peruenirent illa bona, censeatur astringibilis ad ipsam pensionem quasi bona illa illius ecclesiæ grauatæ transeant cum onere, & tunc quidam putant illa bona non esse grauata vel hypothecata in tãtum quod si desinãt esse ecclesiæ, remaneant subiecta huic oneri. Et hoc sequutus est Paulus de Ca. consilio suo. 51. in pe. col. dicens quod in præstatione annua non censetur esse regulariter obligata res, ex qua præstatio datur. ar. l. Cuius. & ibi not. de annu. leg. & l. fi. §. fi. de cõtra. empt. Illud tamen dicit fallere in alimẽtis in quibus rex qua præstari debent, censetur obligata. l. ii. & l. Lutius cũ ibi no. ff. de ali. & cib. lega. vnde infert idem Pau. de ca. quod si bona vel fructus ecclesiæ vendantur, nõ põt pensionarius habere regressum contra illa bona vel res aut illorum possessores, quasi possessores bonorum hypothecatorum. alii vt Ludo. pont. suo consilio. 388. alias. 387. incipiente. In casu propositi Thematis, tenent contrarium, scilicet bona licet alienata transire cũ onere. Allegant pro singul. l. Libert. quæ est quarta

illiusti.in.§.Lutiuscum glo.in verbo agant.ff.de ali. & cib.legat.prætendens quod ita iudicatur de istis bonis super quorum fructibus est constituta pensio: sicut de bonis obligatis pro alimentis. Mouetur: quia dicta pensio est assignata super redditibus ecclesiæ, dignitatis, mensæ vel beneficii vt communiter exprimitur in Bullis. Dictio autem super, iuncta rei cui adiungitur hypothecam inducit, ac si dicerem tibi. Mutua mihi decem super tali fundo. illum fundum censeor pignorare: casum allegat. notabilem in.l.Codicillis.§.instituto.de lega.ii.quem ad hoc primum ponderauit Bar. in.l.Fundum.ff.de an.lega. Et tu adde tex.in.l.i.C. Communia.de legat. Et ibi.Bal.in.ii.col. Secũdo quia dicta pensio assignata super dictæ Mensæ Ecclesiæ vel dignitatis redditibus vt indicabant verba Bullæ: cedunt in causam alimentorum: & assignata videntur in fauorem publicæ, vniuersalis vtilitatis: quia erat constituta vni Cardinali. alleg.glo.in.d.l.Lutius.& in.l. Caius de annuis leg.& in.l.Cum hi.ver.Idem est. ff. de transact.arg.tex.no.in.l.ii.ff.de alimen.lega.licet putet secus, quando assignarentur in aliam causam quam alimentorum assignarentur redditus ex tali fundo. Tunc enim ex tali assignatione dicit sibi non videri nasci hypothecam, sed solum personalem actionem contra assignantem.l.fi.in fi.de an.leg.l.liberto. in prin.iuncta glo.super verbo. Vendita sunt.

¶ Quare conclusit præfatum. R. Dominum Cardinalem cui talis pensio fuerat assignata super redditibus dictæ mensæ Archiepiscopalis agere posse hypothocaria actione contra dictorum fructuum mensæ Ar-

chiepiſcopalis ſucceſſorem vniuerſalem aut ſingularem. Et ſubdit quod quanquam in literis penſionis dicatur per Papam quod aſsignat præfato Cardinali ſuper dictis redditibus menſæ Archiepiſcopalis annuam penſionem certæ quantitatis ſoluendam per Archiepiſcopum eiuſq; ſucceſſores quos ad hoc vult efficaciter obligari: non videtur propterea inhibuiſſe facultatem actionis reſeruandi contra alios non nominatos, cum dicta annua penſio cedat in cauſam alimentorum in quibus eſt ſpeciale quod licet a quibuſdam ſit actum ſolui debere. Nihilominus & ab aliis, qui illis ſuccedunt in rebus in quibus concedens voluit ſolutionem fieri ſoluendum eſt. Iſte eſt caſus ſingularis ſecundum glo. in verbo agant. in dicta lege Libertis. §. Lucius. quem ſolum tex. dicit ſufficere ad dicti art. deciſionem. Inſuper dicit quod illa adiectio nominationis illius grauati & ſucceſſoris ſit adiecta: tamen cautela hypothecæ fuit adiecta pro ipſius penſionarii cautela: quæ non intelligitur ſublata per illam nominationem contra ſucceſſores bonorum hypothecatorum: quando perſonalis actio contra ſucceſſores bonorum hypothecatorum fruſtra intentaretur. Caſum dicit eſſe expreſſum in alia. l. illius titu. quæ ſimiliter incipit. Libertis. §. Ab heredibus cum glo. ſua ſuper verbo peruenerunt. ff. de alimen. lega. Et illum tex. dicit eſſe ſolum decidere articulum noſtrum. vt poſsit agi contra ſucceſſores bonorum obligatorum. Et illa iura loquētia in vltimis volūtatibus dicit non a iure extēdi ad gratias motu ꝓprio cōceſſas: ſicut arguit Papa i. c. auctoritate Martini. de

oncessione præben.in.vi.Cum igitur secundum eum competat duplex actio, vna personalis contra nominatum successorem in mensa, quæ contra possessorē bonorum singularem intentari non potest, qui percipit redditus, alia hypothecaria ratione redditu um mensæ qui redditus sunt hypothecati super dicta pensione. Et ista potest intentari contra singulares vel vniuersales successores, præceptores dictorum redditu um obligatorum, cum dicta hypothecaria sit in rem. l. Pig. ff. de pigno. &. l. Pignoris. C. eo. ti. Et ista hypothecaria potest intentari contra tertium possessorem, quando constat principalem non esse soluendo. secundū glo. & doct. in. l. Dece. ff. de verb. obligat. vt ibi latus per eum. Opinio Pauli de Castro forte est verior secundū dominum Felinum Sandeum Ferrar. in. d. c. Ad audiē tiam, quia Pontanus secundum eum non videtur efficaciter probare principale suum fundamentum, scilicet quod præstatio pensionis dicatur prestatio alimentorum. nam secundum eum, verba litterarum dicunt de redditibus talis ecclesiæ. & vbi illi redditus nō sunt amplius ecclesiæ, non videtur inspecto præsenti statu, quod subiiciantur amplius oneri, vt. l. In delictis. §. Si extraneus. ff. de noxa. Subdit tandem idem Feli. quod quia communiter verba litterarum pensionis dicunt expresse quod deputant dictas pensiones pro substentatione & alimentis pensionarii, facile reperirētur multi, quibus magis placeret opinio Ludouici. Hæc sunt notanda verba præfati doctoris quæ consideraueram antequam ipsum viderem. Nam inspectis verbis literarum dicentium quod pro alimentis, res videtur expedita,

pedita,& quod sit probatum fundamentum Pontani: Nuncantequam eligamus:discutiamus paulisper articulum. Et in primis posito, quod fuerint hypothecati fructus bonorum,siue expresse,vt.l.i.§.Cum prædiũ ff.de pigno.siue tacite vt.l.In prædiis.ff.qui.mo.pi.ta.contra.certum videtur quod fructus sati,percepti, & consumpti a bonæ fidei emptore,seu bonæ fidei singulari successore:nunq̃ fuerunt illius ecclesiæseu mensæ,cuius redditus sunt obligati: igitur nunquam fuerunt hypothecati.casus est,in dicto.§.Cum prædium ergo.non possunt peti.Idem si fuissent sati &percepti a dicto emptore seu singulari successore, licet extent tales fructus: quoniam nunquam fuerunt in bonis illius obligãtis,vel illius ecclsiæ,aut mensæ:vt est casus in eodem.§.Statdubitatio quid in fructibus satis,aut pendentibustemporeobligationis:qui si considerantur vt pars fundi, cuius tunc erant pars: vt.l.fructus pendentes. de rei vend. &.l.fi.§. Vt fructus.ff.Quæ in fraud.cre.& tuncante separationem a rebus ecclesiarum sunt pars:sic fuerũt hypothecati tanquam pars rei obligatæ.Aut considerantur vt fructus,& illi separati ab emptore rei, nunquam fuerunt debitoris rem obligantis,& nunquam in obligatione inciderunt vt fructus.Et ideo videtur quod nec illi possint peti:licet extẽt.Et ita videtur tenere Bart. Glo.autẽ ibi.Et ideo creditor aget hypothecaria pro fructibus.videtur sentire quod possit agi per creditorem contra illum singularem successorem, profructibus ab eo perceptis,qui erant super re tempore obligationis:quasi censeantur fuisse debitoris:sicut res ipsa

cuius fuerunt pars:& cum illa videntur trāsire Baldus ibi & Angelus. Super intellectu illius glo. est diligentissime aduertendū: nam vnum innuit in dictis verbis &aliud ibi. Prima positio vera est secundū quosdā. Igitur pro intelligentia bonū est videre Azonem in summa. C. de pigno. in ver. Et idem dici potest in fructibus: vsque ibi. Item agitur hypothecaria. Secundo videndum est, vtrum illa expressio pro alimentis faciat censeri cām piam alimentorum, & fauorabilē, quicūq; sit ille pensionarius etiā diues non indigens alimentis. de quo per doctores in. l. Illud. C. de sacros. eccl. Tertio est aduertendū ad ea, quæ dicit Bal. in. l. i. C. Communia de legatis, super dict. ō. super. Vbi Baldus facit differentiā, an agatur hypothecaria contra debitorem obligatū personali obligatione, an vero cōtra tertium possessorē. Sed reuera illi sūt diuersi termini a nostris Et circa hypothecā an sit cōstituta super rebus ex quarum fructibus debet solui: videndū erit quod dicetur infra. q. xxi. Tandē quando papa dicit quod deputat dictas pēsiones pro substentatiōe & alimētis personarū videtur tutius inhærere verbis:& quod simus in pēsione cōstituta pro alimētis:& ꝑ consequens quod fuerint fructus hypothecati super quibus cōstituta est: ēt si pensionarius sit diues aliunde:& non indigeret dictis alimētis: quia ineptū videretur dicere quod papa qui habet liberrimā ptātem in beneficialibus, in fraudem iuris sit vsus illo verbo ꝓ alimētis. quinimmo videtur quod voluerit saltē quod habeat vim alimentorū annuorū & prærogatiuas alimētorum & cōsequenter hypothecam. Et idē fortasse esset dicendū in Ep̄o seu or

dinario dantepensióem pro alimentis indigēti, videlicet vt resultet hypotheca prædicta cōsecutiue. Quan do vero cōstituisset nō indigēti: putarē distinguendū, an ex cā licita vel illicita: vt primo casu sit idē: secūdo non. argumēto eorum, quæ dicta fuerē supra. q. v. Nō obstant quæ habentur in dicta. l. Illud. C. de sacrosan. eccl. Nā ibi in fraudē legū & canonū asseritur aliquid aliter quam sit in veritate: vt puta quod ad pias causas fit erogatio, q̄ fit diuiti: quod facere nō potest ille asserens in fraudem legū quibus suppositus est. Vbi vero papa in literis pensionis dixisset: quod assignabat pensionem de & super fructibus & redditibus talis monasterii, ecclesiæ, seu mensæ Titio ad vitam: & non dixisset pro substentatione & alimentis tunc subdistinguēdum. Aut ille, cui assignabat: erat indignus, & pauper, ita vt coniectari possit: quod assignauerit pro alimentis iuxta not. per doct. in. d. l. Illud. & in. l. Cum hi. §. Si vni. ff. de transact. tunc putarem resultare hypothecam, ac si dictum fuisset pro alimentis. Si vero erat diues vel non indigens. sed assignaret: vt eum faceret ditiorem: & vt decentius posset statum suum honorabilius ducere: putarē quod nō resultet hypotheca, quia in vero non sapit causam alimentorū vere, nec expressit quod pro alimentis. Et isto casu procederet opinio Pauli de castro in dicto suo consi. 51. quia ista hypotheca non subintelligitur nec inducitur in aliis præstationibus annuis quam in alimentis. l. Caius. & ibi not. de annuis legatis. l. fi. ff. de contra. empt. & d. l. Cū hi. § Si vni. & ꝓbatur in. d. l. ii. & l. Lutius. ff. de ali. & cib. leg. inducēs eas ꝑ locū a speciali. Ex p̄missis sequūtur

aliquæ conclusiones. Prima quod post morte illius nominati grauati, siue sit prælatus, siue Rector ecclesiæ, siue Administrator, aut alias in dignitate, adhuc durat pensio. cum sit in hoc realis, & annexa dignitati, beneficio aut mensæ, vnde successor teneretur: & posset cōpelli etiam soluere. c. Dilectus. de foro compet. & c. 1. de solut. & hanc conclusionem etiam ponit. d. Paulus in dicto suo consilio. de quo articulo etiā dicetur infrā q. x. & xi. & forte aliquid in. xxii. q. Et hoc consueuit etiam exprimi in litteris confectis super assignatione pensionis ad tollendum omne dubium. Secunda cōclusio est, quod si res ecclesiæ, mensæ, vel dignitatis, cui est imposita pensio, aut fructus bonorum venderentur, & post venditionem essent apud tertium singularem successorem, nō obligatum aliqua actione personali, neq; compellibilem officio iudicis ex persona sua, & conueniatur hypothecaria: quandoque iuste conuenitur: videlicet quando resultat hypotheca: & iniuste quando non sunt illa bona, seu fructus obligati. Quod quando sit: potest colligi ex præmissis. Et omnino vide per dominos de Rota in antiquis deci. 869. in meis impressis fol. 84. vbi ad rem & per Oldradum consilio. 226.

Decima Quæstio.

IAm ex ordine se offert quæstio. x. videlicet super quibus bonis constituatur pēsio, de qua loquimur Dicendum videtur, quod super bonis, & iure temporali & redditibus alicuius ecclesiæ, monasterii, mensæ, vel beneficii, in quibus cadit onus dictæ pensionis

tanquam seruitus quædã ad instar vsus fructus a proprietate separati, non autem super iure, aut pro iure spirituali ecclesiæ, vel similium corporum: vt in.c.Cõstitutus de religio.domi. Et ita declarant illum textũ Cardinalis Floren.& ant.de Butrio, ibi: dum in tex. dicitur quod Episcopus concessit abbati omne ius quod habebat tam in ipso monasterio quam in ecclesiis pertinentibus ad ipsum & situatis in diocesi Episcopi. Et licet non esset connexitas spiritualitatis & temporalitatis, tamen contractus tenet, & non censetur simoniacus: quia pecunia censetur dari pro temporali, vt est dictum. & idem dicit Ioannes de Anania in.c.i.in col. vii.de.Simon. Idem tenent Moderniores in dicto. c. Ad audientiam de Rescriptis. Inter quos idem explicite tenet dominus Felinus diligentissimus commentator clarus, distinctus, & copiosius. Adde quæ dixi supra.q.i.& quæ dicentur infra.q.12.

Vndecima Quæstio.

VNdecimo quæritur, si pensio decursa non fuerit soluta per prædecessorem in beneficio, vel dignitate, vtrum possit exigi a successore, an vero ab hæredibus prædecessoris, si quos habet. In primis hæc quæstio non est intelligenda, quo ad pensionem, quæ cessit tempore successoris: & ipsius tẽpore cucurrit: quoniam ad illam indubitãter tenetur successor: vt in.c. Nisi essent de preben. Est enim realis quo ad hoc, vt dictũ fuit supra.q.ix.vbi plene de hoc. Item non esset intelligenda in casu, quando prædeces

ſor ceſſaſſet ſoluere propter exiguitatem fructum & redditupp eo caſu, quo propterea excuſaretur propter talem ſterilitatem aut diminutionem: quod quando ſit dicetur infra. q. xxii. Sed ipſam intelligo quando prædeceſſor debuit ſoluere & potuit: quia fructus & redditus percepit: & conſumpſit, aut alienauit, & non extant: & pēſionarius, vel neglexit, vel fuit delicatus exactor: vel fecit quantum potuit, & non exegit. In iſto caſu, licet iſtud ſit debitum eccleſiæ, dignitatis, vel mēſæ, cui iniunctum eſt: quia tamen ſolui debebat de fructibus & redditibus a prædeceſſore perceptis, qui ab eo percepti ſunt, & conſumpti: ſiquidē in vtilitatem eccleſiæ grauitæ ſunt conſumpti: expeditum videretur: quod tale æs alienum ſoluat ſucceſſor iuxta not. in. c. primo de ſolutiōibus, & in. c. Peruenit, & . c. Quod quibuſdam de fideiuſſoribus, cum ſimilibus. Si vero fuerint conſumpti in malos vſus, vel in vtilitatē proximorum, vel in ſatisfactionē æris alieni priuati, ipſius prædeceſſoris: tunc ſtat difficultas mea: vtrum teneantur hæredes eius prædeceſſoris, ſi quos habet. an vero ſucceſſor. Et ſi ſucceſſor, & immineat onus penſionis decurſæ plurium annorum tēpore prædeceſſoris, & onus penſionis quæ currit tempore ſucceſſoris, adeo quod ipſi ſucceſſori ſit onus intolerabile ſatisfacere dictis oneribus: quid agendū. Primo & ante oīa puto, quod ſi in malos vſus, vel in vtilitatem proximorum, vel in ſatisfactionem æris alieni priuati, & talis, cuius ſatisfactio non ſpectat ad eccleſiam: & conſequēter nec ſpectabat ad ipſum, vt prælatū vel rectorē, nec ad ſucceſſorem: quod hæredes ipſius qui diſſipauit: teneatur refundere: tanquā hæredes illius obligati ex obligatiōe

orta ex contractu, quo se astrixit ad pensionẽ: aut obligatione causata, vt dictum fuit superius. Item obligatione causata ex delicto, vel quasi ipsius dilapidatoris, & in suos priuatos vsus consumptoris. Ad hoc probãdum moueor: nam quando, Clericus consumit redditus beneficii voluptuose: tenetur ad illorum restitutionem quasi fur, cum distrahat rem ad vsum nõ propriũ sed alienum ab ipsa re. late Archidiacon. in. §. i. xliii. distinct. super verbo permittitur. per illum textum, & alia plura iura, quem sequitur ibi Dominicus. Idẽ puto si dispersit in vtilitatem proximorum in casu non permisso vel in satisfactionem debiti sui priuati ecclesiã non concernentis. Et hoc putarem expeditum secundum illos, qui tenẽt quod non possit clericus vllus soluere debita propria de redditibus ecclesiæ: vt Archidiaconus in. c. Statutũ. §. Assessorem de rescriptis in vi. & Abbas in. c. Cum esses de test. in repet. & in sua disputatione, Clericus. Et posito quod vellemus tenere opinionẽ aliorum plurium volentiũ, quod non solũ is qui habet beneficiũ simplex: sed etiam prælatus, etiã regularis, teneatur de debito contracto per se, & nõ intuitu ecclesiæ satisfacere de redditibus beneficii: vt in c. Peruenit. de fideiussoribus, ne creditores fraudẽtur si mutuãt: aut clerici nõ inueniant, qui sibi credãt, & sic essent quasi Iudæi inter Christianos: cũ tamen oẽs experiamur: qđ sæpe opus est ab illis mutuari: vt voluit Card. Flor. in. d. c. Peruenit. & videtur tenere. d. Ant. in. c. Olim. de restitut. spoliat. Clem. ii. & Speculator, qñ nõ habuit alia bona. in tit. de sent. exec. §. Seqtur. ver. Quid si debitor. Et Collectarius in. c. Odoardus

de ſolution. vbi dicit quod vidit in curia ſeruari quod clericus nihil habens de patrimonio admittitur cedēs fructibus beneficii, deducto eo quod ſufficit pro admi niſtratione diuinorum: & prout cum aliquo temperamento admittit Gaſpar de Cald. in ſuo conſilio in titulo de ſolutionibus. & prout dicit Abbas in. d. c. Peruenit. quod licet in puncto iuris teneat negatiuam ibi ſicut alibi, tamen ſubdit quod communis opinio inualuit aliter: quia hodie clerici appropriant ſibi omnes redditus, & diſponunt ad libitum. vnde viſum fuit Curiæ & aliis iudicibus, quod melius eſſet quod darent ſuis creditoribus, quam vt diſperdant in aliam cauſam Non dubitarem quod nullus præfatorum doctorū admisſiſſet: quod poſſet ſuis priuatis creditoribus ſatisfacere de redditibus eccleſiæ obligatis & hypothecatis pro dicta penſione: & omittere debita eccleſiæ, & ſatisfacere creditoribus ſuis priuatis. quod quando ſit: quod reſultet hypotheca dicetur infra. q. xxi. & . xxii. Et ſi reperirentur dicti fructus extantes, poſſent auocari a detentoribus eorum. Sed illis conſumptis, ſi hæredes beneficiati obligati ad penſionem, eſſent ſoluendo: dicitur illos cogi: quaſi hæredes obligatos & locupletatos de bonis eccleſiæ: vel refundere debere eccleſiæ, & ſucceſſori illud male ſolutum: vt posſit per ſucceſſorem ſatisfieri penſionario. Quod ſi vel non ſint hæredes, vel non ſint ſoluendo, & ſucceſſor onus penſionis præteritorū annorum decurſorū tempore prædeceſſoris, & non ſolutæ vna cum decurrente tempore ſuo ferre non posſit: quid fiendum, ſubſiſto, malens probabiliter dubitare, quam temere diffinire aut in-

consulte: cum nunc ocium mihi non suppeditetur. Putarem tamen posse decidi ex dictis Ioannis An. in regula. Non est in mora, de reg. iur. in. vi. in Mercuria. dominicus in. c. Præsenti de off. ordin. vbi omnino videndum.

Duodecima Quæstio.

DVodecimo quæritur, vtrum dicta pẽsio alicui costituta super redditibus beneficii alicuius: quod alius habebat in titulum, vel in commendam: habeatur ab ipso pensionario in titulum beneficii, vel quo iure. In primis non potest negari, quod pẽsio possit constitui & assignari pro ecclesiastico beneficio, concurrentibus his, quæ requiruntur ad essentiam beneficii ecclesiastici: vt per doctores in. c. Postulasti, &. c. Ad audientiam de rescriptis, & per Caldarinum post Ioannem And. in. c. In nostra. eodem titu. & per eundem in tit. de prebendis consilio. vi. & cõsilio. xxix vbi multa tanguntur de pensionibus & de essentialibus ab beneficium ecclesiasticum etiam titulum beneficii ecclesiastici: de quo etiam per dominos de Rota cõclusione. ccx. in antiquis incipien. Nota quod pauper. Itẽ potest assignari non in titulum beneficii ecclesiastici, sed in stipendium, vel subuentionem, cuius esset capax etiam laicus, vt habetur in dictis locis: & tactum fuit supra quæst. iiii. & hoc est communiter in vsu. Ideo dicebat Baldus in dicto. c. Ad audientiã. de rescriptis quod pensio de sui natura non censetur beneficium ecclesiasticũ, cum possit assignari laico: nisi sit talis pen-

sio quæ consueuisset pro ecclesiastico beneficio assignari. Allegat Archidiac. in. c. Quãuis & primo de prebẽdis in. vi. tex. etiam in dicto. c. Ad audientiam Clem. ii. Ibi annuas pensiones seu alia beneficia ponderat per Abb. quod pensio, q̃ super redditibus ecclesiarũ aliquãdo alicui conceditur: non põt dici beneficium idest ecclesiasticũ. Idem probatur in dicto. c. Quãuis & ratio est quia nullã spiritualitatem habet in se: sed ẽt quid mere temporale: ideo appellatione bene. eccle. nõ venit annua pensio secundum Abbatem. & idẽ notat Dominicus: & Moderni in dicto capitulo Quamuis. inferens quod verbum beneficii positum in litteris beneficialibus comprehẽdit beneficium ecclesiasticum, quod datur in titulum habens ius spirituale, non autem illud quod consistit in sola tẽporalitate. Ponit etiã elegãter Caldar in Rep. c. In vestra de rescriptis. q. iii. quod dicatsit ꝓprie beneficiũ ecclesiasticũ, & cõcludit ꝙ ex parte personæ prouidẽtis, qualitatis eius cui prouidetur, qualitatis ipsius beneficii, & modi in prouisione seruãdi. de primo quia nõ nisi per Epm vel prælatũ ecclesiasticũ põt fieri prouisio, & si quãdoq; fiat præsentatio per laicũ patronũ, ni prouisio spectaret ad laicũ ex priuilegio Papali: alius enim quam papa tale priuilegium cõcedere non põt. & sic intelligitur. c. Dilectus. de preben. cũ similibus. Item qa ille, qui habet prouidere tale beneficiũ sibi retinere nõ possit. c. fi. de institut. cũ simil. Secũdo qa de illo nõ põt prouideri nisi clerico. c. Cũ adeo de rescriptis. cũ similibus. Tertio quod hẽat aliquid spiritualitatis annexũ, vel cui annectitur vnde propter diuinũ officiũ datur beneficium eccl. c. fin. de

prebendis,cum simil. Item quod perpetuum sit quo ad eum cui confertur. hoc est enim proprium beneficiorũ ecclesiasticorum: vt ibi late de hoc. Quarto: qa debet prouidere pure,& sine pacto vel cõditione,& non pro commodo temporali,alias committeretur Simonia.i.q.i. Sanctorum cum simil. Nec est ius secundũ eum in nomine,siue beneficium,siue officiũ,siue possessio,siue præstimonium,vel pensio appelletur.xvi.q.c.i: Possessiones.&.c.fi.de clericis nõ residen.c.Conquerente dummodo in eo prædictæ conditiones concurrant,& sic in beneficium conferantur non in stipẽdium. Facit quod not. Goffredus & Compostellanus in.d.c.Postulasti.& Doctores in.d.c.Quamuis.

❡Ecce ergo quod patet pẽsionem posse assignari interdum pro ecclesiastico beneficio, videlicet concurrentibus essentialibus beneficii ecclesiastici: de quibus dixi Item patet quod cõiter consueuit assignari non in titulum beneficii ecclesiastici,& pro aliquo iure spirituali annexo, vel cui annectitur: sed pro temporali vt supra est dictũ.& dixi supra.q.i.&.q.x.& super fructibus & redditibus tpalitatem sapientibus. Et hæc pensio quatenus est cõmodum temporale, nõ autem titulus beneficii,fuit diffinita supra i prima.q.vt tibi dixi Nõ obstat præmissis textus in dicto.c.Ad audientiam Clem.ii.ibi.Annuas pensiones seu alia beneficia quasi ex illa dictiõe alia,inferatur,quod pẽsio sit beneficium iuxta not.in.l.Qui vina.§.Cui dulcia de vi.t.& oleo legato.Nã vel põt intelligi qñ pẽsio esset assignata in beneficiũ ecclesiasticũ.Vel aliter,quia dictio alius,nõ implificat,quãdo per alia iura est declaratũ quod aliqd

non sit simile.c.Sedes.de rescriptis. Vel melius vltra doctores, illa dictio alia implicat non ad pensiones, sed ad alia beneficia scilicet diuersa ab illis quibus renunciauit: de quibus loquitur dictum.c. Ad audientiam. Nec obstat quod videatur sapere naturam beneficii, quasi subrogetur loco beneficii: quia nec sapit naturã beneficii ecclesiastici: vt supra est ostensum. nec etiam subrogatur loco beneficii, immo est quid separatũ, & pendens a proprietate beneficii, vt dictũ fuerat supra q.i.& datur pro temporali, & vt plurimum ad tempus Et posito quod de pensione debeat fieri mentio in impetratione alterius beneficii, vt.d.c. Ad audientiam: nõ ideo debet fieri quia sit beneficium. Patet quia etiã debet fieri de præstimoniis secundum quosdam quæ dantur in stipendium vt per doctores in dicto.c. Postulasti, & eleganter etiam confutauit dicta apparenter obstantia inducta per Barbatiam ibi dominus Felinus vt ibi per eum. Sed verius puto quod nec de pensione, nec de præstimoniis quæ dantur in stipendium, & nõ in titulum beneficii ecclesiastici non debet fieri mẽtio saltem in litteris gratiæ vt infra dicetur. q. xxvi. Et pulchra dicta ponit Caldarinus in titulo de præbẽdis consilio.vi.ad cognoscendum quando dantur in stipẽdium vel in titulum beneficii ecclesiastici. vbi omnino vide: & vide Cardinalem in Clementina fin.de officio ordin.q.ix.x.&.xi. Et prædictis addendum quod eleganter dicunt domini de Rota in antiquis conc. ccx. quæ incipit. Nota ꝑ pauper. vbi ponunt de pensione perpetua constituta iure beneficii, quæ transfertur de persona in personam, & alias non est beneficium: quia

non constituta ab ecclesia,&c. Item ponunt de pensione assignata pro titulo beneficii,& auctoritate Episcopi instituta: sed moritur cum persona. Et ideo dicunt quod non est beneficium: vt ibi latius. de quo etiã per dominos de Rota conclusione.xi.sub titulo de prebẽ. vbi dicunt quod intitulatus ad certam pensionem annuam ad vitam suam super certis bonis cuiusdam laici:& ad illum titulum, ad sacros ordines promotus, nõ tenetur in impetratione beneficii a Papa vel gratiæ ad beneficium facere de illa pensione mentionem: quia talis pensio non est beneficium ecclesiasticum, nec titulus perpetuus,& spiritualis, quia eo moriente expirabat:& secundum eos tunc solum tenetur facere mentionem cum obtinet beneficium ecclesiasticum & spirituale, præsertim tale quod post obitum eius esset alteri conferendum & sic intellexerunt domini illa iura: & sic dicit Collector illarum decisionum fuisse pluries obtentum. Subdit idem Collector quod contra dictam opinionem videtur esse Archidiaconus in Rosario.iii. quæstione.ii. Clericus.& quod not. per Joannẽ And. in d.c. Postulasti. de rescriptis in Nouella super glo. Inter. de hoc videndum ibi per modernos:& aliquid vltra dicetur infra quæstione.xiii.xiiii.xv.xx.& .xxv. Et aliquando conceditur in beneficium personale ad vitam clerici recipientis tantum. De quo per Oldradum consilio. ccxxvi. incipiente Quidam Episcopus.

CIrca decimamtertiam quæstionem, videlicet vtrum laicus sit capax huiusmodi pensionis, & quãdo, & ex causa. Ad hoc dicẽdum, quod si quidem talis pensio datur super rebus temporalibus, & pro iure temporali, & pro temporali commodo, nõ super spirituali iure, nec pro iure spirituali, nec in titulũ beneficii ecclesiastici, sed in stipendium aut piam subuentionem alicuius laici, laicus est capax talis pensiõis: vt patet in locis allegatis in. q. præcedenti, & ibi dixi. & docetur infra. q. xiii. & xx. Hinc dixit Petrus de anchar. in consilio. cclxxiiii. incipiente. Quæstio proponitur. quod ex causa rationabili puta ob euidẽtem vtilitatem ecclesiæ, potest Episcopus in collatione ecclesiæ imponere onus alimentandi illum, qui renuntiat ecclesiæ de redditibus ipsius ecclesiæ: & loquitur in sene inepto ad curam animarũ. Idem puto consensisset quãdo fuisset constituta ad subuentionem alicuius pauperis sacerdotis, vel etiam laici benemeriti de ecclesia grauata, quia curã habet ecclesiæ &c. Ita in terminis dixit Laud. in Clem. i. de rebus ecclesiæ alienan. vel nõ. quẽ sequitur Card. Floren. ibi. q. xvi. dicens quod indigenti & pauperi ad substentationẽ, & in elemosinam dari possunt. x. q. i. c. pen. & fin. vt ibi latius. Oldradus ẽt in consilio. ccxxii. incipiente. Quidam Episcopus. dũ impugnat pensionẽ constitutam per Episcopum cuidã nobili tanquam benemerito erga ecclesiam, mouetur quia de meritis non constabat. Item quia donatio erat in quantitate enormi. Vnde potest inferri Oldradum

sensisse quod vbi concurrunt merita:& de ipsis cõstat potest Episcopus in quantitate moderata aliquam pẽsionem deputare alicui etiam laico quo ad vixerit de redditibus ecclesiæ. Bene faciunt quæ dixi supra.q.4 in Papa esset expeditum quod posset assignare laico: Ad materiam etiam vide Cardi. Floren. in Cle.fin.de preben.q.xii.in simili quæst.

Decimaquarta Quæstio.

SVper decimaquarta quæstione, videlicet an pensio possit commutari cum beneficio ecclesiastico Laud. Butrius Cardinalis, Imola in dicta Clem.i. §. Eadem. de suppl. neglig. prælatorum. dicunt quod non: quia non est titulus ecclesiasticus, cùm sæpe detur pro beneficio, seu officio temporali. xvi. q.i. Illud de Simon. Cum essent. & de pac. Cum pridem. volunt dicere quod vbi esset beneficium ecclesiasticum valeret permuttatio. de quo in.c. Quæsitum de rer. permut. & in.c. de re. permut. in.vi. & in dicta Clemen.i. & in Cle. vnica.eod.tit. sed vbi pro re tẽporali, non. Quod quando sit: vidimus supra. quæst. xii. Et idem voluit Federicus in tractatu permutationum. quest.ix. & Petrus de Perusio in Repetition.c. Exhibita.de reb. permut. Adde prædictis pulchram quæstionem, quæ fraternizat in Clementina.i.de reb.eccl.non alienandis, per Cardinalem Florentinum quæst.xvii. & ibi omnino vide. & omnino vide Cardinalem in Clemen.fin.de preben. quæstione.xii.

totum vel in partem:& vtrum habeatur ratio vbertatis præcedentis anni vel sequentis. Videtur dicendum cum Paulo de castro in consilio quinquagesimo primo sæpius allegato supra esse distinguendum, vtrum fructus & prouentus, de quibus & super quibus debet solui pensio, sint appositi gratia taxationis, an vero demõstrationis. Nam primo casu, quando gratia taxationis fructibus non perceptis, dicit nil deberi tanquã sit pẽsio limitata ad fructus certi temporis, qui in rerum natura non sint. l. si seruus. §. Qui. v. de leg. i. cum similibus, quasi tunc insit tacita conditio: si nascentur. l. Interdum de cond. & demo. cum similibus. Secũdo vero casu, quando gratia demonstrationis, illa demõstratio nõ restringit. l. Paulo Calimacho. §. fin. de legatis tertio. cum similibus. Et subdit idem doctor in dicto consilio: pro intelligentia præmissorum, esse prætermittẽdam talem theoricam & doctrinam, quæ sibi videtur de mente textuum & glosarum: Quod interdum præcedit aliqua dispositio significans quid solui debeat: postea subnectitur locus, vnde debeat fieri præstatio: & sic sunt duæ orationes. verbi gratia, dicit testator. Volo decẽ dari Titio. postea subdit. quæ volo sibi solui ex redditu talis rei: tunc redditus ille videtur appositus gratia demonstrationis. vnde licet redditus non subsit: hæres tamen soluere cogitur. Casum dicit esse in lege. Quidam test. de legatis primo in principio. & in dicta. l. Paulo Calimacho. §. fin. & in. l. Lutius. ff. de alim. & cibar. legatis. Interdum vna tantum est oratio significans quid, & vnde solui debeat. Verbi gratia, dicit testator. Volo ex fructibus, vel redditibus talis rei

ſolui decem Titio, quolibet anno: tunc fructus videntur gratia taxationis, vnde eis non exiſtentibus, nõ debet hæres ad ſolutionem compelli, nec vltra quam vires fructuum: patiãtur. Caſum dicit eſſe apertum in. l. Nomen debitoris. §. Vni ex hæredibus de legatis. iii. & in. l. Si quis legauerit. in. §. Quibus Lutius. de legatis. ii. Ex quibus theoricæ præmiſsis infert, quod quãdo in literis asſignationis penſionis in vna & eadem oratione dicitur ſic. Penſionem ſolui de & ſuper fructibus & redditibus talis prioratus vel menſæ, important taxationem. Sed ſi primo iusſiſſet ſolui penſionẽ: deinde in alia oratione deſignaſſet vnde: tũc demonſtrationẽ faceret. Hæc præfatus doctor in dicto conſilio. vnde dominus Felinus. d. c. Ad audientiã. cõcluſiõe vi. dexterrime dixit: quod vbi p̃cedit generalis diſpoſitio cum ſolutione annuæ penſionis, & poſtea ſequitur locus vel materia vnde debeat præſtatio fieri, tũc ſunt duæ orationes: & ideo redditus non videntur adiecti cauſa taxationis, ideſt quod ex ipſis detrahatur penſio & nõ aliunde. immo penſio oĩno præſtãda eſt: etiam ſi redditus forte non ſubſint propter ſterilitatem. Intelligo enim quando non ſubſunt ex ea re de cuius fructibus debebat ſolui non taxatiue, ſed dem õſtratiue: percepit tamẽ ipſos fructus & redditus aliũde: adeo quod eccleſia põt ſubire onus illud. Quãdo vero vniuerſaliter nõ percepiſſet ex aliquibus bonis, nec poſſet ferre onus, tunc videretur durum quod poſſit vrgeri: niſi dicas quod recurrat ad ſuperiorem pro iuſtitia, vel gratia iuſta ea quæ dixi ſupra quæſt. vii. Quando vero in vna & eadem oratione exprimit onus penſionis cũ ad-

iectione ex fructibus &c. puta soluas pensionem de talibus redditibus, tunc illi redditus non censentur nominati causa demonstrationis, sed causa taxationis. Et ideo fructibus non existentibus, nõ posset quis grauari ad pensionem secundum cum allegantem Paulum de Castro in præallegato consilio: quod dicit esse valde quottidianum pro istis qui soluũt pensiones de fructibus beneficiorũ: quia si aliquo anno non percipiunt fructus: dicit eos non teneri ad pensiõem: quia gratia taxationis adiecti videntur: vt. d. l. Quidam test. & dicta lege. Nomen. §. Vnum ex hæredibus. & idem dicit sensisse Abbatem in. c. Nisi. ante finem de prebendis. Subdit idem Paulus in eodem consilio: quod si habens soluere pensiõem, pateretur vno anno sterilitatem: & sequenti anno esset fertilitas fructuum: posset peti solutio dictæ pensionis etiam pro anno præcedenti cõpensando sterilitatẽ cum vbertate. l. Ex eo. ff. de vi & oleo legato. ex eo maxime: quia præstatio consistit in pecunia. l. Firmio. in principio. ff. Quando dies legat. ced. Secus dicit quando vna tantum solutio fieri deberet. l. Cum certus. ff. de vi. t. &. ol. legat. & per doctores in. l. Inter stipulantem. §. Sacram de verb. oblig. & in. l. Si quis argentum. §. primo. & ibi Salicetus. C. de donatiõibus. pro quibus dicit idem Sandeus glo. sibi videri in. c. Nobis in glo. fin. xii. q. ii. quæ dicit quod prælati ecclesiarũ nõ possunt allegare sterilitatem tp̃is & incursionem hostiũ: si præcedentibus annis habuerũt redditibus vberes: prout ẽt dicitur in. c. propter sterilitatẽ de locat. Et cũ præmissis videtur trãsire. d. Felinus in præalleg. c. Ad audientiã. licet de materia se remittat

ad aduersa loca. Facit ad materiam: quod dicit Paulus de Castro consilio. xix. in vltimo quæsito. Sed procer to iste articulus principalis cum suis membris habere videtur latentes scrupulos. Examinemus igitur aliquã to minutius: & proponamus nobis solennem decisionẽ dominorũ de Rota in antiquis cõclusion. viii. & lxviii quæ incipit. lego pro anniuersario. Vbi concludetur per eos: quod si testator legat pro anniuersario facien dò certas mensuras annonæ quas sibi seruant G. & R. fratres pro quodã affirmatiuo quod habent certo loco liberantur hæredes cedẽdo actiones contra dictos. G. & R. &c. Et in examine quæstionis discutiunt intelle ctum omnium iurium allegatorum per dominum Pau lum in dicto consilio: & ponunt illam theoricam faciẽ tem differentiam inter vnam orationẽ: & duas, & quã do adiectio loci, vnde soluatur: est facta causa demon strationis vel causa taxationis: quam posuit dominus Paulus. Et ad dictam decisionem esset reccurrendum tanquam ad fontem pro examime similium quæstionũ quia subtiliter & abunde discusserunt. Et in primis vtrum liberentur hæredes cedendo vt dixi. Secũdo an soluendo illud affirmatiuum: pro quo debentur illæ duæ somatæ: sit obligatum pro dictis duabus somatis: vel an tota hæreditas testatoris & sic hæres perpetuo debeat duas somatas annonæ prædictas, & nil aliud, & liberetur cedendo contra illos G. & R. Tertio si pro tempore non possent percipi vel haberi distæ duæ so- matæ de illo affirmatiuo: vel propter deteriorationẽm vel minus valentiam dicti affirmatiui: pro quo deben- tur illæ duæ somatæ: vel alias propter de pauperatio-

nem dictorum G.&.R velipsorum successorum: vel propter guerras, an hæres de aliis bonis hæreditariis dictam pensionem debeat si ab illis debitoribus non possit exigi,& sic non liberetur solum cedendo, immo pro tota pensione generaliter tota hæreditas distringatur, si exinde nō possit pcipi. Et pro affirmatiua qđ generaliter,& omnino in omnem euentem hæres teneatur, quasi illorum. G.&.R. nomine annua sint adiecta causa demonstrationis, nón autem taxationis, dicunt prima facie videri textus expressissimos, in dicta l. Lutius de alimentis legat & in dicta. l. Paulo Calimacho. §. fin. delegat. iii.& in. d. l. Quidam test. de legat. primo. Item quia illa verba adiecta legato nō faciunt conditionem: sed potius demonstrationem arg. l. In conditionibus. vers. Sed proinde de cond. & demonst. ergo omnino debeantur licet inde dicta pensio non possit colligi. Et quod suppletio sit facienda adducunt in argumentum dictam. l. Ex eo primo. ff. de trit. vi.&oleo legat. l. Fundus. ff. de annu. legat.&.l. Firmio ff. Quando dies leg. ced.&. §. Sacram vt ibi latius.

¶In contrarium pro negatiua,& quod hæres liberetur cedendo, nec ad plus teneatur nisi taxatiue ad illas duas somatas quas deben. G.&. R. nec de aliis bonis aliquid sit supplendum per heredes, licet dicta pensio diminueretur, dū modo sine hæredis culpa. Moti sunt quia legando duas somatas quas seruant. G.&.R. videtur legasse duas somatas, quas ipsi debent: quia seruarunt. Constat autem quod quādo testator legat: quod alius tertius debet etiam adiecta certa quantitate, puta centum vel decem, quæ Titius debet: solū est in legato

quod debet Titius::in tantū qđ si minus vel nihil debet: nō debet aliūde suppleri.l.Si sic.§.1.ver.Sed si addiderit.de legat.i.cū.l.Legaui.de lib.legat.ergo idem in proposito.Insuper dicūt quod ista dictio. Quis vel Qui.iūcta verbo tertiæ psonæ,cū respicit aliquid taxatū in quātitate cōsistēs facit conditionē, licet quod iūgeretur verbo primæ personæ.s.si debeo:faciat demōstrationē:qū legatur ante taxatū in quātitate consistēs s.decem:& ideo faciebat demonstratiōem, quæ clausula nō vitiat. Aliud quādo dictio. Quæ esset adiecta tertiæ personæ quia facit conditionē,& falsitas cōditiōis vitiat legatū:vt dicta.l.Si sic.§.i.primo respōso.&.l.Si nō designata.C.de fal.cau.adiecta legato.& instit.de leg.§.Sed si vxori.&dicta.l.Legaui circa medium.& hūc dicunt fuisse sententiā Petri.in.l. Stichū qui meus erit.de legatis.i.Itē sunt moti quia testator sub vna cōceptione legat:& taxat & declarat quid legat:&vnde:qa dicit lego duas somatas,quas tales mihi seruāt. Ergo videtur in dubito tale legatū fore taxatū nō demonstratū & illā adiectiōem scilicet quas seruāt quam simul sub vna conceptiōe cū legato profert:videtur in dubio fecisse causa taxationis non demonstrationis secundū doctrinā Dini in dicta.l.Quidā test.& in dicta.l.Si seruus.§.Quicunque.Secus si sub diuersis conceptiōibus,vt puta si dixerit lego centū Titio.& postea in alia clausula subiungit quod illa centum vult solui ex.xx.debitis a Meuio& ex.lxxx.debitis a Caio. Nam illa clausula nō taxat:nec limitat legatū pcedens ita vt aliunde solui nō debeat:sed demōstrat vnde facilius possit solui legatū & ita dicit loqui dictā.l.Qui

am test. cum similibus supra allegatis pro affirmatiua secus quando sub vna cōceptione legát & declarat vnde. vtputa, lego decē: quæ Titius mihi debet: vel lego decē quæ sunt in arca: quia videtur taxare & limitare vnde soluatur: & quod ille debet: & quod est in arca, & non plus, nec aliūde supplendū: vt dicta. l. Si sic. §. i. in fine. & dicta lege. Si seruus. §. Quicunq;. & . l. Cū certus. de vino, trit. & ol. legato. Et sic dicunt posse intelligi dictā. l. antepenul. §. Ciuibus. de legat. secūdo. Item addunt quod testator videtur legasse certū corpus, videlicet certi nominis seu debiti, seu seruitii scilicet debitū duarum somatarum annonæ, quas faciunt siue seruant. G. & . R. vnde consequēs est, quod si id quod legatum fuerit: perierit: vel fuerit diminutum sine culpa hæredis: heres erit liberatus: nec amplius tenebitur. l. Si ex legati causa. cum similibus. de verbo. oblig. Non obstat. d. l. Lutius. d. l. Paulo Calimacho & . d. l. Quidam test. quia ibi causa demostrandi non taxandi. Nā loquūtur quando sub diuersis cōceptionibus: at in casu dicti legati quando causa taxandi: quia sub vna cōceptione. Non obstat. d. l. In cōditionibus. vbi est vna cōceptio verborum: & tamen non taxat: sed dimonstrat nec faciūt illa verba conditiōem: sed demonstrationē. Nam ibi secundū eos constabat de voluntate testātis. vel solue aliter, vt ibi. Nō obstat. l. Ex eo. cū similibus: quia ibi licet fiat suppletio ex fructibus annorū sequētium: non tamen ex aliis bonis vel rebus hæredis, vel debitoris: ex quo fructus certi fundi debebātur. Et subdit collector illius conclusionis, quod ita audacter cōcederet hoc si termini essent consimiles: sed non sunt: ga

hic non legabatur certa quantitas fructuum ex fundo tali percipien. immo legabat certum debitum, seu certam annuam pensionem per .G.&.R. debitam pro fundo: & non potest fieri suppletio ex futuris pensionibus cum quolibet anno solum talẽ pensionem debeant: & non plus: vt ibi latius. Quæ verba relata non faciant te stomachari quia sunt sapida & declaratiua multorum iurium, & doctrinæ præmisse sunt magis discussæ per varietatem exemplorum in quibus facile fuisset cõtentio. Insuper opus est vlteriori examine, Nam Baldus in .l. Vnica. §. Libertatibus. C. de caducitate tollẽda. dicit quod si testator mandauit heredi: ꝙ præstaret mihi fructus cuiusdam fundi: hæres tenetur facere & curare quod colatur diligenter, seminetur: & non destruatur. l. Fundi Trebatiani. ff. de vsufructu. legato tamen non tenetur de casu fortuito. Nec posset ipse legatarius dictum fundum sua auctoritate colere & seminare aut possidere, l. Si quis ita. ff. de vsufr. & per Bal. in. d. §. Libert. v. etiam except. Insuper est sciendum quod si cui esset relictum prædium: & ille esset grauatus de certo onere præstando de redditibus illius prædii: quo casu non teneretur vtra q̃ ex illo percipiatur si illud prædium assignaretur: & pro illo onere liberaretur. Secus si esset obligatus in genere: & consequenter si non reciperetur ex vno prædio: teneretur soluere ex aliis: vt. d. l. Quidam testamẽto cum similibus. Vnde in primo casu non videretur absurdũ quod dictus grauatus volens assignare illi prædium ex cuius redditibus debet præstari illud onus: audiatur. In secundo vero non sit audiendus volens assignare vnam posses-

ſionem:& liberari a debito quãtitatis. Ita determinat Paulus de Caſtro in præallegato cõſilio.xix. in vltimo quæſito. Primum dictum probatur in.l. Filius famil. §.apud Marcellum de legat.primo.ſecundum Paulum in dicto conſilio:qui etiam allegat Ioannem And.in ad dition.Specul.in titulo de inſtrumentis edi. §. dicto in addit.quæ incipit.de Trebellianica ante finem: vbi allegatur ille textus.vbi etiam dicit Paulus de Caſtro quod per illum textum quidam dicunt quod ſi legatur mihi fundus:& rogatus ſim dare Titio.x. & acceptaui fundum:poſtea Titius petat a me.x.& ego dico quod fundus non tantum valet:& quod ſum paratus tradere fundũ pro illi.x.quod debeo audiri:quod videtur mirabile. Nam cum acceptauerim prædium cum illo onere:videtur prædium eſtimaſſe pro tanto:ſeu recepiſſe pro tanto,& ſic teneor ad totam quantitatem. Sed Paulus de Caſtro in dicto.§. apud Marcellum dicit illud procedere:ſi volo fundum retinere:aliter debeo audiri argumento illius textus, quia non eſt iuſtum quod pius grauer quam commodum perceperim. Fortius dicit idem paulo ſupra in eodem.§.ꝙ ſi nollem eſſe factor & procurator illius:& pati laborem ſine commodo contra meam voluntatem:ideo debeo audiri volẽs tradere fundum vt ſupra. Secundum vero dictum probatur in.d.l. Quidam teſtamento.cum ſimilibus. Ad materiam faciunt,quæ dicit Petrus de Anch.in.c. Si propter de reſcriptis in.vi.quæſt.ſecunda principali. & in ſuo conſilio.cccxxi.incipiente circa iſtam perceptionem in ſecunda colũna,maxime dum dicit,quod ſi collectori Apoſtolico debebantur fructus primi anni

beneficii vacantis, & tales fructus illius anni debebantur alteri, vel petierunt: vel percipi non potuerunt sterilitate, vel alia clade: quod non debeatur tali collectori fieri suppletio ex fructibus sequentis anni. argumento. l. Cum certus. de vino, tritico, & oleo legato. Nam fructus sequentis anni, non sunt fructus primi anni, qui debebantur collectori, vt ibi latius. Insuper est sciēdū quod donans certum annuū redditum ex possessionibus suis, si promisit dare possessiones tanti redditus: cogitur dare fundos mediocres tanti redditus. l. Si quis argentū. §. Si vero de donationibus. Si vero simpliciter donauit certū annuum redditum ex possessionibus suis: tunc fauetur ipsi donatori: vt liberetur assignando possessiones mediocres tanti redditus: nec teneatur subire illam curam & diligentiam prædictorum: vt est casus ibidem secundum aliam lecturam. Non tenetur ergo donator tradere possessiōes si nolit: sed velit ipse subire curam prædictorum: sed si velit tradere necesse habet tradere mediocres vt ibi. Et subdit Salicetus in. d. §. si vero. quod si nominauit certum fundū ex quo dare promisit: ex illo dari debet. l. Cum certus ff. de vino, trit. & oleo leg. Et subdit. quod si illi annui redditus non sufficiant ex illo fundo nominato: & quæratur an suppleri debeat aliūde: vel de perceptis vltra in sequēti anno, est distinguendū. Aut fundus apponitur ad designationē tātum faciendam & tunc suppletur ex alio fundo: vt. d. l. Quidam testamēto & dicta. l. Lutius. aut apponitur ad taxationē seu ad limitationem, tūc de alio fundo nō debet præstari: vt. d. §. Saciā & d. l. Firmio. Postea quærit idē Salicetus, an de eodem

uta secūdo insequēti vbertate, & pleno debeat supleri. Et dicit esse distinguēdū: quod aut promittitur mpliciter certa quātitas, puta centū corbes frumenti el vini: aut quātitas annua. Primo casu pōderāda sūt erba: quia aut quātitas est simplex, aut cōdicionata. xemplū primi. Si dicat centū corbes ex tali fundo. & ūc in sequēti anno debēt suppleri vt. d. l. Firmio. Exē lū secūdi: si dicat, cētum corbes: ex eo, quod nascetur 1 tali fundo: & tūc insequēti anno nō suppletur. vt. d. Cū certus & . l. Si debitor. §. Nec verisimile. ff. de cō-ra. emptiōe. tūc. n. relatiuū. Quod. adiectū verbo fu-uri tpis cōditionē facit. l. Stichū, qui meus erit. de le at. i. & . l. Nuper de legat. tertio. Secūdo casu, quādo uātitas est annua reddituū vel fructuū: tūc suppletur praestatur ex seq. annis. vt dicta. l. Legatū. §. Vini alerni. ff. de an. legat. secūdum Petrū & Ciniū. & est atio secūdum eos: quia licet relatiuū. Quod. faciat cō itionē, si nascatur tamē multiplicatio quātitatis, & an orū: suppleri facit quod in primo anno defecit: si in ecūdo plus nascatur: q̄ debeatur. quae verba sunt mul i pōderis. Baldus ēt. d. l. Si quis argētum. §. Si vero. licit plura excitātia ad speculādum. In primis quod si uis promisit dare mihi quolibet anno. x. corbes frumēti ex reddituu suarū possesionū & donatur nolens abēre laborē conducēdi frumētum ad domū donata ii: offerat tantum terrenū de suo: quod sufficiat sibi lonatario, ad istam redditionē auditur offerēs de pos esionibus mediocribus, & subdit probari ex illo textu q̄d me fundus mediocris oblatus debet esse estimatio is tātae, vt eius fructus in quidecim annis aequiualeāt

estimationi ipsius fundi . Et subdit quod si præmissa sunt decem quolibet anno, soluantur : vel deponantur cl. ad redditus percipiendos quia ex tali summa verisimile est quod decem percipiantur: vt in. §. Per vestras de donationibus inter vi. & vxo. Et si vellet emere prædium, & soluere precium: deberet soluere illud, quod computatis redditibus pararet prædium. Et si prædiũ constat. cl. & debentur. x. quolibet anno, illud erit prædium competens: vt ibi probatur; & prædicta sunt specialia propter liberalitatem donantis secundum quosdam: quod placet Baldo & Saliceto. ibi subdit Baldus quod si testator fecit testamentum, & instituit me hæredem, &c. mandauit quod quolibet anno soluerẽ decem salmas vini fratribus mẽdicantibus, & hæres pro illo legato velit assignare vnam bonam vineã, & dicat fratribus, vos habeatis curam cultiuandi, & fratres replicent, quod nolunt nisi curam bibendi: quod hæres est audiendus contra religiosos per illum textum, vbi videtur casus: si datur possessio sufficiens ad hãc æstimationem; hanc curam religiosi non possunt declinare. Paulo infra subdit quod fuit quæstio de facto in istis terminis, Ego promitto tibi de redditibus meis quolibet anno decem salmas vini: ego nõ recolligo tot salmas nunquid teneor supplere in pecunia. Et respondet, quod si promisi nullo prædio demonstrato: teneor supplere quasi sit promissum in genere. Sed si promisi ex certo & determinato fundo: pro illo anno pro quo non percipitur: non teneor, quia tacite inest conditio si nascentur. l. i. ff. de cond. & demonstrat. & l. Si debitor. §. Verisimile. de contr. empt. subdit hæc verba

vel dic plenius vt hic per Cinum & doctores in. d. §. Sacram. Ista ergo conferunt ad declarationem eorum quæ supra posita sunt, & quæ supra posita sunt, conferunt ad declarationem eorum, quæ Baldus & Salicetus dixerunt, quæ strenuus iurista applicabit casibus proponendis. Arretinus noster de Accoltis in suo consilio. lv. aliquid tangit de articulo sterilitatis, an locum habeat in solutionibus annuis faciendis respectiue ad fructus. Quod non prosequor, quia sat prata biberũt in hac quæstione. xvi. principali, & aliis consecutiuis aut fraternizantibus.

Decimaseptima Quæstio.

DEcimoseptimo. Quid si sit imposita decima papalis super fructibus alicuius beneficii, vel generaliter. An pensionarius super dictis fructibus pensionem recipiens debeat participare de onere dictæ decimæ. Hæc. q. vt puto, occurrit frequẽter nec memini me legisse illam in indiuidio formaliter tractatam explicite. Videtur dicendum quod sic, cum imponatur pro fructibus, argum. in. l. Generali. § . fi. de vsufr. leg. & in. l. Neque de impensis &. l. Hactenus de vsufr. Bene facit quod notat Abbas in. c. Prohibemus in vltima columna de censib. dum dicit decrescentibus debere minui pensionem beneficii. etiam facit quod dixi supra. q. vii. &. xv. Suadetur idem, nã vsufructuarius & pensionarius videntur æquiparari secũdum doct. in Clem. 1. §. Aadem de suppl. negl. prælat. & dixi supra. q. i. sed vsufructuarius indubitanter te-

neretur vt per Baldũ plene in.d.l. hactenus.ergo pensionarius, qui videtur in effectu vsufructuario similis, licet nõ percipiat fructus: sed aliud, puta pecuniam certam pro parte fructuum vt plurimũ pro tertia parte cõstitutã. Et ita videbatur superiore anno insigni doctori domino Victori de Arretio, & mihi in quæst. domini Pauli sui germani potentis a pensionario cui debebat pensiõem super fructibus & redditibus ecclesiæ Arretinæ, sibi cõtribui ad onus decimæ papalis generaliter iniunctæ pro rata. Et visum est tũc vtriq; quod glo. ordinaria in terminis hanc quæst.õem decidat in Clem.ii. de decimis in.iii. quæst. vbi quæritur: an hi qui habẽt prioratus, domos, grancias, pensiões, vel reddītus a monasteriis vel ecclesiis teneantur ad solutionẽ decimarũ, quas papa sæpe imponit soluẽdas sibi Papæ vel aliis ex causa, & ad tempus de fructibus beneficiorũ: & determinat quod si habentes illa: habẽt ea in beneficiũ: & ex mera gratia ipsi tenẽtur ad decimam. Si aũt habent illa ex cõtractu conductionis ad firmã, vel emptionis fructuũ vel pro mercede & renumeratione sui laboris, tunc illi, quorũ est proprietas: illa decimare debebũt. Ista verba sonare videntur quod si pensionarius haberet pensionem in beneficiũ ecclesiasticũ & in titulũ beneficii ex mera gratia, indubitanter teneãtur ad talem decimã. quando aũt habeantur in titulũ beneficii ecclesiastici: dictum fuit supra.q.xii. Si autẽ habeantur ex titulo oneroso & nõ ex mera gratia: sed ex conductionis ad firmã, vel emptionis fructuum vel pro merce & remuneratione laborũ, tunc non teneantur ipsi, sed illi quorum est proprietas. Ab in terminis

ıoſtris penſionarius,cui ab apoſtolico vel abalio au-
tõritatẽ habente conſtituta eſt pẽſio ſuper fructibus
ɛ redditibus beneficii,monaſterii,menſæ,vel dignita
is,nõ habet illum in titulũ beneficii & pro iure ſpiri-
uali:ſed pro iure tẽporali ſeu beneficio,aut officio tẽ
orali ex mera tamen gratia:vt tamen posſit decẽtius
ɛ honorabilius vitam & ſtatũ ſuæ perſonæ,& condi-
ioni congruentem ſubſtentare:pro ſubſtentatione &
limentis Papa cõſtituit ſibi ſolu illam penſionẽ quam
itatiue habito reſpectu ad fructus & redditus,de qui-
ous,& ſuper quibus illam conſtituit quæ non ſolet ex
edere æſtimationem tertiæ partis fructuũ. Quid iu-
is: facit mihi dubium: quia glo. mea dicit quod ſi ha-
ɔentes illam penſiõem habent in beneficiũ, & ex mera
ratia,ipſi tenẽtur,& nõ exprimit in beneficiũ eccleſia
ti cũ illa glo. ſed ſimpliciter dicit in beneficiũ. Nõ eſt
ũt dubiũ quod penſionis cõſtitutio gratuita, eſt bene
ɛium vt dictũ fuit ſupra.q.xii.quia eſt beniuola actio
ırgo modo.& tamen non eſt beneficium eccleſiaſticũ
ɛ aliqui dixerunt,vt retuli in.d . q . xii . quod penſio
on venit appellatione beneficii. Paulo infra eadẽ glo.
um dicit quod habentes capellanias,vel altaria, tenẽ
ur ad decimas: aſſignat rationẽ,quia ſunt beneficia ec
leſiaſtica: vt patet in.v.q.illius gloſæ. Et ita puto in-
ellexiſſe glo. dum dixit in beneficium,ſcilicet eccleſia
ticũ.arg.tex.in.c. Quãuis.cle.i.de pre.in.vi . & ibi
Domi.& eorum quæ dicẽtur in.q.xxx. Io. de Imo. re
erẽdo glo. ibi dicit quod habẽtes penſionẽ in titu. vel
x gratia tenẽtur.& ſic alternatiue. Similiter paulus ibi
Et eſt notãdũ quod glo. ibi nõ quærit: an pẽſionarius

teneatur contribuere vt quærimus,& pro rata solue-re onus decimæ papalis impositæ vt supra , sed an pensionarius teneatur soluere decimam de pensione quam recipit,cum sit imposita beneficiis & fructibus beneficiorum atttento quod pensio est beneficium , vt in.c. ad audientiam.clem.ii.de rescriptis.ibi dũ dicit alias pensiones seu alia beneficia cum simi. In contrarium facit quia non est beneficium ecclesiasticum.c. Quãuis de preben.in.vi.ibi dum dicit non in pensione sed beneficiis ecclesiasticis cum simil. Si glo. dicit disiunctiue prout reperi in pluribus libris Clemen. quod habẽtes pensiones in beneficium,vel ex mera gratia tenentur soluere decimas, vtiq; satis videretur decidere quod habentes pensionem licet non in titulum beneficii dũmodo ex gratia: prout recipiunt communiter habẽtes pensionem: scilicet ex gratia : tenerentur ad solutionẽ dictæ decimæ: quo fieret quod si pensionarius solueret decimam pensionis: non deberet proprietarius beneficii grauati ad pensionem iterum soluere pro æquiualẽtia pensionis: alias semel decimarum. iterum decimaretur: videlicet semel a proprietario & semel a pensionario,quod videretur absurdum cõtra notata in.l. Quãquam ad.l. Falcidiam.& infra.c. Raynutius &.c. Raynaldus de testa.dum dicunt quod semel defalcatũ per legitimam,nõ debet iterum computari in cumulo pro detractatione Trebellianicæ.& contra notata per doctores in.c. Tua.&.c.cum non sit de decimis, quod semel decimatum non debet iterum decimari. & contra notata per doctores in.l.fin.§ . de public. Vbi Bart. determinauit quod si locaui fundum pro.c.florenis,&

colonus

olonus percipit fructus,& pro eis soluit gabellam: dominus non tenetur soluere de.c.florenis: quia soluta stpro fructibus,quorum contemplatiõe habeo.c. florenos,& quia propter gabellam locaui minore pretio: le quo per Innoc. in.c.fin. de decimis. Si vero glo. dieret coniunctiue seu copulatiue in beneficium: & ex nera gratia: tunc quia meis doctorib. videtur esse illa n beneficium scilicet ecclesiasticum. cum pensio nõ sit eneficiũ ecc. vtique pẽsionarius nõ teneretur: sed vis ſſet: vtrum pro illa pensione dominus deberet in aliquo restaurati quasi grauatus ad quantitatem dandam ensionario succedentem loco partis fructuum: quam ensionarius habet ex causa lucratiua. Et quidem in de imis communi iure debitis solet dici quod dominus& olonus eius partiarius fructuum soluunt ambo decinas quilibet pro sua rata fructuum,vt.d.c. Tua nobis i vero dominus conduxit colonum numis: quia pronisit colono certas mensuras, siue nascantur fructus, ue non,aut certos nũmos, & tunc onus decimarum pectat ad dominum,ad quem spectat omnes fructus, iec debet habere ratam eorum,quæ debet colono. c. Non est.&.c.Cum non sit, de decimis. Inno. tamen ult,quod non colonus tunc soluat pro suo lucro deuctis expensis. Si vero dominus locauit prædium coono pro certis mensuris seu pro carta pecunia per co onum danda domino,& omnes fructus remanent cooно: tunc onus decimæ spectat ad talem colonum, & ominus nihil debet soluere pro pensione, quæ sibi de eretur secundum Inno.in.c.Cum non sit de decimis hoc est quod dicit Bartol.in.d.§. Quotiens. Nec

[illegible] ſecundum Bartol. quia videtur feciſſe pro mi[illegible]ſione propter onus decimæ,& gabellæ, quod [illegible].conductori propter fructus remanentes apud [illegible].cum ſit onus fructuum.c. Paſtoralis.eo. tit. de de[illegible]nis.& quaſi videatur tranſtuliſſe in conductorē fructuum cum onere ſuo. Item ſatis videtur dominus ſoluere pro penſione:cum propter onus decime remanēs penes conductorē, recipit minorem penſionem ratiōe oneris annexi. Aliquando dominus recipit aliquā quotam fructuū ratione tributi, ſeu cenſus contemplatiōe perſonæ ſuæ & tenetur ſoluere decimā illius tributi ſecundū doctores in dictis locis. Aliquando quis recipit certā partē fructuum ratiōe aduocatiōis (vel ſeruitii) & tenetur de hoc ſuo lucro ſoluere decimā : licet prædiū fuerit decimatū.c. Ex transmiſſa de decimis. Aliquādo datur alicui gratis aliqua portio fructuū & idē: quia ſoluit de hoc lucro: licet perceptori fructuū fuerit aceruus fructuū decimatus ſcd̄m doctores cōiter in dictis locis: licet Inno. in hoc contra. Argumentū autem de decima debita cōi iure non eſt concludere ad decimam papalē extraordinarie impoſitam: de qua in . d. Clem. ii. de decimis. quæ imponitur ex cauſa & ad tēpus, quod patet etiā quia in illa papali habetur ratio expenſarum vt ibi dicit glo. quæ non habetur in decima communi iure debita vt in.c. Cum ſint homines de decimis & dicetur infra. xix.q. Redeundo igitur ad . q . noſtrā: cū iſta decima papalis impōatur hito reſpectu ad fructus, licet redditus fructus in effectu ſint pe eccleſiaſticis fructibus eccleſiæ grauatæ, ſi.c. floreni ſunt cōſtituti alicui pro pēſione ſuper fructibus & redditibus

ecclesiæ prædictæ: satis videntur subrogati quantitati ue loco fructuum in pecunia vel in certa quātitate fructuum & gratis, licet nō in titulum nec in quotam fructuum ne detur scissura beneficii contra. c. Maioribus de prebendis vt dictū fuit supra. q. vi. vnde cū pensionarius habeat gratis, & in beneficiū: licet non in beneficium ecclesiasticū: satis videtur iustū ipsum pensionarium teneri ad decimā papalem pro rata suæ pensionis deducendum ex decima papali soluenda per ecclesiam proprietariā scilicet grauando illā in tanto minus quā ta est portio decimæ soluenda per pensionariū, vel in dando regressum proprietario integre decimā soluēti cōtra pensionariū retinēdo, vel aliter, vt in simili dicitur de collatiōe dotis. in. l. Dotis quidē. C. de collationibus. Nisi forte dicere posset pēsionarius, quod in habendo rationē oneris pensionis impositæ ecclesiæ grauatæ, esset facta deductio sumptuum & onerum extra ordinariorum, vt puta, ꝑ nitidi redditus essent floreni ccc. onerosi essent floreni. 400. quia tunc si ita esset: posset dicere pensionarius. Ego satis soluo, cum propter onera deducta habeam minorem pensionem sicut supra dicebamus allegando Inno. & Bart. in alio casu sed hoc non videtur posse dici: cum hæc decimæ papalis impositio sit extraordinaria, & tunc generaliter imponitur beneficiis nulla habetur nō nisi sumptuum & aliorum de quibus in. d. Clemen. ii. Et quando imponitur pensio consueuit haberi respectus vt non sit grauior tertia parte reddituum, nullum habēdo respectum ad decimam papalem exhaurientem facultates ecclesiæ grauatæ. Quæ ergo ratio patitur quod ꝑlatus

ſoluat Papæ decimam omnium fructuū,qui habet mul ta onera,& penſionarius habens penſionem nitidam titulo lucratiuo,ſit immunis ab oī onere decimæ, vtiq; non video niſi dicas quod vterq; ſoluat : & proprietarius integre propter integros fructus : & penſionarius decimam ſuæ penſionis lucratiuæ. Sicut ſupra dicabatur de communi iure debita quod non videtur: quia diuerſa eſt ratio imponendi iſtam papalem. Et hoc videtur innuere ſimilitudo de vſufructuario ad penſionarium vt dixi in principio. Hoc etiā videtur innuere Io. de Legnano in.d.Clem. ii. dum dicit quod ſi duo ſint prælati in vna eccleſia parrochiali,puta patronus clericus & vicarius : qui vicarius ex antiqua conſuetudine colligit fructus omnes: de quibus patrono ſoluit.c. Libras annuatim: reſiduum ſibi retineret: & clericus patronus de parte ſua ſoluit decimam pro tota eccleſia, & ſit facienda taxatio decimæ & dubitetur an ſit faciē da cum vicario qui fructus colligit: an vero cum patrono qui decimam ſoluit: reſpondet quod niſi conſuetudo introduxerit aliud, fiet cum illo, qui fructus colligit vocato illo qui decimam ſoluit quia quod omnes tangit & cætera. vt in regula iuris. Quod omnes tangit. Nam dum dicit quod clericus patronus, qui percipit ſingulis annis Centum Libras a vicario colligente fructus omnes,& reſiduum ſibi retinente : ſoluit de parte ſua decimam pro tota eccleſia: infert quod vna tātum decima ſoluitur inter ambos pro tota eccleſia. Quod autem ipſe patronus clericus & vnus ex duobus prælatis dictæ eccleſiæ percipiens.c.Libras, ſoluat integrā decimam pro tota eccleſia: illud præſupponit inductū

a consuetudine antiqua igitur de Illo non facio vim. Aliquid etiam facere videtur quod dicit Oldradus cōsilio. clxvii. dum præsupponit fuisse ordinatum in ordinatione cuiusdam vicariæ, quod vicarius daret perceptori annuatim. 50. libras. & si contigerit decimam imponi per Papā præstaret solum. 50. &c. Ex quibus infero quod minuetur pensio ordinata de lx. annuis dandis per vicarium perceptori, superueniente impositione decimæ papalis, propter quod onus decimæ inhærens ipsi vicario fructus colligēti: releuatur ipse vicarius soluendo. 50. tantum, & sic releuatur in. x. Nec obstat quod illæ. x. libræ in illis terminis videantur præstari per vicarium fructus percipientem & pēsionem soluentem, non autem per ipsum perceptorem pēsionariū. vt ibi decidit Oldradus. de quo dicetur infra q. xxiii. Nam hoc est conueniens iuri quod vicarius fructus percipiens decimam soluat integram Papæ: qa tamen de solutione pensionis de. lx. ordinatæ defalcantur. x. in damnum perceptoris: iudicatur illam pensionem congrue debuisse ferre onus decimæ: licet ista nō concludant: quia procedunt ab institutione primæua. Volui videre extrauagantem Bonifacii. viii. quæ incipit. Declaratio. & inueni quod loquitur alternatiue in beneficiū vel ex mera gratia. Et per ea, quæ potui colligere vno discursu, illa declaratoria facit pro hac parte in quā inclino: videlicet quod pensionarius debeat contribuere pro sua vita ad solutionem decimæ. Postquam hæc scripseram: contuli cum domino Nicolao de Castello, aduocato consistoriali: & fiscali & magno practico in Cur. Romana: & petii quid viderat obser-

uari: respondit se pluries interrogatum dixisse quod pensionarius debeat contribuere cum proprietario in solutiõe dictæ decimæ papalis: cum sit onus reale. Placuit inuenisse contestem non paruæ auctoritatis, & socerũ domini Antonii Caccialupi filii mei, in quo mihi Deus bene complacuit.

Decimaoctaua Quæstio.

DEcimooctauo quæro si pensionẽ recipere debens, sit spoliatus: quomodo ei succurratur. De hoc videndũ in .c. Quærelã. de electione per canonistas. & in .c. fi. de ca. poss. & proprietatis, & per legistas in .l. Si certis annis. C. de pac. & Bart. in .l. iii. ff. quo. bo. & per dominos de Rota in antiquis: vbi omnino videndũ concl. vii. in fol. xix. & in nouis cõcl. i. iiii. & .v. & .vi & per Egid. concl. 158. Vide etiã omnino in materia pensionis Oldr. consilio. 225. incipiẽ. Quidam episcopus. in fine. Qui negant pensionẽ solen se fundare in .c. Prohibemus de censibus in cõtrarium quãdo non põt ostẽdi titulus, solet allegari præscriptio vel cõsuetudo iuxta not. in .l. Cum de in rem verso. de vsur .l. Si certis annis. C. de pact. vidi solẽnes allegatiões quod sufficiat cursus decẽnalis etiã contra ecclesiã, quæ dicitur debitrix pensiõis: quia .d. c. Prohibemus. loquitur in censu, secus illi videbatur in pẽsione que põt imponi & augeri auctoritate episcopi, si iusta cã subdit vt ibi not. & est tex. in .c. præterea de cẽsi. & per hac differẽtia inter cẽsum & pensionẽ Rota in antiquis 37. & in nouis .v. & .vi. & not. in .d. c. Que

relã.& per Bald.in.l.ii.C.de seruitutibus. Secũdo respõdetur quod illud.c.Prohibemus:non prohibet, ne antiqui nõ augmẽtati nõ exiguantur. Sed ne noui imponãtur:nec veteres augeãtur:vel tertio dicebat quod loquitur quando epus apponeret in ipsa fundatiõe beneficii singulis annis ad aliquid soluendũ:vel impositũ vellet augere:secus vbi exigeret decõsuetudine ab aliquibus ecclesiis certam pensiõem secũdum Hosti.&.d. Ant.in.c.Dilecto de off.Archi.& Archi.in.c.Seruitiũ.18.q.2.vbi videtur sentire quod sufficiant.x.anni iunctis dictis.d.Ant.consil.22.in vers. In contrarium & dictis eiusdem in.c.fin.de cons.& quando allegaretur talis consuetudo contra omnes ecclesias esset consuetudo non præscriptio. Et singulariter loquitur Bald.in.d.c.Querelã.pro intellectu.d.l.Cũ de in rem verso. Videatur oĩno Butrius in.d.c.fin. de cau. poss.& propriet. Inno.in.c.Querelã de elect. vers. dico. Item in.c.Peruenit de censi.vers. quid in censu. Est quæ notandũ quod non ideo dicitur quis perdidisse possessionem exigẽdæ pensionis:quia ille negauerit & ideo iuerit ad curiam:quia qui adit prætorẽ nõ perdit possessiõem. Baldus & Butrius in.d.c.Quærelam. allegãt Inno.in.c.ii.de in integ.restit.de materia vide Baldum in.l.ii.C.de seruit.& aqua.col.xiii.

Decimanona Quæstio.

Circa decimamnonam quæstiõem,quæ est frequẽtissime cognita in teorica,& practica,& in foro fori,& i foro poli,& in qua accuratissime

consuluit & scripsit excellentissimus doctor dominus Felinus in.d.c. Ad audientiam de rescriptis. & de qua ego etiam sæpius interrogatus sum: & super qua vidi etiam varia responsa prudentum. cũ habeat multa capita: loquar breuiter, & quanto compendiosius potero. In primis posuit idem.d. Felinus cõsilio & lectura hãc conclusionem. Quod licita conscientia potest quis renuntiare in manibus Papæ beneficio obtinẽdo a Papa impositionem annuæ pensionis soluẽdæ sibi annuetim per successorem de fructibus illius beneficii etiam si renuncians prius tractasset cum amico: quod si ipsum beneficium a Papa obtinuerit: soluet ei prompte dictam pensionem: & ipse renuncians gesserit semper in animo quod ille amicus habeat statim ei succedere in beneficio renunciato, & alias non renũtiasset, si secus credidisset. Nam talis tractatus & talis spes non inducũt Simoniam etiam mentalem. Motus est: Nam licet renunciatio debeat esse libera & pura sine vlla pactione c. Ex parte. Clem. i. cum glo. in verbo omnino de offi. deleg. & aliis iuribus infra allegandis: tamen impetrare a Papa reseruationam dictæ pensionis, non inficit ipsam renunciationem, postea quam cum priuato nulla est inserta conuentio in renunciatione. Ita concludunt Moderniores in.c. Non satis. de Simonia, videlicet Abbas, Anan. & Socinus de Senis, dicẽtes quod cessante pactione inter priuatos potest Papa concedere pensionem ei, qui renuntiaturus est. Idem dicit tenere Archiep. Floren. in secunda parte suæ summæ. ti.1. c. v. ver. de renunt. dicens quod auctoritate superioris licite fieri potest: quod dimittẽti beneficium detur ali-

quid temporale, vt in. c. Nisi essent. de prebē. per quē tex. hoc dicit. d. Ant. in. c. ii. de arbi. idem dicit in. c. Cum pridem, de pactis. Bene faciunt quæ dicta sunt supra. q. iiii. &. v. videmus enim quod Papa habet potestatem liberrimam: & disponit sæpe quod fructus beneficiorum debeantur aliquando etiam non habētiin eis titulum. c. Simpliciter de rescr. in. vi. &. c. Si tibi cō cesso eo. li. & in Extrauagan. Io. xxii. Suscepti. Quod autem dicta conuentio vel tractatus non inducas Simoniam: allegant glo. in. §. Cum pridem de pact. Nam in his quæ per constitut. eccl. inducunt simoniam: excusat authoritas Papæ: quia dispensare potest in talibus & per consequens vult quod conuentio præcedens purgetur ab omni simonia. propter auctoritatem Papæ: & illa glo. cōiter approbatur. Et si quis dixerit quod immo talis simonia sit de iure diuino, de quo plene per Abb. in. c. Extirpandæ de præben. §. Qui vero. colu. fin. in repetitione. Respōdetur per Anan. in. c. i. de simonia quod iura quæ illud innuunt vt. c. Ex multis. i. q. iii. cum similibus. quod illa iura loquuntur quando pecunia interuenit pro executione ordinis. secus si respicit titulum beneficii vt in. c. Constitutus de relig. dom. vbi pensio respicit titulum beneficii secundum Card. ibi. Nec in collatione beneficii confertur executio ordinis. patet quia ille, cui fit collatio, iam exequebatur ordinem, vel quia alias beneficiatus, vel quia ordinatus ad titulum patrimonii secundum eum. Opinionem illius glo. d. c. Cum pridem. dicit tenere Monaldum in sua summa. & quod Papa potest in ista simonia inducta ex constitutione eccle. statuere quod vult: &

dispēsare non solū in simonia mentali: sed in illa quæ in pacto esset expressa, licet dicat qđ beatus Thomas secūda secundæ. q. c. ar. i. in fine vult quod Papa possit inuolui in criminæ simoniæ. Quod seqtur Io. de Turre cremata olim Card. S. Sixti in tractatu de potestate Papæ. q. lxv. Nam intelligit Beatū Thomā quo ad illa, circa quæ cōmittitur simonia ex lege diuina vt circa venditionē sacramētorum, & similia spiritualia: secus si. l. tantū ecclesiastica, cui Papa nō subiicitur. Allegat ad hoc fratrē Nicolaū de Auximo cōprouincialem meū in supplemēto Summæ Pisanæ in verbo Simonia in fin. Ad idē allegat Archi. xii. di. c. i. vbi dicit ꝙ contra beatū Thomam est glo. i. q. vi. c. fi. dicens quod in Cur. Rom. nō habet locū Simonia. Sed intelligit ipse beatū Thomam in his, quæ sunt prohibita diuina lege quia simoniaca, opinionē vero. d. glo. in his quæ sunt simoniaca, quia prohibita vt sunt beneficialia, in qbus ideo cōmittitur simonia quia sunt prohibita de iure positiuo, & de istis nō loquitur beatus Thomas secundū Archid. quē ad literā sequitur Paulus in cle. i. de sum. trin. & Dominicus in. d. c. i. Addit idem Felinus quod aliud est pacisci, & promittere pensionē Titio. & hoc hoc est prohibitū, & simoniacū: & ita debere intelligi verba modernorū in. d. c. Non satis. Et aliud est dicere: si Papa imposuerit beneficio pensionē soluēdam & nō videtur illicitum: offero enim me impleturum mādata apostolica. Si aūt præcederet pactio de soluendo plusquā Papa ordinabit, illa esset simonia. Hinc est qđ in prouisiōibus, quæ emanāt in talibus a Papa, mādatur præstari iuramentum partibus, ꝙ nulla simoniaca

conuentio interuenerit: quã dicit intelligi de cõuentione continente plus in dato vel in dãdo q̃ contineant literæ Papæ. Dicit tamẽ Anan. in. c. Audiuimus. de col. ii. col. ꝙ illi nõ debent facere inter se pactum: sed totũ negociũ ponere in manibus superioris. Idem Butrius in. c. Cũ pridem de pactis. Felinus in effectu tenet valere pactum in forma prædicta. Subdit tamẽ notabiler, quod quãdo renũciatio fit principaliter ea intentione vt alteri conferatur: ita paciscẽdo renunciatio dicitur simoniaca: & collatio quæ sequitur: est ipso iure nulla, & põt impetrari beneficium tanquam vacans: vt in. c. Cũ vniuersorum. de rer. permut. per quẽ tex. & ꝑ glo. in. d. c. Ex parte. ita decidit Abbas in. d. c. Cũ vniuersorum. Quod autem animus renunciantis qui sperat de certo successore: & alias nõ renuntiaret: inducit simoniam: dicit teneri per glo. in. d. c. Ex parte. in verbo dimittere, dicẽs quod in istis prohibitis ex cõstitutiõe ecclesiæ, si nõ interuenit pactum: non sufficit sola volũtas ad incursum simoniæ. & loquitur de illo q̃ renũtiat simpliciter: gerit tamẽ firmiter in animo quod Titius sit successurus: alias non renuntiaret. Idẽ Inno. in. c. Tua nos in fin. de Simonia. dicẽs quod renũtiare præbendã vt alteri cõferatur: peccatũ est: si hoc exprimitur in renunciatiõe: secus si adsit solus animus: quia non facit simoniam sola volũtas. Non dicit hoc Inno. sed dicit sic. In his quæ sola cõstitutiõe ecclesiæ sunt simoniaca, vt renũtiare præbẽdam vt alii detur, licet sit peccatum, non tamen sufficit sola voluntas vt faciat simoniam de offi. deleg. c. ex parte, Intelligo ꝙ Inno. voluerit dicere quod quãdo non exprimit quod renũtiat

vt tali detur: est peccatum scilicet simoniæ mentalis quæ aboletur per solam pœnitentiam: non tamen sufficit voluntas vt faciat simoniam, quæ non possit aboleri pænitentia, sed indigeat dispensatione Papæ. Sola enim pactio. i. expressio non pura, sed cõditionalis vel modalis vt tali prouideatur: facit simoniam talem. & hoc probatur in. d. c. Ex parte. in verbo omnino iūcta glo. quando vero exprimit, est simonia intelligen. non abolibilis per penitentiam. Et ita reperi postea tenere Host. in. d. c. Ex parte. & in. d. c. Tua nos, satis expresse. & idem sensit in. c. Etsi Quæst. §, Quouiam eo. ti. Et hoc sensit etiam Innoc. in. d. c. ex parte. in glo. sup verbo omnino. Et clare hoc determinat Abb. in. c. Cū vniuersorum de rer. permut. dum dicit quod renūciatio simoniace facta non tenet: & subdit quod dicitur simoniace facta, quando fit principaliter ea intentione & pacto vt conferatur consanguineo suo, vel consanguineo paciscenti: allegat not. 1. q. 1. c. Ordinationes, & in. d. c. Ex parte. Et subdit quod collatio simoniace facta est nulla: & iterum subdit quod potest beneficium impetrari tanquam vacans. Istud videtur implicare cõtradictionem, videlicet quod renunciatio non tenet: & quod sequens collatio simoniaca sit nulla: & quod possit conferri tanquam vacans. Si enim renunciatio simoniaca est nulla: quomodo potest dici quod vacauerit. Intelligo quod renunciatio simoniace facta non tenet: & per consequens non vacet. Item quod collatio simoniace facta non tenet: & hoc volunt Inno. Host. & Io. And. in. d. c. Cum vniuersorum. Quod autem subdit Abbas ibi quod potest conferri tanq̄ vacans: hoc nos

dicunt ibi neq; Host. nec Io. And. Sed forte posset locum habere: quando collatio esset facta de beneficio vere vacante: nam tunc cum collatio sit nulla: quia simoniaca: ergo vacat: ergo potest conferri. Idem scilicet quando renunciatio simoniace facta non teneat: & similiter collatio simoniace facta non teneat. Sequitur Archi. in. d. c. Orationes. Et propterea Rota in antiquis, con. lu. ccxxxvi. in impressis fol. xiii. dicit quod resignatio facta simoniace non tenet etiam in præiudicium resignantis. allegat Inno. in. d. c. Cum vniuersorum. & Archid. in. c. Dudum. de preben. in. vi. & Ber. in. c. Super hoc de renuntiatione super ver. pecuniæ. Benefacit quod dicitur in bisignetis in tit. de renunt. conclu. vltima dum dicit quod resignatio conditionalis non valet. & sentit quod non reiicitur cõditio licet inutilis. Qui ergo renunciauit per simoniam, si renunciatio non tenet: deberet recuperare ecclesiam, quam resignauit vt dicit glo. in. c. Super hoc de renunt. sup verbo pecuniæ. Sed hoc falsum est dicit eadem glo. qa priuari debet ea, quia simoniam cõmisit. quod notandũ puto. Sed cum debeat priuari & non sit priuatus: videtur restituendus ab beneficium, donec priuetur: & ita sentit But. in. d. c. Super idem Hoct. d. Ant. & cõmuniter alii in. d. c. fi. de simo. Idem Archiep. Flor. in summa loco præallegato: vbi formaliter dicit si quis renunciat beneficio: ea intentione: vt detur nepoti vel alteri, nulla de hoc facta conuentione, nullam incurrit simoniam. Refert tamen quod frater Nicolaus de Auximo in loco prealleg. dicit quod circa beneficialia sola mens non inducit simoniam obligatam ad restitutionẽ

ſed mẽtalem quæ aboletur pœnitẽtia.c.fi.de ſimo.cu ius dictũ licet aliter frater Nicolaus non probet, illud Sandeus dicit in.d.c.Ad audiẽtiam.poſſe ſaluari in ſimonia mẽtali circa prohibita lege diuina in vetere teſtamento, non aũt circa ꝓhibita ſimpliciter propter cõſtitutiões eccleſiæ, quia doct.omnes ſimpliciter dicũt q͏̃ nullã ſimoniam incurrit. Et ideo ſecũdum eum glo. in c.Ordinatiões.i.q.i.expreſſe dicit, quod renuntiare beneficio vt alii detur, non eſt ſimonia nec ſufficit ſola ſpes. Quod etiã late firmauit Archid.i.q.i.Quicunq; dicẽs quod voluntas renũtiandi beneficium ad cõmodum alterius, nõ facit quẽ ſimoniacum, etiam ſi ꝓgrediatur ad actum renũtiandi, niſi progrediatur ad actũ paciſcẽdi, dum tamẽ ille de quo cogitat, ſit idoneus, ſed in prohibitis, quia ſimoniaca, ſufficit ſola volũtas.vt ꝑ glo.in.d.c.Ex parte ſecũdum eum. Ex cuius dictis dicit idẽ Felinus clare patere quomodo debeat intelligi dictum fratris Nicolai vbi ſupra. Et illa dicta dicit ſequi Dominicũ in.d.c.Quicũq;. Et ſubdit quod Io. And.in.d.c.Tua nos.de ſim.dicit quod quicquid ſit, tenẽdum eſt, quod nũquam ſola intẽtio, ſiue volũtas inducit mẽtalem ſimoniam in prohibitis cõſtitutiõibus eccl. Adducit ad cõfirmationẽ ſuæ cõcluſiõis idem Ferrarien.cõſiderati͏õem Petri de Ancha.in ſimili in ſua diſputatiõe incipien.antiq̃s & modernis tꝑibus, dum tractaret an ſint licitæ annuæ ſolutiões Mõtis Venetiis & Floren. Videmus enim inquit idẽ Felinus quotidie fieri renũciatiões in manu Papæ, & cõcedũtur reſeruatiões pẽſionum ipſis renunciãtibus, ſciente papa, quod ambæ partes de hoc prius tractauerunt, & ex-

pediuntur literæ, immo datur eis forma per regulas Cācellariæ, puta quod non valeat concessio pēsionis, nisi de consensu illius qui beneficium habebit. Vnde si auctoritas Papæ non operaretur plenam securitatē super hoc etiam in foro conscientiæ, nō tolerassent ista, neq; eis formam dedissent Ro. Pontifices tot. vt Martinus. v. Eugenius iiii. Pius. ii. Paulus. ii. & alii in constitutionibus nouissime editis contra simoniacos, in quibus opportune prouiderunt circa varias species simoniæ, & de tali nil dicunt. Vnde iste stilus Curiæ versatur cū religiosis & aliis integerrimis viris, qbus cum onere pēsionis quotidie prouidet papa de beneficiis renunciatis. Nam si auctoritas papæ non redderet eos tutos, immineret laqueus valde vniuersalis. Et ista dicit idem Felinus procedere indubitāter, si aliqua rationabilis causa inducit papam ad imponendum talem pensionem. Et dicit posse exemplificari multiplicem honestam causam, puta senectutis renunciantis, cui pium est prouidere de alimentis, & alia similia causa, de quibus causis dictum fuit supra quæstione quarta, & quinta. Hæc in effectu, & fere ad literam fuerūt dicta præfati. d. Felini, quem videmus processisse satis firmo pede. Sed quid dixisset quando licet renunciatio fiat simpliciter sub spe quod amicus cum quo tractauit, habeat illud beneficiū, & soluat dispositiōe pontificis pensiōem tractatam & conuētam, quatenus Papa ita decernat, vltra spem in animo & mēte conceptā operatus est cū Referēdario vel Cardinale, vel alio mediatore quod prius intelligat firmam menrem Papæ volentis prouidere illi amico cum onere pensionis

tractatæ vel cōuentæ vt supra. & postea resignauit simpliciter quo ad verborum apparentiam, quæ expressit sed in veritate resignauit ob causam futuræ pensionis: & vt illi amico cum quo conuenit: prouideretur & non alteri alias non resignaturus. Ista non est nuda cogitatio, non est nudus animus, immo in rei veritate ventū est ad actus extrinsecos: quibus est aperta hinc inde voluntas resignaturi: & eius, in cuius fauorem faciendam est resignatio, & cui est prouidendum. Item quid dixisset de illis, qui dant mandatum limitatum & specificū ad resignandum in fauorem alicuius, puta Titii, & non alterius nec aliter. Satis potest colligi ex dictis suis qd̃ iste non esset panis albissimus, carens surfure. nā principaliter fit renunciatio, ea intentione vt alteri conferatur scilicet Titio cum quo tractauit & forte pepigit in euentum quo papa approbet tractata & conuenta. & in specie quando mandatum fuit limitatum, vt resignaret Titio, & non alteri & cum tali pensione & non aliter, non videtur aliquo pacto posse excusari a nota simoniæ secundum Innoc. & alios in. d. c. Tua nos. de simonia. & doct. in. d. c. Ex parte: & Io. And. in. c. 1. de rer. permut. in nouella. Vidi allegationes famosiss. doctoris & practici curialis dicētis quod licet patruus cōstituerit procuratorem ad resignandum in fauorē nepotis sui: quia tamen non constituit ipsum procuratorem limitare ad resignandum in fauorem nepotis tantum: sed simpliciter ad renuntiandum libere, licet adiecerit quod vt collatio fieret nepoti: supplicaretur papæ reseruando sibi renuntianti pensionem &c. nō erat talis renunciatio simoniaca. Nam tractatus de renunciando

ciando certo modo, non est prohibitus, sed pactio firma est prohibita. d.c. Cum pridem. de pact. Item quod resignando libere in manibus papæ si admittat: nõ potest cadere simonia, quia sicut in papa non cadit simonia. l. i ad. l. Iuliam. de amb. & per Cinũ in. l. i. C. eod. tit & Host. in summa de simonia. Ita non cadit in resignatione in manu papæ, quia admittendo, videtur secum dispensare, & iura positiua soluere super quæ põt Nam eo ipso, quod Papa habuit notitiam renunciatiõnis factæ sub modo & forma prædictis, admittẽdo videtur purgatum vitium, tex. & glo. in. c. Nisi essent. de præbendis, & quod habetur. i. q. i. c. Si quis. & tex. iuncta glo. in. c. Cum pridem de pact. vbi papæ auctoritas excusat a vitio simoniæ in his quæ sunt prohibita de iure canonico. & per consequens in beneficialibus, in quibus non committitur simonia ex dispositione diuina, sed ex ordinatione ecclesiæ, quia beneficia non fuerunt ordinata per deum, nec in se sunt spiritualia essentialiter, sed ex ordinatione ecclesiæ, quia accedunt spiritualibus. Ad hoc glo. in. c. Si quis obiecerit. & . c. Saluator. i. q. ii. & glo. in. d. c. Ex parte. Et ideo secundũ præfatum doct. si Papa admittit resignatiõem factam sub conditione vel pacto, videtur dispensare ex certa scientia. arg. not. in. c. Veniens. de filiis presbyt. cum simil. Preces etiam carnales pro persona digna excusant a simonia. glo. elegans. 8. q. 2. in summa, quod est notãdum. Ad obiecta in contrariũ respondebat quod non habent locum quando quis renuntiat in fauorem certæ personæ precibus porrectis Papæ: Sed tunc quã do precessit pactum inter partes. Et subdit quod etiã

non haberet locum quando illud fuisset expressum Papæ & admisisset. Et posito, quod pensio esset excessiua non inducit simoniam propriam auctoritate, sed debe ret moderari vt.d.c. Nisi essent.& per doct. in clem.1. de supp.neg.prælat.& dictum fuit supra.q.vii. Idem vidi teneri per alium solennem aduocatum dicentem, quod pensio adiecta beneficio de consensu beneficiati non facit simoniam, nisi fuerit conuentio inter partes iuxta not. in.d.c. Cum pridem de pact.& in.c. Super hoc. de renunciatione.& in.c.1. de renun. in vi. nisi ac cederet consensus Papæ illam constituentis, quo casu vel non esset simonia, vel purgaretur ex certa scientia Papæ. Idem doctor putabat idem dicendum si decreto Cancellariæ Papam repræsentantis, vt in dictis locis. et in.c. Statuimus. de transactionibus. intelligendo quod non cõmitteretur simonia quãdo de consensu resignã tis,& illius cui esset prouisum vel mandatum prouide ri. Nam vt supra est dictum, ex regula Cancellariæ nõ possunt literæ Apostolicæ reseruationis vel assignatio nis etiam motu proprio cuiusuis pensionis annuæ sup alicuius beneficii fructibus expediri, nisi de consensu il lius, qui illam pensionem soluere debet. Sed posses dice re, quod regula requirit consensum grauati ad pensio- nem prius per Papam cõstitutam. Nos quærimus quã do inter se conuenerunt resignaturus beneficium & be neficiandus de quo dictum est supra. Et tamen eo casu quãdo Papa approbasset partium conuentionem sibi Papæ explicite notam, videretur purgatum vitium ex certa scientia Papæ, vt sentit.d.glossa.c. Cũ pridem. quæ incipit. Quia ius. quæ videtur communiter ap-

probata,& est perpetuo menti tenenda: quia beneficii resignatio debet esse pura & simplex nec ei adiici potest aliqua pactio, conditio vel modus. de off. deleg. c. Ex parte in vers. omnino. cum glo. sua. Huiusmodi igitur conuentio facta de sex florenis annuatim soluendis donec ordinaretur aliquod beneficium sine cura, pro habendi beneficii resignatione facta, nullius penitus est momenti. Nihil enim valent pactiones factæ pro spiritualibus obtinendis: cum in huiusmodi omnis pactio, omnisq; conuentio debeat omnino cessare dicit tex. de pact. c. fi. & c. Cum pridem de rer. permut. quæsitũ 2. q. 2. c. Quam pio. Cœterum aduertendum quod cõuentio huiusmodi promitto tibi dare florenos sex, donec tibi prouideri faciam de beneficio sine cura: vt tu in mei fauorem resignes tale beneficium. inducit quodammodo quandam permutationem de spiritualibus seu beneficialibus ad temporalia. illa autem permutatio a iure improbatur. vt in. c. fi. & c. Ad Quæstiões de rer. permut. &c. Stante igitur nullitate obligationis per præmissa, non est dubium ipsum Ioannem excommunicatum ob non solutionem dictæ quantitatis, ad quam contracta obligatio nulla erat, ex iniusta causa fuisse excommunicatum: igitur absq; dubio absoluendum de sent. excom. c. Per tuas. cum simil. Ludouicus Roman. ad litteram consil. ccclix. incpiennte. Quia beneficii. Postquam dominus Felinus concluserat, vt supra retuli: dixit illa procedere indubitanter si aliqua rationabilis causa induxit Papam ad imponendam talem pensionem, puta senectus renunciatis, cui pium est prouideri de alimentis, vel alia similis causa

ſed ſi non apparetquod aliqua rationabilis cauſa ſub-ſit,verum auctoritas Papæ tunc operaretur in talibus quis prohibitis a iure poſitiuo,dixit prima facie ſibi videri quod non:quia diſpenſatio quæ fit per Papam ſine cauſa,eſt diſſipatio:vt per Archid.xi.diſt.c.Conſequens.cuius dicta ſupra ſunt ex dictis beati Thomæ in.i.ſecundæ.q.92.art.vltimo.quem formaliter recitat Io.And.in.c.de multa.de preben.& ſubdit quod illa dicta multum firmiter ſequebatur.d. Franciſcus de Arretio dum ſecum conferret ſuper conſilio ab ipſo.d.Felino reddendo,de quo ſupra memini. Ipſe tamen.d.Felinus conſuluit oppoſitum quod diſpenſatus ſit tutus in omni foro,etiam conſcientiæ.Motus eſt quia vbi Papa diſpenſat ſuper prohibitis ſolum a iure poſitiuo,ſufficit ſua voluntas procauſa ſecundũ Inno. in.c.Cum ad monaſterium,quaſi in medio.non tamẽ eſt hoc verum de ſtatu monachorum,quem ſequitur ſpeculator in tit.de leg.§.Nunc breuiter,ad finẽ,verſiculo.xv.in voto.Et Card.in.c.Perpẽdimus.de ſent. excom.in.ix.colun.&.d.Abbas in.c.Fraternitatis de ſchiſm.& ibi Anan.in.v.col & Domi.in d.c.Conſequens.Butriusetiam dixit in.c.i.de conſtitut.in col. vlt.quod ipſa liberalitas eſt pro cauſa in diſpenſatione papæ contra ius poſitiuum.Quod etiam ſequitur ibi Imola in.xiii.col.vers.poteſt autem abſq; cauſa.Allegat etiam.R.D.Alexandrinum noſtrum Auditorem ſacri palatii apoſtolici in.c.Per venerabilẽ in colu.qui ſi ſint legit.allegátem inter cœtera.c.Cum noſtris de con.preben.verſ.ex indulgentia ſpeciali,vel alia iuſta cauſa.quod putat idem Felinus procedere vt dixi etiã

quo ad Deum, apud quem dicit esse tantum taliter dispensatum per Papam, etiã sine causa, quia predicti omnes loquuntur simpliciter, nec est verisimile quod restringant se solum quo ad forum contentiosum attēta ratione in qua se fundat Inno. videlicet quod sicut ex sola voluntate potest per Papam lex creari ita per solam voluntatem cum ea dispensari. Bene fatetur idem Felinus quod vbi lex canonica esset fundata in aliqua ratione descendente a iure diuino, vel a dictamine rationis mere naturalis, tunc dispensatio contra talem legem debet esse cum causa secundum Abb. in. ca. per tuas de arbi. col. xi vers. nec obstat si dicatur quod lex ciuilis de arbi. in repetitione. tunc enim putat quod in foro etiam contentioso non valeret. Exemplificat quādo tolleret alicui actionem, quia licet sit a iure inuēta, tamen descendit a ratione naturali vt ibi per eum. At in proposita. q. nostra iura prohibentia imponi ecclesiis pensiones: non sunt fundata in iure diuino vel naturali. Vnde si papa de redditib. vnius ecclesiæ disponit ad commodum alterius, qui in beneficialibus habet liberrimam potestatem. c. ii. de preben. in. vi. clem. i. in fine. Vt lit. pend. Item fatetur idem doctor quod vbi lex canonica esset fundata principaliter sup bono publ. & dispensatio papæ præiudicaret illi bono: tunc in foro conscientiæ iste non esset tutus. Et idem vbi papa dispensaret ex affectione carnali, & ita putat intelligendas rationes. d. Abb. in. d. c. de mulcta. in. iiii. col. vers. ex prædictis infero. & in. d. c. Per venerabilem in principio post Io. And. & alios ibi. & in. d. c Extirpādæ. §. Quin vero. 37. colum. in versic. Sextum exa-

minandum.& in c. Constitutus in.3.col.vers.aut quæritur de relig.dom.vbi dixit quod in foro conscientiæ dispensatio sine causa contra ius positiuum non facit quem tutum,& habent respectum ad bonum publicũ. quod si esset contra bonum publicum principaliter, ipse Felinus admitteret,alias secus,vt in multis iuribus constitutis ad vtilitatem priuatam,quibus licet renuntiare. Vnde subdit quod possibile est quod papa imponat vni rectori ecclesiæ onus pensionis sine aliqua causa & tamen istud non concernat preiudicium boni publici: tamen propter consensum expressum onerari ad pẽsionem ipsam soluendam: tum quia non præiudicatur ecclesiæ in proprietate bonorum suorum sed solũ commoditati ipsius prælati,cui etiam inuito posset papa præiudicare etiam sine causa. vt per doct. in. c. Quæ in ecclesiarum de constit. multo magis ei volenti,& maxime cum onus pensionis finiatur in proposito,morte pensionarii. Sed vbi ista non concurrerent,dicendum esset papam de potestate ordinaria non posse imponere pensionem nisi causa cognita secundum quod ostendit Pontanus in cõsilio. 369. sæpius allegato. Et secundum hoc intelligit iste doctor Caldarinus de rescriptis consil. viii. ad finem. De dispensatione autem cõtra ius diuinum quod non valeat in foro cõscientiæ: est glo. vulgaris in. c. Nõ est. de voto. & in. c. litteras. de resti. spol.& per Innoc. in. c. ii. de renũt.& per modernos in d. c. Quæ in ecclesiarum,& ista dicit idem Felinus esse perpetuo notanda tanquam alibi non declarata, secundum quæ dicit consuluisse ad instantiam viri timoratæ conscientiæ qui cupiebat renuntiare beneficio spe

pensionis. Profecto multũ debemus illis, qui communicant posteris & viuentibus labores suos, & thesauros iuris quos inuenerunt absconditos prout facit iste excellẽtiss. doctor. d. Felinus, nouissimus cõmentator iuris Canonici diligentissimus. Sed circa præmissa videamus vtrum in eadem sylua vbi ipse venatus est cũ summa laude: possimus aliquid venando conquirere: quod diuina gratia solet concedere venatoribus benæ fidei In primis sciendum quod aliud est papã vti plenitudine officii, & aliud est vti plenitudine potestatis. primo modo videlicet plenitudine officii vtitur: quando secũdũ iura ius reddit. Quando vero transcendit iura: tũc vtitur plenitudine potestatis quam potestatis plenitudinem in papa designat pallium, quod sibi datur: vt in c. Ad honorem. de vsu pallii secundũ doct. ibi. Secũdo sciendum quod cum Papa habeat liberrimam potestatem in beneficialibus: vt paulo ante dictũ est. Item in his quæ sunt inducta de iure positiuo: possit præiudicare sine causa secundũ doct. in. d. c. Quæ in ecclesiarum. Illud habere liberam potestatem, importat duo. Primum quod etiam vbi cõstaret non subesse causam posset beneficiatum priuare beneficio secundum Paulum de Eleaz. in. d. clem. i. quem multi sequuntur, licet alii multi contra, de quo in. d. c. Quæ in ecclesiarum. & similiter posset in his, quæ sunt inducta de iure positiuo, præiudicare sine causa. Secundum quod vbi alias, quando papa vel princeps aufert ius priuati: oportet quod apponat clausulam. Non obstan. l. Quotiens. & . l. Rescripta. C. de pr. impr. off. tamen fallit vbi papa disponeret in beneficialibus

in quibus habet liberrimam potestatem. Nam tũc valebit rescrittum sine dicta clausula. Non obstan. secundum Buttium & Imolam in. d. c. Quæ in eccl. & in. d. cle. i in fi. Vt lite penden. Tertio sciendum quod licet papa in dubio non videatur vti plenitudine potestatis nec debeat generaliter sed ex causa. vt per innoc. in. c. Innotuit. de electione. & in. c. Nisi cum pridem de renunt. & in. c. veniens de fil. presbyt. Si tamen vtatur tali plenitudine: multa operatur. de quibus dixi in alio opusculo meo de effectu clausulæ, de plenitudine potestatis. Quarto notandum est: quod aliqd esse de iure diuino põt accipi quadrupliciter scilicet large, strictæ, strictius, & strictissime. primo modo scilicet large, ius siue sit a Deo, siue a Vicariis Dei conditum, aut institutum, aut autorizatũ, dicitur ius diuinum, & sic ius Canonicum dicitur ius diuinum: quia Papa est vicarius Dei, & hoc modo accipitur. 21. q. 1. c. Suspecti. & dicũtur diuina. i. ecclesiastica, & de iur. iur. Nimis. vnde tex. in. c. licet ex quadam de testi. statuta Papæ & concilii appellant statuta hominũ, & non Dei, quem tex. Abb. ibi. dicit perpetuo notandum. licet enim Deus videatur promulgare iura per ora principium. viii. dist. quo iure cum simil & spiritus sanstus præsumatur loqui per eos eorum, qui sunt in concilio generali. 50. dist. Si ille, & Christus dixerit in Euangelio Lucæ. x. Qui vos recipit: me recipit. qui vos contemnit: me cõtemnit. 2. q. 7. Accusatio tamen ius diuinũ magis stringit quam ius humanum. vt. d. c. licet. & in. c. litteras. de rest. spol. Item ius editũ a præsidentibus in ecclesia militanti, non dicitur proprie diuinum sed humanum.

Pro hoc bonus tex.i.dist.in principio.de quo etiam per Abbatem not.in.c.i.de iura.calum. Vnde ius diuinū fortius astringit:quia est de necessitate salutis quā humanum. Dixit etiā *Baldus* eleganter in consil.schismatis,quod inseruit in rubrica si quis aliquē test.prohib.quod diuino motu.iura processerunt.l.fin.C.de præscri.lon.tem.de cœlo enim ducunt originē,& per ora principum promulgantur.vt in Auten.de instru.cau.& fid.§.quia igitur colla.ii.sine quibus erubescimus loqui.C.de colla.l.Illam.solu.ma.l.Si vero.§.de viro.de acqu.hær.l.Si quis seruum.§.non dixit.in Authen.de trien.& semi.§.consideremus.colla.iii.de sen cognit.§.oblatus &.§.strenuus. In suffragiis autē ad interpretationem canonum possumus vti legibus & debemus.xi.dist.c.Si in adiutorium.quoniam iustissimæ leges,& sacri canones ex vno vtero.i.fonte diuino processerunt. Vnde leges firmantur canonibus,& canonum ambiguitates legibus resoluuntur:sicut ex discursu glosarum vtriusque iuris euidenter apparet. hæc sunt verba Baldi in ditto loco. Hinc singulariter dixit Archid.lxxvi.dist.c.Vtinam.quod licet veniens contra ius diuinum,semper peccet mortaliter,non sic ligatur veniens contra ius humanum. Nam potest euitare mortal:si habet aliquam causam rationabilem cōtrauueniendi:vt ibi per eum latius.& per doctores in.c.Nā & cōcupiscentia de constit. Secundo modo dicitur ius diuinum stricte,quod in scritturis diuinis.i.diuinitus reuelatis,est positum. Et consequenter ius canonicum & ciuile dicuntur ius humanum non diuinum. Illud.n. ꝓprie dicitur diuinū q̄d immediate reperitur in sacra

scriptura.c.ii.iuncta glo.de priuile.li.vi.vnde sanctus Thomas.i.secūdæ.q.cx.arti.iiii.legem diuinam vocat diuinitus datam. Et sic quicquid scribitur: siue iubetur in sacra scrittura veteris, aut noui Testamenti, siue sit in libris legalibus, siue prophetics, siue apostolicis pertinet ad ius diuinū, vt.d.c. Quo iure. Scritturæ enim sanctæ processerunt a spiritu sancto, non solum illo vniuersali modo, quē dicit Ambrosius, verum a quocunque dicatur a spiritu sancto esse; quia scilicet dedit ex potestate sua potētiam intellectiuam, & applicat illam ad actum, sicut vniuersale mouens concurrēs in omni actione. Sed etiā quia lumē adiecit supernaturale fidei. Continet ergo lex diuina legē naturæ, & aliquid vltra. Tertio modo sumitur ius diuinū strictius, quod est diuinitus pmulgatū, de quo.2.secūdæ.q.70. art.2.fi. Et sic solum quæ data fuerunt in veteri lege mediāte Mose, & in noua per dominū nostrum Iesum Christum ad ius diuinum pertinent. Nam illa non solum fuerunt diuinitus reuelata, sed etiam diuinitus promulgata, apparente domino in vetere Testamento in subiecta creatura scilicet per angelos loquentes secundum illud ad Galatas secundo ordinata per angelos in manu Mediatoris. cui concordant quæ dixit beatus Stephanus actuum septimo. Et in nouo testamento apparēs in assumpta natura, locutus est nobis in filio suo ad Hebræos primo. Et legem veterem hic capiamus proprie & stricte id est solum, quod est scriptum in libris legalibus id est in Pentateucho Moysi, & appellatur hæc lex diuina.16.q.7.c. In noua & in.c. Cū causam.de electione. Nam cōiter accipiendo, non ita stri-

ctè sed large totũ vetus testamentum ad legem veterẽ pertinet. Et sic Psalmi & Prophetæ. Vnde Io. xv. dicitur. Vt impleatur sermo, qui in lege eorum scrittus est & Io. x. vbi scriptũ est. In lege vestra ego dixi, dii estis quæ tamen scritta sunt in Psalmis. Stricte ergo nõ cõprehendit totam scritturam veteris testamẽti, sed distinguitur a libris moralibus, ꝓpheticis, historialibus: & sic accipitur Lucæ vlt. Scriptum est in lege, & prophetis, & Psalmis de me. Et de noua lege notandũ est, quod licet sit lex gratiæ scripta potius in cordibus hominum, quam in libris, immo etiam quilibet instinctus spiritus sancti possit dici lex specialis, seu priuata 17. q. 2. Duæ sunt tamen ad propositum nostrum. Euãgelium lex noua dicitur secundũ beatum Thomã vbi supra, vbi plenius. Ius ergo diuinum hoc tertio modo est illud, quod est diuinitus datum & promulgatum in nouo, aut vetere testamentorum quo idem doctor sanctus dicit secunda secundæ. q. lxxviii. art. ii. in fine. Quod ius diuinum, partim est de his, quæ sunt naturaliter iusta, sed tamen iustitia eorum hominis latet, partim autẽ de his, quæ fuerunt iusta ex diuina institutiones, vnde ius diuinum per hæc duo distingui põt sicut iustitia, & ius humanum. Sũt. n. in lege diuina quædam scripta, quia bona, & quædam prohibita, quia mala. Quædã vero bona quia præcepta, & mala quia prohibita secundũ præfatũ sanctum doctorẽ. Benefacit. c. Et si Christus de iur. iur. Quarto modo accipitur ius diuinũ strictissime qđ ex diuina institutione habet efficaciam in præsenti, & sic accipitur ꝑ Tho. iiii quolibet. q. xiiii. Lex. n. vetus quo ad aliqua, quæ in veteri

testamento promulgata sunt: aliquam efficaciam habuit ex institutione diuina. Sed modo in præsenti efficaciam nonhabet. vt patet in. c. Non debet. de consan. & affin &. xxv. dist. ab exordio. Et econtra, tunc sunt aliqua prohibita quæ tunc erant concessa. 33. q. iiii. §. His. Lex enim vetus continebat triplicia præcepta, scilicet, Mortalia, Iudicialia, & Ceremonialia. Ista lex vetus quo ad moralia, manet integra totaliter iuxta illud Matthæi. v. Non veni soluere legem secūdum opinionem cōmunem. Ceremonialia autem quo ad literā totaliter cessauerunt: vt in. c. Translato & ibi not. de cōstitut. Iudicialia autem sunt mortua, quia non habent vim obligandi. Sed si quis princeps mandaret illa obseruari, non peccaret: nisi illa mandaret obseruari tanquam habentia vim obligandi ex veteris legis institutione. Iudicialia igitur ideo non obligant: quia fuerūt instituta ad disponendum statum populi iudaici: qui ordinabatur ad Christum. Ideo mutato statu illius populi, cum iam venerit Christus: ipsa iudicialia amplius non obligant: vt dist. v. in principio. & . c. i. de purifi. post partum.

Ex præmissis patet quid sit Ius, & quomodo accipiatur Ius diuinū multipliciter. In summa aliquid est de iure diuino primo modo tātum, scilicet de iure humano canonico puta de prosequēda appellatione infra certum terminum, vel probanda excettione excōmunicationis & huiusmodi. Aliquid secundo modo, & non aliis modis, vt bigamum non ordinari: vel aliud simile. Aliqd tertio modo, & non alio, vt circuncisio. Aliquid autem quarto modo & proprie, & sic sunt quæ fide tenenda

ſunt,& præcepta moralia decalogi. Et quæ reducũtur ad illa,& ſacramenta gratiæ. Et illud habeamus pro expedito,& quicquid eſt de iure diuino. Quarto eſt etiã de iure diuino,conſiderato tertio,ſecundo,& primo modo. Et illud quod eſt de iure diuino ſecundo,eſt ẽt de iure diuino primo modo. Et ſic primus modus eſt cõmunior ſecundo. Secundus communior tertio,& tertius cõmunior quarto. Quinto notãdum ſecũdum beatum Thomam ſecunda ſecundæ.q.88.art.10. Diſpenſatio videtur importare cõmenſurationem quandam diſtributionis,vel applicationis cuiuſdam communis ad ea quæ ſub ipſo continentur. Vnde qui ſtatuit legẽ licitam,obligat ad id,quod ſecundum ſe,& in pluribus eſt bonum. poteſt tamen contingere quod in aliquo caſu ſit ſimpliciter malum,vel inutile,vel maioris boni impeditiuũ. Et ideo neceſſarium eſt quod in tali caſu determinetur.l.non eſſe ſeruandam,& hoc eſt ipſam diſtribuere vt opus eſt,ſiue ad particularia conuenientia applicare,& propterea diſpenſare,per ethimologiã vocabuli dicitur,quaſi diuerſa penſare. Bene ergo dixit Raymundus,diſpenſatio eſt relaxatio iuris,& ſecũdum alios eſt quaſi vulnus quo ius ſcriptum vulneratur per ſimile.24.q.1. Ipſa pietas. vel eſt cõmunis iuris relaxatio facta cum cauſæ cognitiõe ab eo,qui habet ius ſeu autoritatem diſpenſandi vt dicit glo.1.q.7.§.pro tempore. Iuris dico ideſt rigoris iuris ſecundũ Hoſt. Qui enim diſpenſat ex rationabili cauſa,vtitur iure quia ius eſt obiectum iuſtitiæ. vnde quando diſpenſatio eſt debita:tunc iuſtitia eſt,& non miſericordia tãtum. Sed tamen poteſt accipi ius pro quadam medio-

critate inter rigorem & dispensationem vt dicit glo. 50. dist. vt constitueretur. quando scilicet rigor dicit quendā excessum in iure, siue austeritatem iuris scripti. dispensatio autem recedit ab illo excessu, & magis ad misericordiā tendit. Ius autem inter hæc medium est, Hinc Philosophus. v. Ethicorum ponit epicheam virtutem ad iustitiā pertinētem. Igitur eius obiectum est iustum, siue ius, & illa epichea est supra iustitiā legalem, siue positam in ll. scriptis. Ideo dispensatio aliquando vocatur iuris interpretatio scilicet quādo per Episcopū receditur a iure scripto. & acceditur ad iustitiam veram, & sic dicitur fieri æquitas, siue æqualitas. Et secūdum hæc ius scriptum aliquando distinguitur ab æquitate, vt æquitas sit iustitia seruata contra verba & rigorem iuris scripti. Dispensatio ergo contra talem rigorē est potius debita. c. Dispensatiō. 1. q. 7. & tunc pertinet ad iustitiam. Dispēsatio autē promissa. magis pertinet ad misericordiā, non tamen omnino relicta iustitia. c. Si quis presb. & c. Presbyteros. 50. dist. iuncto. c. fin. de transact. vnde talis dispensatio deuiat a iure scripto communi, non tamē a iure vniuersali: cum ius sit in dispēsante, qui habet auctoritatem, & facultatem dispensandi, & ea recte vtitur. Hinc Papa dicit notabiliter in. c. Proposuit. de con. præben. quod pōt papa de iure super ius dispēsare. id est de iure sibi a deo cōcesso supra ius scriptū dispēsare. In eo aūt cū quo dispensatur, non est ius simpliciter: alioquin licite possent petere in omnibus dispēsationem: quod certe non licet in multis sed quoad deum: & quo ad consciētiam: vt multi exemplificant in pluritate beneficiorum

si cum vno viuere possit. vt ostendit sanctus Thomas secundo quolib. q. 18. Sed est ius particulare scilicet licentia quandoque petẽdi quandoque autem non petendi, sed vtendi vt in casu præmisso. & colligitur ex. 33. q. 2. Interfectorum.

Ex præmissis vidi concludi per doctissimos viros maxime Torcellanum in tractatu quem fecit ad Calistum depotestate papæ: quod vbi aliquid est mere indifferens inter bonum & malum. Dispensatio est simpliciter relaxatio iuris. Vbi autem adest, quod non est mere indifferens, sed bonum simpliciter & absolute consideratum. Malum autem in aliquo casu, aut cum aliqua circunstantia, vel econtrario: tunc dispensatio attento casu illo, vel circunstantia, est potius interpretatio secundum præfatum beatum Thomam. Quibus præsuppositis descendunt præfati solemnes viri ad determinationem. q. de qua principaliter agitur. Et ponit idẽ Torcellanus tres conclusiones. Prima est, quod circa ius diuinum. primo: secundo: & tertio: sumptum cadat Papæ dispensatio, qualitercunque accipiatur ipsa dispẽsatio. Secunda conclusio quod etiam circa ius diuinum quarto sumptum: cadit Papæ dispensatio: capiendo ius secundo scilicet pro lege scripta, & dispensationẽ large, videlicet pro mera interpretatione. Tertia conclusio quod accipiendo dispensationem proprie idest per relaxationem: & ius primo modo est. pro eo quod iustum est: tunc contra diuinum ius quarto: non cadit Papæ dispensatio, & multo minus mutatio.

Descendendo ad particularia, primam conclusionem

ostendit satis patere ex præmissis. Nam Papa dispensat cõtra ius scriptum ab ipso & conciliis statutũ.25.q.i.§.His ita.& in specie sanctus Thomas dicit quod in omnibus quæ sunt de iure positiuo, dispensare põt vt.d.c.Proposuit.temperando vt supra. Quoad secũdam partem, in qua positum est quod possit dispensare contra ius diuinum scriptum secundo sumptum, id est in scritturis sanctis positum: patet quia dispensat cum bigamo vt ordinetur.34.di.Lector.quod tamen prohibet Apost.in epistola ad Titum. Nec mirum quia Apostolus illud propria apostolatus auctoritate statuit: vt declarat beatus Thomas in.xiii.quolib.q.xiiii dicens apostolus. In doctrina sua posuit quædam sicut promulgans ius diuinum: vt ad Galathas.v. Si circuncidimini. Christus nil vobis prodest. Et prima ad Corinthios.xi.de sacramento Eucharistiæ. Ego enim accepi a Domino quod & tradidi vobis,& similia.quædã vero tanquam statuens propria auctoritate apostolatus sibi concessa vt latius per sanctum doctorem loco præallegato.& probatur.28.q.i.Iam nunc.& sequẽti Merito ergo potest Papa dispensare cum bigamo, vt ordinetur, quia non fuit prohibitio iuris diuini propriissime sumpti. Sed fuit institutio auctoritatis humanæ id est apostolaris & auctoritate apostolatus quicquid aliter dixerint aliqui iuristæ, vt Antonius de Butrio in c.i.de bigamis. Nam papa habet eandem potestatem statuendi & destituendi, quam tunc habebat apostolus Petrus maior aliis. Ideo non potuerunt potestati successoris facere præiudicium.c.Innotuit.de electione. Et hanc rationẽ assignat idẽ sanctus doctor in.iiii.

Sententiarum

Sententiarum dist. 28. Nec est dicendum Papam errare; quando aliquid facit contra ea, quæ apostoli diffinierunt: vt in. c. Sunt quidam 25. q. 1. Nam secundum beatum Thomam in tractatu contra impugnantes religionem: vt refert idem Torcellanus: verum est quod Papa nõ potest destruere canonicam scripturam Apostolorum, & Prophetarum, quæ est fundamentum in ecclesia Dei: vt puta contra articulos fidei. Sed cũ bigamo dispensat in prima: quam statuerunt apostoli presbytero fornicanti. 82. dist. c. Præsbyter. & ita intelligatur glo. 1. q. 7. Requiritis. Hæc distinctio sancti doctoris docet nos intelligere multa dicta. in quorum aliquibus dicitur quod Papa potest dispensare contra apostolorũ, & in aliquibus quod non. Et si instetur pro dictis Iuristis dicentibus ꝙ Papa non põt dispensare cum bigamo per textum in. c. Super eo. & . c. Nuper de bigamis. Respondent theologi & doctores tenẽtes affirmatiuam, quod non licet nisi ex magna causa: nõ autem quod non possit. Insuper si dicatur cum magistro quod Papa cum bigamo dispensare non põt in diaconatu & sacerdotio, vt in. c. Debitum de bigamis: quia bigamus diuisit carnem suam ideo nón põt habere vnitatis sacramentũ. Respondent doctores quod illa vnitas carnis non est de necessitate: sed ad bene esse secundum beatũ Thomam. Non. n. in bigamo deficit sacramentum est vnum de septem: sed prout est vnũ de tribus bonis matrimonii secundũ Henricum de Gandauo vi. quolib. q. xx. & hæc sunt notãda singulariter. Si igitur excellentissimus doctor. d. Ioannes de Lignano nõ fuit promotus ad Cardinalatum: quia erat bigamus: vt

refert Bal.in.c.At ſi clerici.de iudic.col.vii.iudicare poſſumus ex præmiſsis vtrū fuerit legittima cauſa negandi doctori tali, in theologia & vtroq; iure excellentisſimo. Quo ad tertiā partem, videlicet quod pōt diſpenſare in pœnis ſtatutis in veteri lege, & ſi de nouo ſtatuantur poſitiuæ redduntur. Et de cerimonialibus di.v.in principio, quia præfati doctores habent pro expedito, non inſiſtam. Secūdam concluſionem ſupra poſitam probari dicunt quia de iure diuino quarto n.ō ſumpto, eſt votum & iuramenta reddere quod eſt præceptum in lege veteri, & confirmatum per nouā.l.confirmantem moralia veteris teſtamēti iuxta illud. Non veni ſoluere legem &c.quod de moralibus intelligitur quæ ſunt de lege naturæ. Papa autem in his diſpenſat interpretando videlicet quid ſit debita materia voti vel iuramenti, vtputa quod votum vel iuramentum nō ſeruetur: quia illud quod quis nouit: nō fuit debita materia voti vel iuramenti: quæ ſub eis cadere debēt: vel in aliquo caſu pro ſeruando ſcilicet maiori bono: & tūc certo certius eſt, quod papa non diſpēſat contra ius diuinum id eſt contra æquitatē ſeu iuſtitiam iuris diuini Sed ius diuinum ſcriptū ſimpliciter, circa obſeruātiam voti & iuramenti interpretatur, applicando ea ad debitam materiam voti vel iuramenti: vt in.c. Quanto.de iur.iur.vbi interpretatio requirēda iuncta glo.in verbo abſolui.& glo.in.c.Non eſt de voto: dum dicit notanter: quod in votis & iuramentis papa proprie non diſpenſat ſed declarat. Eſt ergo tunc papæ diſpenſatio ideſt interpretatio & declaratio prout etiā ſimiliter declarat beatus Thomas ſecunda ſecundæ.q.99.art.10.

in solutione.21.argumenti.dicit.n.quod sicut ex iure naturali & diuino quis tenetur implere votū:ita eodē iure tenetur parere legi,& mādato superioris,& tamē cū dispensatur in aliqua.l.humana,non fit hoc vt legi humanæ nō obediatur:quod esset cōtra mandatū diuinum:sed vt hoc quod in hoc casu est lex non sit lex.Ita etiā fit auctoritate supioris,vt hoc quod cōtinebatur sub voto:nō contineatur,in quantū papa determinat in hoc casu illud nō esse congruam materiā voti.Cum igitur prælatus ecclesiæ dispensat in voto,nō dispēsat in præcepto iuris naturalis vel diuini:sed determinat illud quod cadebat sub obligatione deliberationis,quæ nō poterat omnia circūspicere.Nec dicitur propterea quis non seruare fidelitatē Deo,si non seruat votū malum,vel inutile,vel maioris boni impeditiuū:ad quod tēdit talis voti dispēsatio interpretatiua & declaratiua vt not.in.d.c.Non est.de voto.1.declarat pro tūc,qd illud non est conueniēs materia voti.vel est reuelatio & relaxatio secundū aliquos theologos:cum pro votis non possit præiudicari obediētiæ superioris:& statim quod supior declarat:illū qui vouit:non teneri:cessat obligatio,qua quis tenebatur ad obseruantiā voti:scilicet manente obligatione secundū beatū Thomā.Circa votum autē solēnizatum per professionem religionis, vtrum Papa possit dispēsare.aliqui iuristæ quod sic: quos imitatus est beatus Thomas in.iiii.sententiarū. & Henricus de Gandauo.v.quolibet.q.28.& multi alii & prout practicatur.Sed postea in secunda secundæ tenuit quod non.argu.regulæ.Semel Deo dicatum.vt ibi latius.de quo videndum in.cap.Cum ad

monasterium. de statu monachorum. Si teneatur affirmatiua quæ practicatur: oportet soluere vt supra: qđ dispensat Papa declarando, aut releuando, vel relaxando, ex causa, tollendo necessitatem obligationis scilicet pro seruãdo maiori bono vel simili. quo causa Papa nõ dicitur dispensare contra ius diuinum. sed illud interpretari vt sæpius dictum est. Et similiter dicunt præfati doctores de dispensatione circa iuramentum, quod non se extendit, quod aliquid fiat contra iuramentum sed vt id quod sub iuramento cadebat: sub iuramento non cadat, tanquam existens in debita materia iuramẽti. de quo late per sanctum Thomam secunda secũdæ q. 88. arti. ix. & tunc absoluitur quis ad cautelã ab obseruantia iuramenti. vt in. c. Peruenit. de iur. iur. Hinc dicimus quod si est dubium, vtrum iuramentũ sit licitũ vel illicitum, vtile vel non: aut simpliciter, aut aliquo casu quilibet episcopus dispensat idest interpretatur c. i in fine de pœnit. dist. vi. Nisi forte iudicium sit difficile: quo casu fit relatio ad Papam sicut in iuramento fidelitatis. de electione. Venerabilem. Quando nõ sub iuramẽto continetur aliquid manifeste licitũ, & vtile: tunc dicitur quod non cadit dispensatio sed commutatio vbi aliquid melius occurrit faciendũ ad communẽ vtilitatem, & tunc non dicitur soluere iuramẽtum: vt in. c. Peruenit. d. ii. de iur. iur. Quod ad Papam maxime pertinet, qui habet curam vniuersalis ecclesiæ. Vel etiam absoluta relaxatio, quæ etiam ad Papã pertinet in omnibus vniuersaliter, quæ pertinent ad curam rerum ecclesiasticarũ, super quas habet plenitudinẽ potestatis. Sicut vnicuique licet irritare iuramentũ, quod

sibi factum est a subditis, circa ea, quæ eius potestati subduntur. c. i. de iur. iur. & . xvi. q. vi. Alius. Et præmissa declarantur exemplo demonstratiuo etiam in prophanis.

Ecce Magnifici domini Priores ciuitatis Senarum nil possunt decernere contra statuta facta a populo, seu cõsilio populum repræsentãte, & tamen quãdo occurrit aliqua difficultas circa interpretationem alicuius talis statuti dubii: possunt declarare, & declarando interpretari. & ita est modificata eorum potestas. similiter quãdo ipsi domini priores, vt consilium repræsentantes, & nomine consilii vt delegati aliquid statuerunt: non licet eis, nec successoribus illud tollere: sed quãdo auctoritate magistratus sui ordinaria, aliquid decreuerunt: possunt eadem auctoritate ipsi & successores parem potestatem habentes reuocare; quia par in parem non habet imperium, vt pulchre demonstrat Bart. in l. Ambitiosa. de decr. ab ord. facien. Fortius quãdoq; licet ipsis Prioribus aliquid decernere contra statuta facta a populo ex causa noua, aut nouiter detecta. quã si populus considerasset, vtiq; permisisset vt. l. Si hominem. ff. man. & per Bart. latissime in. d. l. Ambitiosa. Et tunc licet faciant contra statutum scriptum iussu populi, non tamen faciunt contra mentem populi, qui talem casum si cõsiderasset specifice permisisset in illo casu. de quo etiam per doct. in. l. i. ff. Quod quisq; iur.

Quid ergo mirum, si diximus vt dictum fuit: quod Papa possit apostolica auctoritate, qua fungitur: pari auctoritate Petri, & maiore quam alius apostolus habue-

rit,vt apostolus dispēsare cōtra ea, q̄ apostolus statuit ꝓpria auctoritate apostolatus,quæ sunt ius diuinū proprie. Non sic dicendū de his,quæ apostolus promulgauit vt ius diuinū promulgās,& quasi os dei: vt supra dictū fuit. Et circa ista vltima qūq; dispēsat interpretando,aut releuādo,aut relaxādo,non tū contra illorū mētem dispēsat: licet cōtra faciem scripturæ dispēsare videatur. Quæ vidētur sapida & notāda & sunt in effectu sumpta a beato Thoma.14.quolibet.q.14.Hinc quādoq; legimus dispēsatum per papā,quod Monialis professa filia Regis nubat alicui regi: vt legitur in vita Cælestini.iii.qui dispensauit vt Constātia filia Rogerii regis,Monialis ꝓfessa nuberet Hērico.vi.filio Federici Barbarossæ,vt Platina refert Baldus etiā in.l. Qui duos. §. In arogatiōibus. ff. de adoptiōibus. dixit magis esse studendū generatiōi quā ingressui religiōis. Et ideo subdit,ꝙ si filius vnicus Regis ingreditur monasteriū: peccat,& nō meretur,& papa pōt dispensare ne regnū pereat. ꝑ illū tex. quod est mirabile verbū. Et forte Bal. nimis ore lato locutus est: sed nō dubito qđ intellexit quādo impediebatur bonū publicū,& maius bonum. Super tertia conclusiōe,quæ dicit quod non cadit dispēsatio cōtra ius diuinū vltimo modo,& proprie sumptū: videlicet cōtra illud,quod a Christo promulgatū est in nouo testamēto,in quo cōtinētur quæ pertinēt ad præcepta moralia,& ad sacramēta gratiæ pōt dici quod ꝓbetur.xi.q.iii. Qui oīpotentem.&.25 q.5.Sunt quidā.& deciditur per sanctū Thomam.4. quolib.q.14.Vbi cōcludit quod papa habet plenitudinē ꝑtātis in ecclesia: ita scilicet quod quæcūq; sunt in-

stituta per ecclesiã, vel ecclesiæ prælatos sunt dispẽsabilia a papa. Hæc. n. sunt & dicũtur esse iuris humani siue positiui. Circa vero ea, quæ sunt iuris diuini siue iuris naturalis, dispẽsare non põt, quia ista habẽt efficaciam ex institutiõe diuina. Et subdit, quod in solis his, quæ sunt de lege naturæ idest pceptis moralibus. & articulis fi dei, & sacramẽtis nouæ legis, dispensare non põt, quia hoc esset non pro veritate, sed cõtra veritatẽ dicere. Et in hoc dicit idẽ Torcellanus conuenire alios Theologos, vt Petrũ de palude in tractatu de ecclesiastica potestate art. v. dicẽtem quod dicere, aliqd esse de iure diuino, & nihilominus sit subditũ Papæ: est oppositio in obiecto, quia Papa non est supra ius diuinum, sed vt ipso. vnde potestas, quæ est de iure diuino nullo modo subest Papæ, vt possit eã tollere. vel mutare. Igitur sequẽs est, quod non possit statuere contra articulos fidei, contra præcepta moralia, & sacramẽta gratiæ. Fundamentum enim nemo potest alius ponere preter id, quod positũ est. i. q. i. Cum Paulus. Pulchrã rationem assignat beatus Thomas in. iiii. dist. 27. q. 4 videlicet. Operatio ministrorũ ecclesiæ præsupponit institutionẽ eius. sed dispẽsatio est operatio ministrorũ, vt Episcoporũ, Legatorũ, & Papæ, qui est primus inter oẽs ministros. Ergo dispensatio Papæ præsupponit institutionẽ seu fundamentũ ecclesiæ, & per consequens ad illa se non extendit. Nam operatio ministrorum ecclesiæ, præsupponit institutionem, siue fundamentum ipsius ecclesiæ. vt ibi latius. Et hoc est, quod in prophanis, in simili dixit Bar. in. d. l. Ambitiosa. dum dicit quod habẽtes arbitrium, & baliam super

bono ſtatu ciuitatis&c.nō poſsūt ex vigore dicti arbi trii,mutare ordines&regimia ciuitatis:qā intelligitur ſup bono ſtatupræſenti:alias non eſſet nouū ſtatū fa cere:nec poſſuntaliquid ſtatuere quod ſit contra ſtatū & ordines factos a totopopulo:a quo ipſi auctoritatē habent,niſi ex cauſa detecta poſtea:vt.d.l.Si hominē & tunc nonfacerēt contra mentem populi:ſed potius ſecundū veriſimilem mentem populi:qui illam cauſam ignorauerit tēpore ſtatutifacti.& qui ſi ſciuiſſet,per-miſiſſet ex cauſa prædicta. Hæclicet non poſſint adap tari formaliter terminis.q.quæeſt an Papa poſſit di-ſpenſare circa ius diuinum quarto modo ſumptum,& ſtrictisſime:quoniam ipſe Deus auctorillius iuris diui ni præuidit & prætuit,oēs cauſas:etiā futuras:quo-niam ipſum nihil latuit,nec latet. Vnde nō poteſt dici cauſa ignota ipſi Deo tempore conditi talis iuri diuini pōt tamen emergere caſus,quem mentaliter non inclu dit tale ius diuinum:licet litteraliter includere videa-tur. Illius ergo diuini iuris immutabilis,Papa non pōt eſſe immutator:ſed interpres vt intelligaturſecundum ſenſum & mentem Dei. Concluditur ergo cum ſancto Thoma:quod præcepta decalogi,quo ad iuſtitiā,quā continent immutabilia,& indiſpenſabilia ſunt. Quo autem ad aliquam determinationē per applicationem ad actus particulares,ſunt mutabilia & diſpenſabilia diſpenſatione intellige interpretatiua,vt ſæpius dictū eſt:aut releuatiua,ſeu relaxatiua,ſecūdum mentē Dei. Quibus addendum ſecundū beatum Thomam prima ſecundæ,q.96.quod illud quod dicitur quod princeps ſua lege non aſtringitur vel ligatur:intelligi debet.ſ.

quo ad vim coactiuam legis: non quo ad vim directiuã vt in. c. Non liceat. xii. q. 2. iuncta glo. Nã quo ad vim directiuam legis, ita debent dirigi actiones principis, sicut aliorum. vnde tex. in. c. iustum. x. dist. dicit quod Iustum est principem legibus obtẽperare suis, & legibus suis teneri, non quidem necessitate coactionis, quia agit mere libere: sed necessitate immutabilitatis, & inuariabilitatis ordinis iustitiæ Dei.
Insuper Vicariatus Papæ solum respicit illa, quæ post fundationẽ siue institutionem ecclesiæ operanda sunt non quæ ad ipsam fundationẽ siue institutionem pertinent. Exemplum. Princeps fundat ciuitatẽ, & postea Vicarium dimittit. & sic in instituẽdo non habet Vicarium: sed in administrando post institutiõem. Et generalis etiam Vicarius multa nõ potest. vt not. ii. q. v. c. Quædam causa. & per Bart. in. d. l. Ambitiosa. Præterea papæ dictum fuit: tibi dabo claues regni cœlorũ id est ecclesiæ militantis. At qui habet claues domus: per eas non põt remouere illa, per quæ domus cõsistit aut de nouo illa constituere. Fundamentũ enim nemo potest alius ponere præter id, quod positũ est. primæ ad Corinth. 3. sed solum põt per illas claues aperire & claudere: introducere & excludere, & custodire & similia. Et quanq̃ sit vicarius Dei, non est par: quia ille per auctoritatem poterat, hic per ministerium: & sic non eadem omnia põt, nec eodem iure, seu modo. Sed est dispensator, & debet esse fidelis, scilicet dispensando, vbi, quando, quibus & quomodo oportet. Multa enim sunt, quæ papa non potest, & multa potest, quæ non licet & multa licet facere quæ nõ expediunt. xi. q. i. c.

Aliud. Item secūdum quod habet plenitudinem potestatis in ecclesia militāte iam fundat, per quod excluditur quod nō pōt se impedire in his, quæ ad eius fundationem pertinent, videlicet Articulos fidei, præcepta moralia legis, & sacramenta gratiæ, & per consequens nec circa diuinū ius, quod ista cōtinet. Habet ergo plenitudinem potestatis dispensandi in omnibus dispensabilibus secundum beatum Thomam secunda secundæ. q. 88. articulo vltimo.

Sed non volando amplius cū intellectu ad materias extraneas, fraternizantes tamen insistam nostræ de qua quæritur. Si quæratur nūquid dispensatio papæ sup pluritate beneficiorū incōpatibilium, reddat tutum dispensatum in foro poli & conscietiæ, Hoc opus & labor. Multi dicunt quod sic, cū sit ista vnitas inuenta de iure positiuo, ergo papa possit licite dispensare quomodo, & quādo vult. quod etiam sequūtur multi doctores qui scripserunt super Extrauagāti. Execrabilis. At idē Torcellanus dicit, quod dicere quod papa in omnibus, quæ sunt de iure positiuo, pōt licite dispensare, & hoc dicere sine distinctiōe, est secundum eū nullo modo admittendum. Speculator dicit quod voluntatem habet pro ratione. Beatus Bernardus ad Eugeniū dicit. Indecens est tibi inter pure bona, & pure mala indecens est tibi voluntate pro lege vti, & potestatem exercēdo, negligere rationem. Vnde cū agens contra iudiciū rationis peccet, quia contra conscientiā, intelligendū est primū scilicet dū dicimus quod potest papa in omnibus, quæ sunt de iure positiuo licite dispensare scilicet de potentia absoluta. Secūdum dum exiguitur distinctio

intelligatur de potentia ordinata. Cum igitur pluralitas & vnitas beneficiorum non sit de pure bonis, nec de pure malis, quia si talis esset, papa nō dispensaret, sed sit de mediis, & non sit de mediis indifferentibus secūdum naturam suam, immo pluritates beneficiorū sit de mediis quæ absolute sunt mala, q͂a malū videtur quod vnus habeat plura, cū vix in vno possit seruire bene. c. Quia nōnulli. de cler. non resid. tamen in aliquo casu pōt fieri vt sit bonū, videlicet vel propter ecclesiarum paupertatē quādo nulla de per se sufficit vnum ministrū sustētare, vel propter ministrorū defectum. ques casus ponit glo. in. c. Dudū. de electione. pōt tamē vnā habere in titulū, aliam in cōmendam, vel vnam dependētem ab altera vt in. c. Nemo deinceps. de electione. & in. c. Supra eo. de preben. in. vi. Item ex dispensatione Papæ dicit glo. in. c. de multa de preben. de quo nō dubitatur in foro fori contentioso, sed in foro conscientiæ, an licite. x. q. ii. Vnio. 21. q. i. c. i. habetur. Hæc autem an licite fiat dispensatio, pendet ex duabus causis scilicet ex parte eccl. vel ministri, & illam dispensationem licitam faciunt facilem aliquæ causæ inductiuæ seu dispositiuæ, vt in. c. Innotuit de elect. videlicet litterarum scientia, morum honestas, fama personæ vt in d. c. de multa. Et cum in. d. c. dicatur potius dispensare circa litteratas personas, cum ratio postulat, innuit quod existentibus illis causis, & si qua alia de iure est, potest Papa licite dispensare, alias nō potest licite. Potest autem de potentia absoluta. Subdit Torcellanus, Et cum quo dispensat, scilicet sine causa, & potentia

absoluta: tutus est non quo ad Deum, sed quo ad ecclesiam militantem secundum Theologos præsertim Hēricū de Gandauo. 20. quolibeto. q. xvi. & . xvii. & Thomam secunda secundæ. q. 27. secundū vero canonistas puta Hostien. Io. And. & sequaces idem. quod Abb. habet pro indubitato in. d. c. Dudum de electione, quādo dispensatio talis fieret propter vtilitatem priuatā dispensati: quia alterum sibi sufficeret ad honeste viuēdum. Eo enim casu non solum alteratur humana dispositio: sed Christi patrimonium iniuste dispergitur. Cū enim Papa nō possit alienare bona ecclesiæ sine graui peccato secundum Archid. in. c. Non liceat. xii. q. 2. multo minus pōt dare potestatē alteri ipsum patrimonium male dispergendi. Inno. vero & sequaces voluerunt quod dispensatus sit tutus etiam in foro consciētiæ, cum dispenset circa ius humanum. In qua dispensatione sufficit pro ratione voluntas. Negatiua tutior pro qua facit quod dicit Bernardus in Epistola ad Adā monachum. Nunquid desinit esse malum, aut minoratum est: quia hoc Papa concessit. Quis vero malū esse neget: assensum præbere malo: & sic ouem in præcipitium erroris errare permittere: a quo tamen cum diligentia reuocare debet. Ne forte dicatur ei illud Ezechielis. Quod errabat, nō reuocasti, quod petierat: nō quæsisti. Insuper Augustinus in libro de pastore. Qui sic petenti licentiam errandi, Pastor debet dicere: Tu vis errare: tu vis perire: ego nolo. Item Bernardus in 2. de consideratione ad Eugeniū dicit sic. Fatigatis vos probatis habere plenitudinem potestatis: sed iustitiæ plenitudinem non ita probatis. Nōne indecens est tibi

voluntate pro ratione vti, Insuper idem Bernardus in Epistola ad Robertum, de eo qui petit dispensatione͂, & cum quo Papa dispensat, dicit. Quid tibi quispiam frustra blanditur de absolutione apostolica, cuius con scientiā diuina ligatum tenet conscientia. Tolle occa siones: respue blandimenta & adulationes, claude aures: teinterroga de te: quia tu te melius nosti: tibi tua conscientia respondeat &c. Ego non ponam os ad cœlum circa determinatione͂ huius puncti, in quo maximi Theologi & iuristæ maluerunt probabiliter dubitare quam diffinire. Scio tamen, quod deterioris conditionis est quo ad Deum dispensatio, quãdo ad eius postulationem vel alterius facta est: quam quãdo motu proprio secundum Goffred. Host. Io. And. & Henricum Boich. in. d. c. de multa. vbi tenet negatiuam quando dispensans nuda voluntate mouetur, non habens intuitum ad causas, sed pro motu, & quia sic voluit, vt ibi ꝑ eum circa finem. Sed procliuior sum in negatiuam secũdum priuatam conscientiam meam, saltē vt illo dispē-satus teneatur distribuere secundum canonicas sanctiones magis præcise. Quia tamen ecclesia dispensare cō sueuit, & dispensati consueuere confidere de dispensatiōe apostolica, quo ad pluritatem, quam prohibet ius positiuum, Non putarem imputandũ ad peccatum illis quos non remordet conscientia, quia plene confidunt in potestate apostolica. Aliis aũt quod remordet con scientia, puto imputari ad peccatum. Et circa præmissa audiamus Baldum in con. incipien. Fama. vbi dicit ꝙ nemo debet habere suā consciētiam scrupulosam e opinioni sui capitis, sed eam debet inferre ex his q

iuribus ciuilibus & canonicis dispofita funt. & si cõtrariã haberet: illã deponere debet. Quod si deponere nõ põt, pro bono animæ, tutius est quod restituat qđ credit nõ posse retinere salua consciẽtia. In alio con. inci pien. hæc materia. dicit. Quod si in cõscientia nostra dubitamus de aliquo: dubia cõscientia nõ est conscientia: nec obligat ad peccatũ mortale: quia intellectus nõ habet vbi figat pedem, & in ambiguo possessor debet magis sibi fauere q̃ dissuadere: q debet se conformare consciẽtiæ iuris per ora principum diuinitus promulgati, nec debet quis sibi facere cõscientiam de eo quod non põt explicare secundum rationem veri perfecti, & constantis iuditii. quæ verba sunt maximi ponderis. De. q. aũt. d. Felini de pensione imposita per papã ⟨v⟩ni ecclesiæ sine causa rationabili, videtur minus dubitandũ quam in præcedenti. q. in qua ratio vniuersalis videtur magis obstare dictæ pluritati beneficiorũ, quam dicto oneri pensionis, & similiter ratio publicæ vtilitatis concernẽtis bonũ regimen ecclesiarũ. l. i. §. ius publicum. ff. de iust. & iur. Vnde transire cum eo in suis terminis, pro cuius opiniõe allego Baldum in con. inci pien De plenitudine. vbi dicit quod ille qui habet dispensare de iure tantum, debet facere ex causa cognita vt intelligatur dispensatũ alias est temeraria. In eo autem qui potest dispensare pro libito voluntatis, secus quia potest etiam non idoneum ad libitum admittere, & ita dicit intelligendũ Inno. in. c. Iuuenis de fil. p̄sb. Præmisse inuestigationes dispensationum permissarũ papæ, & non permissarum, faciunt ad quæstionẽ quotidianam, videlicet an papa possit dare clerico seculari

rectori ecclesiæ, aut prælato seculari vel regulari facultatem testandi de bonis quæsitis contemplatione ecclesiæ, vel de fructibus beneficiorũ secularium vel regularium perceptis, & extantibus vel percipiẽdis, & pendẽtibus, aut nasciturıs post mortẽ eius tempore successoris, pro aliquo tempore, sicut anno superiore ex facto quæsitum fuit. Nam Sixtus. iiii. cum infirmaretur grauiter Reuerendissimus Cardinalis de Gonzaga Mantuanus, & propter eius munificentiam, & splendidam vitã, esset grauatus ære alieno fortasse. xx. milliũ ducatorũ, concessit eidem quod posset testari de fructibus beneficiorum futuris, & percipien. post illius mortem vsque ad summam. xii. mil. duc. capiendo in sex annis quolibet anno duo mil. licet ille esset dominus plurimum terrarum. Fuit dubitatum de multis. q. adiacentibus: sed inter cœtera An Papa potuerit dare illam facultatem testandi de bonis ecclesiarum. Et omittendo q. vtrum clericus possit suis creditoribus de fructibus sui beneficii satisfacere. de quo per doct. in. c. Peruenit de fideiussoribus. & in. c. Olim clem. ii. de rest. spol. & in. c. Odoardus de solut. & in. c. Statutum. §. Assessorem de rescriptis in. vi. & per Abb. in. c. Cum esset de testam. q. iiii. principali in repetition. & in. c. Ex præsentibus de pig. & in. c. i. de solution. & Gasparẽ de calda. in suo con. incipien. Monachus. in titulo de solu. inter consilia. d. Ioãnis patris sui. & in con. sequenti incipien. An successor. & Speculator in tit. de sent. execut. §. Sequitur. vers. qd si debitor. Idẽ Abbas in. d. c. Cum esses in repetition. q. v. principali cõcludit quod Papa non posset clerico indulgere potestatẽ,

vt de bonis intuitu ecclesiæ acquisitis possit liberi testari sine causa scilicet pietatis, necessitatis, cõmoditatis, vel vtilitatis ecclesiæ, prout dicitur in alienatione bonorum ecclesiæ vt ibi latius per eum. Contra quem faciunt multa quæ supra inducta sunt & relata, inferẽtia quod Papa in beneficialibus & fructibus ecclesiarũ habeat liberrimam potestatẽ, & possit prohibito disponere etiam sine causa, de quo vidẽdũ in locis præallegatis. In Curia sæpe videmus huiusmodi facultates dari a pontificibus quandoq; liberas, quandoq; limitatas & quandoq; in fauorẽ creditorum. Sed vtrum & quando valeant, altiorem requireret indaginẽ. Reperi alias fuisse consultũ per quosdam excellentissimos doct. Perusinos, quod Papa poterat dare talem facultatẽ etiam regulari prælato scilicet testandi, per ea quæ habẽtur in. c. Cum ad Mon. de stat. regul. prout etiam refert d. Nicolaus de Vbaldis in suo tractatu de success. ab intest. in secunda parte principali, Bene facit quod dixerunt Angelus & Imola in. l. Si seruus communis Meuii de stipul. seru. De hac materia facultatis testandi datæ per Papam aliqua bona dicit Alex. de Imola in suo con. 50. in primo vol. & plene per eundem. d. Nicolaũ in repetition. cap. Si pater. de testam. in. vi. in prima parte, in. § Prohibition. & per Baldum de licentia data monacho testandi de bonis maternis in. l. Si quando C. de inoff. testa.

Vigesima Quæstio.

VIgesimo quæritur an pensio danda super redditibus ecclesiæ censeatur dari pro iure tẽporali

illius ecclesiæ, an vero etiam pro spirituali. Expeditum videtur quod quatenus pensio concernit commodum temporale tantum, cuius est capax etiam laicus, dicitur dari pro iure temporali illius ecclesiæ super cuius redditibus est constituta, & non pro spirituali. Sed si talis pensio esset constituta in titulum beneficii, tunc secus vt dictum fuit supra. q. i. iiii. x. xii. xiii. & . xv.

Vigesimaprima Quæstio.

Vigesimo primo quæro, an bona ecclesiæ super cuius fructibus est constituta alicui pensio; sint a iure hypothecata tacite pro dicta pensione. Respondeo distinguendum secundum quod dictū fuit supra. q. xi. vbi plene.

Vigesimasecunda Quæstio.

Vigesimo secundo quæritur, sub quali forma consueuerit constitui dicta pensio: ita vt intelligamus: in pensio omnino debeatur: an vero ita demum, si potuerunt percipi fructus super quibus videtur constituta. Responsio patet ex his quæ dicta sunt supra. q. ix. xi. & . xvi. quæ non repeto ne sit nimis longa ista tela, & satis est inde haberi quod pertinet ad hanc quæstionem.

Vigesimatertia Quæstio.

Vigesimo tertio quærit Oldrad. in suo con. 167. incipien. Ad primam. q. in. iiii. quæstione: si in or-

dinatione cuiusdam Vicariæ, fuit statutum quod Vicarius daret perceptori. lx. libras. Et si cōtigerit decimā imponi per Papam: præstaret solum. 50. & vicaria reperiatur secundū taxationem decimæ soluere pro. c. x. libras. An dictæ. x. libræ videantur præstari per perceptorem, an vero per vicarium, & sic contineatur vel non contineatur sub gratia: idest an habēs literas apostolicas de cētum ad taxationem decimæ: possit illam acceptare ad. c. libras taxatam. Si enim per vicarium dictæ. x. libræ videantur præstari: vtiq; dicta vicaria taxata in centū decem non includeretur in gratia de cētum taxata. Si vero per perceptorem, sic determinauit idem Oldradus ꝑ per vicariū videantur præstari. Nā in ordinatione dictæ vicariæ, dictum fuerat quod vicarius omnes fructus, & omnes obuentiōes percipiat: soluat tamen dicto perceptori vt supra. Vnde patet ꝙ perceptor in vicaria nullū ius habet, nec in fructibus eius: sed vicarius omnes fructus percipit: & de manu sua pecuniā dat perceptori. de vsufr. legat. l. Patrimonii, & l. Fundi Trebatiani. & l. Defuncta de vsuf. §. Sempronio. cum simil. Semper ergo beneficium est penes vicarium cum onere præstandi nunc. lx. & nunc. l. nec illa x. videntur cōmutare obligationem passiue respectu vicarii obligati: sed mutatur respectu conditoris: quia nunc perceptori, nunc vero Rom. Ecclesiæ pro dictis x. libris tenetur. Mutatur etiam vsus quia nunc ad priuatum perceptoris cōmodum conuertuntur: nunc oneribus decimæ persoluendæ respōdetur. l. Quidā prædia. de vsuf. legat. Vnde nō tam perceptori illa. x. videntur soluere quā ea non capere, inter quæ multū refert

l.Qui autem.ff.quæ in fraud.cred.Sic ecōtra,dicitur aliquando quis nō perdere:sed non quærere.l.fi.quæ in fraud.cred.& ideo hoc totum imputandum est vicario quasi apud eum subsidens vt.ff.ad.l.Falcid.Id aūt §.vltimo.&.l.seq.&.l.Ex asse.& per hoc optime secū dum eum.l.1.§.Si vero non omnes.C.de cad.tollen. Innuit mihi Oldradus,licet satis obscure loquatur:qđ vicaria vtroq; dictorum casuum.i.siue soluat percepto ri,siue Cameræ papali,censeatur taxata in.c.ex quia ipse vicarius percipit fructus.& hoc videtur voluisse Ioannem de Lignano in cle.ii.de decimis quem retuli supra.q.xvii.in vers.Hoc etiam videtur innuere Ioā. de Legnano.Eandem.q.Formaliter paucis verbis mu tatis ponit Io.And.in.add.Specu.in rubr.de concess. præben.aliquanto clarius,& tacuit Oldradum aucto-rem.Et ibi vide dicta vtiliter,an pensionarius talis te-neatur soluere decimam scilicet papalem de sua pensio ne diuersam à decima ecclesiæ soluentis pensionem:an vero contribuere ecclesiæ soluenti decimam papalem pro rata,quæ est solennis.q.illic bene trita,ni fallor.

Vigesimaquarta Quæstio.

VIgesimoquarto quæritur.an papa possit cā licita moderare pensionē vni ecclesiæ impositā a p̄de-cessore suo,vel a se,& qđ ēt de ordinario,& an debeat pars citari & quādo.Super prima parte nō video dubi taticēm,videlicet quod Papa pōt non solum ex causa licita moderare pensionem talem,sed etiam ex toto

fortasse tollere, etiam sine causa: cum sit administrator supremus, & liberrimam in beneficiis & eorũ fructibus habeat potestatem. c. proposuit de concess. prebend. in. vi. clem. ii. vt lite pend. Et in specie Probatur, qđ talis moderatio iuste fit, in. c. Prohibemus de cẽsi. & ibi not. per doct. Adquod faciunt, quæ vtilissime dicta sunt scilicet. q. iiii. v. 7. xi. & xvi. & quæ Pontanus dixit in con. 368. & Paul. decastro. con. 51. allegatis scilicet in diuersis quæstionibus maxime in. vii. q. An autem sit idem dicendum in ordinario vt possit illam moderaria se, vel prædecessore impositam: dicendũ quod in primis est considerandum quomodo, qualiter, & cũ quã solẽnitate fuerit constituta, & vtrum magna vel parua, perpetua vel ad tempus, & ex causa licita, & in proportione causæ prout eleganter disputat Oldradus in con. 225. incipien. Quidam Episcopus. quia aliquã do esset nulla ipso iure. vt ibi per eum.

Secundo si causa, ob quam fuit concessa, puta exuberãtia reddituum ecclesiæ grauatæ cessauit: quia fructus & redditus sunt valde diminuti, vel onera grandia superuenerint ecclesiæ grauatæ: putarem indubitanter succurendum ecclesiæ grauatæ: cuius onus tempore concessionis erat tollerabile: nunc autem ex causa est intolerabile. & hæc intelligo quando ille recipiens pensionem, illam acquisiuit ex mera gratia vsque ad modum permissum. de quo in. c. Apostolicæ de don. vel acquisiuit in beneficium personale gratuitum. Si enim habuisset in stipendium proportionale meritis aut labori recipientis, non putarem aliquid decerni posse in præiuditium illius, qui habuisset non gratis, sed in sa-

tisfactionem aut remunerationem æquiualentem.l. Aquilius.ff.de donat.cum simil.& latius videdicta supra.q.7.&.xvi.& per Pontanum in con.369.sæpius allegato.& Paul.de castro con.51.in quibus omnino videndum.& per Card.in clem. i. de rebus ecc.non alien.q.19.

An autem in moderatione,aut limitatione,vel reuocatione huiusmodi pensionis facienda a Papa,vel ordinario in casu sibi permisso,sit pars citanda,cui pensio est constituta:diceñ.est solemnis.q.Ludou.enim Pontanusin.6.q.in dicto con.38.dixit quod in modificatione pensionis quam Papa facit:non est necessaria citatio illius ecclesiæ in cuius præiudicium fit,vel alterius primo quia cum princeps iusta ex causa ius alterius nedum minuit:sed aufert per viam extraiudicialē illius secundum eundem,non est citatio necessaria.tex.dicit esse in.l.Lutius.ff.de euictione.& in.l.Item si verberatum.§.Præterea.ff.de rei vend.in.c.Ex multiplici de decimis & in clem.Dudum.vers.Nos autem.de sepul. rationem assignat:quia cum illo inuito,hoc possit facere:ergo & pariter eo inscio,& absente.l.Qui potest inuitis.de reg.iur.ad idem Paulus cons.allegato.l.de fideicō.lib.Seccundo adducit doctrinam Innoc.manifestam secundum eum in.c.Nisi cum pridem.circa finem in glo.super verbo indulgeri de renunciatione dicentis,quod cum princeps ex plenitudine potestatis, seu ex certa scientia alteri facit gratiam:non est necesse ad illius validitatem vocari illos,quibus ex ea præiudicium potest inferri.ergo & in proposito ad validitatem huius iustæ gratiæ modificatiue factæ ex plenitu-

dine potestatis, vt dixi non erat necessaria citatio illius, cui præiudicium inferri dicitur. Tertio dicit illud manifestari ex casu valde notabili secundū vnam lecturam glo. c. Cum olim. de re. iudic. Vbi dicitur non esse necessarium ad validitatem ordinationis principis citari personā in cuius præiudicium ordinatio fieri dicitur, cū certum est illi personæ, aduersus dictam ordinationem, nullam defensionem cōpetere posse, prout in casu isto. Et ita vt dixi, consuluit præfatus doctor in fauorem monasterii sancti Antonii grauati ad pensionē & contra monasterium montis maioris, cui fuerat ordinata pensio. Et hanc sententiā videtur amplecti, quādo papa modificat: aut tollit pensionē ex potestate absoluta, & de plenitudine potestatis: vt colligitur ex dictis suis prædictis. Quando vero Papa illā modificaret aut tolleret, vt Ro. Pontifex ex potestate ordinaria, & tanquam generalis ordinarius iudex: tūc sentit idē doctor in eodem con. q. i. in. 2. col. requirit citationem legitimam: quā omissa, dicit resultare nullitatem actus. i. sententiæ principis, sicut alterius casum dicit esse in. l. fin. Codice de legi. in cle. Pastoralis de re iu. & in. c. i. de re iu. & in. c. Cum olim. de re iudic. Paulus aūt de Castro in præallegato con. 51. incipien. Exceptiones. ante omnia præmittit quod interpretatio sumitur tribus modis. primo pro omnimoda correctione. secūdo pro modificatione quæ in augmento vel diminutione consistit. tertio pro congrua verbi dubii declaratione. & isto tertio modo dicitur propriæ interpretatio. i. declaratio. At aliis primis casibus propriæ interpretatio dici non debet: sed correctio vel modifica-

tio. præsupponitur enim rem esse certam: sed corrigi vel modificari: igitur non est locus interpretationi declaratiuæ. Tunc subdit quod quando est modificatio, vtputa quia pensio concessa super mensæ redditibus & prouentibus in futurum non possit exigi nisi super redditibus prioratus, & quod vltra non teneretur Episcopus, & consequenter quod mẽsa sit liberata: tunc pars sit vocanda. alias nõ tenet priuilegiũ. c. Olim de verb. sig. per Innoc. Sed vbi dubietas declaratur partis præsentia, nõ est opus, vt ibidem per eundem. Inferendo igitur ad. q. in qua consuluit: in qua erat facta per papam modificatio, & restrictio tantũ ad fructus prioratus: dicit quod quia Cardinalis. S. Marcelli, cui constituta erat pensio: erat in curia, & non fuerat citatus, nec præsens: dicit talem modificationem non tenere. Allegat specul. in tit. de rescr. præsen. §. penult. ver. item quod ad rescriptum. Vbi dicit quod in interpretatiõe priuilegii pars est vocanda. quod Pau. ipse intelligit de interpretatione modificatiua vel correctiua, non autem de propria, scilicet declaratiua: & maxime cum dictus Cardinalis existens continue in curia potuerit facile vocari per not. in. c. Cum olim. de re iudic. & in. l. Obseruandum. ff. de iud. vbi glo. dicit quod ita seruat Curia. allegat etiam. l. de vnoquoq; de re iud. & . l. Nã ita diuus. de adoption. Item Inno. in. d. c. Cũ olim. sup vers. circũuentus. vbi dicit sic. Nota literas dici surreptitias qa impetratas aduersario absente, qui erat in curia. Itẽ allegat Inno. in. c. de cõformatiõibus. de cõfir. vtil. vel inut. vbi dicit qđ in impetratiõibus cuiuslibet

confirmatiõis est pars vocanda.vt in.c.fin.de electio. in.vi. Nam & arbitramentum est meræ volontatis declaratio,& tamen pars est vocanda.de verb.oblig.l.Si quis arb.l.Legatũ.de vsufr.leg.& per Bart.in.l.Alio. de alim.& cib.leg.

Non obstant contraria,quæ idem doctor allegauerat quod pars non erat vocanda in reparatione fatalis.§. Quod si ita contigerit.de tempo.appel.item quod in extraiudicialibus non erat vocãda.vt in.c.Cum nobis olim.de elect.item ꝙ in impetrationibus quæ fiunt a principe,nunquam requiritur citatio,& satis est quod exprimantur iura partis,quæ posset lædi,ita vt rescriptum non posit dici sub reptitium.c.Ex multiplici.de decimis de vsu pac.c.Ex tuarum.de verbo.sign.c.Venerabilis.ostendit quod in rescripto erat insertus tenor bullæ concessionis pensionis.Item.c.Ex parte vestra.de verb.signific.Nam dicit illa habere locũ parte non existente in curia,vel quando quis impetrat super eo quod non est gestum cum parte:alias secus,vt erat in casuillo.c.Oblatæ.de appell.vbi terminus datus ha parte,vel iudice non potest præueniri,secus in dato a iure,secundum Innoc.in.c.de confirmationibus vtil. vel inutil.Quid dicendũ putarem:c.quando papa modificat aut corrigit de potentia absoluta:ita exprimendo,vel ex certa scientia:quod idem est vel aliter consti eo,quod voluit de absoluta potestate vel potẽtia:ꝙ nõ requiratur citatio ex rationibus Pontani quia posset etiam inuita parte,cui præiudicatur:& quia sumus in beneficialibus,in quibus papa habet libertimam potestatem.& hoc videtur expeditum,quando ille cui præ-

iudicatur.est subditus papæ,pura laicus,& non subditus,cui ex concessione pensionis esset ius quæsitum:inclinarem in negatiuam:quod vel non possit ei tollere ius quæsitum,licet quæsitũ facto papæ:vel deberet tollere ex causa iusta,parte citata.Ita in terminis decidere videtur Paulus de Castro in con.156.incipien.Viso & examinato.& si papa aliter declararet rem habuisse quam sic habuerit,dicit clem.i.de probation.non habere locum contra laicum non subditum,cui esset quæsitum & ex facto papæ secundum eundẽ.quod est magnum verbum & esset multum ruminandum.Quid autem in clerico,cui esset ius quæsitum:tangit idem doctor ibi.& de vtroq; per eundẽ con.217.incipien.Præsupposito.& in con.230.incipien.In facto præsenti.& in con.281.incipien.Primum dubium.In quibus inuenientur singularia dicta,& quibus possent addi notanda verba:d.Anto.de Butrio,& Io.de Imola illum sequentis in cle.Ne Romani de iur.iur.dum loquitur de declaratione papæ super domo priuata pinzocharorũ.& in clem.Pastoralis.de re iu.in.§.Cœterum.

Si vero papa modificaret,aut tolleret non de potentia absoluta sed de ordinaria,tunc putarem necessariã vocationem legitimam partis,& quod cum causa:per e[illegible] quæ dixit Pontanus in præallegato con.& Paulu[illegible] castro in alio suo consi.telato supra.Et longe fo[illegible] in ordinario inferiore a principe,requiretur ca[illegible]gnitio,& iustitia causæ parte legittime citata.[illegible] ita diuus.de adoption.l.Nec a[illegible] de eman.l[illegible] simil.Et esset aduertendũ vtrũ talis pensio es[illegible] concessa pro beneficio iam impenso,an ver[illegible]

pendendo. de quo per Cardinalem Florentinũ in clem. i. de reb. eccl. non alien. quæst. xix.

Vigesimaquinta Quæstio.

Vigesimoquinto quæritur. Si pensionem recipere debens in festo natiuitatis Dñi nostri Iesu Christi, obiit de mense Septembris: an dicta pensio saltem pro rata anni decursi, vel fructuum perceptorum super quibus est constituta pensio debeatur hæredi pensionarii; vel remaneat penes ecclesiam grauatam. Et hic inseretur quæstio depẽdens, & quæ nũc est de facto. Videtur distinguendũ, aut fructus & redditus sup̃ q̃bus erat constituta pensio: erant iam percepti, & tũc debebatur hæredibus: quos in fructibus & redditibus, & iuribus beneficiorum de iure, vel ex indulto apostolico habebat. Nam talia pensio transit ad hæredes ac si fuisset p̃cepta ipsa pensio, tex. est in. l. Defuncta. ff. de usufr. & colligitur ex dictis Bartholi. in. l. fi. ff. de iur. fi. & in. l. i. C. de vsuris & fru. leg. per Baldum. & not. per Salicetum in. l. Iulius. §. si fructibus de act. empt. & doct. in c. fin. de pec. cler. & in. c. præsenti. de off. ord. libro. 6. [...] non erant percepti dicti fructus sed tempore mor[...]nsionarii fructus pendebant, & tunc remaneãt pe[...]clesiam grauatam, iam liberatam a pensione per [...] pensionarii. Et ita consuluerũt iam in. q. de fa[...]dã doct. Bononienses, inter quos Alex. de Imo[...]n: 50. in primo volumine quod incipit. R, do[...] prædicta videtur expedita quando tẽpus sol[...]nsionis nondum exactæ venisset in vita dicti

pensionarii. quando aūt nondū venisset dies pensionis exigendæ prout præsupponitur in. q. supra formata, licet fructus, quorū occasiōe debetur ista pensio, fuerāt iam percepti per debitorē dictæ pensionis. An sit idem dicendū. Et videtur quod sic, vt in dictis locis. Nā hæredibus vsufructuarii debetur integra pēsio, cuius tpe. vitæ ipsius vsufructuarii non cesserat dies solutionis, si fructus omnes, quorum occasione pensio debebatur: erant iam percepti per illum debitorem pensionis, vt d. l. Defuncta. cum similibus. Si autem tales fructus nō erant percepti tempore mortis vsufructuarii: sed pendebant, & similiter pensionis dies nondum venerat, tūc vt supradictum est, indubitanter nil debetur hæredibus vsufructuarii vt. d. l. defuncta. & d. l. Iulius. § . si fructibus. Et ibi Bal arguendo a contrario sensu. d. l. defuncta. & per Bart. post Dinū in. l. fi. ff. de iur. fisci. Et ita vidi consulendo responsum per famosissimos doct. dominū Benedictum de Benedictis. & d. Baldum de Bartholinis de Perusio. in. q. vertēte Senis inter hæredes fructuarii & hospitale de Scala proprietariū prædii de cuius fructibus & pensione agebatur.

Super est pulcher articulus, quid si pars fructum esset collecta tempore mortis pensionarii vsufructuarii, pars autem colligenda, quia pro parte pendebant. Vel quid si pensio dabatur pro fructibus, qui semel in anno percipiuntur: vt vinum, frumentum, & his similia. Vel quid si pro his, qui quotidie colliguntur: vt sunt herbagia hortorum, operæ seruorum vecturæ nauium, pensiones domorum. In primo casu quid iuris est iam dictum. In secundo vero casu, quādo fructibus

sunt pro parte proiecti & pro parte nõ: vt est videre in agro pro parte pratiuo, & pro parte aratorio & pro parte vineato, & tunc si pensio exigenda pro quolibet est taxata & conuenta: tunc pro perceptis pensio habetur pro percepta: pro percipiendis aũt pro nõ percepta habetur. vt supra dictum est, & vbi non esset singulariter distincta seu taxata pro singulis, sed pro omnibus vnita: tunc iudicis æquitate debet haberi ratio pro estimatione perceptorum, & ipsorum rata habeatur pro exacta, & pro percipiendis, pro non exacta. Si vero quotidie fructus percipiuntur, pro quibus præstatur pẽsio vt in examinibus supra positis: tũc videretur quod hæredi pensionarii & vsufructuarii pro rata temporis decursi, & pro rata temporis futuri, ecclesiæ soluenti pẽsionem, in nostris terminis, quæ est proprietaria: sicut deberetur proprietario rei: cuius vsufructus etiam cõsolidatus proprietati post consolidationẽ: vt. d. c. defuncta. & . d. §. Si fructibus. & ibi eleganter de materia per Salicetum. & in. l. Fructibus. & plenius vtrobique, & distinctius quam per alium: licet non loquatur in nostris terminis: sed inter venditorem & emptorem rei, de cuius fructibus & pensione agitur. Qui habet dilucidare articulum: ante omnia opportune faceret examinando cui sit æquiparandus iste pensionarius. de quo per doct. in. c. præsenti: de off. ord. li. vi. & in. c. fin. de pec. cler. Ego pro nunc æquiparui vsufructuario. arg. not. supra. q. i. & . q. xi. & . xvii.

Quando autem pensio fuisset percepta & exacta ꝑ pensionarium, de quo agimus: ante tempus perceptorum fructuum per ecclesiã grauatam ad pensionẽ: pro ipsis

fructibus: vel quia ita cõtigerit fuisse complacitũ pensionario indigenti vel quia tẽpus solutionis pensionis præcedebat tp̃e collectionis fructuum ex ordinatione constituentis pensionem, tunc quid iuris, subsisto propter varias opiniões quas refert Salicetus in. d. §. Si fructibus. & in. d. l. fructus inter emptorem & venditorẽ, æqua videtur distinctio quod pensionẽ diuidat ecclesia ad ipsam grauata, & pensionarius pro rata fructuũ perceptorum iam, & non perceptorum. vnde quandoque totam restituet pensionarius eccl. grauatæ, quandoq; pro rata fructuum nondum perceptorum, quandoque pro rata anni secundum quod supra dictũ fuit in casu contrario, quãdo pensionis dies nondum venerat tp̃e mortis pensionarii, & tamen fructus erant pro parte, vel in totu collecti, vel diet im colligebantur: & sic ratio bonæ fidei & æq̃tatis regat vtrumq; casum & in vtroque sit paritas, correlatio, & quædam vicissitudo. argumentu optimum in. c. fin. de transaction. per quẽ dicit Baldus in. l. Aedem. col. 1. §. locati: quod vbicunq; non habemus ius scriptum: debemus sequi æquitatem, quæ constat ex naturali iustitia & naturalibus instrumẽtis l. Scire oportet. §. sufficit. de excu. tut. Et vbi aliquid cõmittitur, nec est lex. quæ dictet quid agendum, videtur cõmissum iuxta æquitatem. Et ita collegi in simili ex dictis Saliceti in. d. §. Si fructibus &. d. l. fructus. vbi assignat rationẽ palpabilem. videlicet quod pẽsio licet prius soluta fuerit: tamen soluta fuit respectiuæ ad fructus percipiẽdos. Igitur in effectu est habẽda ratio fructuum. i. vt ad illum spectet pẽsio ante tẽpus soluta, ad quem spectare debet pensio tp̃e mortis pensionarii nõ

dum soluta, nec exigibilis & sic pensio subrogetur loco fructuu quasi ad illos respectiue in hoc sicut in multis aliis de quibus dixi supra .q.xi.&.xv. Non sit ergo in cōsideratione anticipata solutio pensionis ordinatæ propter fructus, sicut nec est posterior. Ita pro nunc sentio, saluo maturiore determinatione. Vide etiā Baldum in.d.l.i.C.de vsuris & fruct.leg. dum allegat Nicolaum Furiosi. Nunc subiicio.q. nunc ex facto occurrentem videlicet.

Vigesima sexta Quæstio.

Vigesima sexta quæstio se nobis offert; videlicet an, & quando in impetratione beneficii debeat impetrans facere mentionem pensionis, quā habet super alio beneficio, vel eius fructibus. Questio est vtilis & quottidiana: in qua videtur dicendum, quod si quidem talis pensio habeatur in titulum beneficii ecclesiastici, quod quādo sit dictum fuit supra .q.vii.& notabiliter declarat Cald. in cons. vt infra allegando q̄ debeat fieri mentio, vt in.c. Postulasti. de rescriptis.& in c. Si motu proprio de præben. in.vi.& per doctores in c. In nostra. de rescriptis. Si vero habeatur prout communiter habetur; videlicet pro cōmodo temporali, seu in stipendium, cuius est capax etiam laicus vt dixi supra. Eadem.q.xii.xiii.&.xx. tunc non sit necessarium facere mentionem, secundum Paulum Zenzel. Guiliel. Ant. de Butrio. & Card. Flor. in clem.fi.de off.ord.q. ix.& card.in.d.c. Postulasti.& in.c. Ad audiētiam.ii. de rescr. & Archid. & alios post cū in.d.l. Si motu proprio: vbi idem dicūt de præstimoniis non habitis in

titulũ sed in stipendium. Similiter si episcopus concessit alicui clerico fructus alicuius altaris vsq; ad certum tẽpus pro mercede spiritualium laborum suorum, non tenetur ille facere mentionẽ de illa assignatione secundum Cald. notabiliter in suo con. vi. in titu. de præben. quia habens tales fructus nõ dicitur habere beneficium. parte in. c. Si tibi cõcesso. cum glo. de præben. in vi. Et tales fructus non sunt beneficiũ ecclesiasticũ neq; in titulũ. Similiter si vni clerico fuerit per canonicos assignata media prebenda, quia erat sacrista, ad substẽtionem suam: nõ tenetur ille clericus facere mentionẽ de illa. quia hoc est officiũ quod nõ datur in titulũ beneficii ecclesiastici prout Cald. in cons. xxx. in tit. de preben. In contrarium facit, quod notant Inno. & Cõpostell. in. d. c. Postulasti dicentes quod si aliquis habet redditum vel pensionem vel possessiones ab ecclesia: debet de his facere mentionem. Sed debet intelligi secundum Cald. in dictis consiliis, quando in titulum, secus in stipendium, vel pro commodo temporali, quod est notabile.

Apud me remanent reliquiæ dubitationum. Nam quãdo pensio datur pro stipendio vel labore corporali, admitto quasi sit pretium laboris. Sed quando pensio datur alicui pauperi vel diuiti clerico beneficiato alias vel non beneficiato ad alimẽta & onera facilius sustinenda, & vt possit dicentius & honorabilius viuere, prout sæpissime dantur. videretur quod secundum Innoc. & Compostell. deberet fieri mentio. licet enim talis pensio non sit data in titulum beneficii ecclesiastici tamen videtur loco beneficii data, & ita dicũt Inno. &

Compost. debere fieri mentionem, quia loco beneficii habetur. xvi. q. i. Possessiones. & de resc. Ad audientiā & de præben. Conquerente. Quod si dicatur: tunc videtur loco beneficii data: quādo potuit vigore literarū habere beneficiū. & fuit contētus pēsiōe secundū terminos. d. c. Ad audientiā. Responderem quod licet illis terminis pēsio sit loco beneficii scilicet quod potuit habere, & cuius loco fuit cōtentus pensione. tamē & in istis terminis præcisis, quos ego reuoco in dubiū, videtur dari loco beneficii: scilicet quod voluisset: sed non potuit habere: & habetur sine onere curæ illius beneficii, & est bolus nitidus. Igitur satis videretur quod deberet fieri mentio: quia sine dubio quando papa sciret difficilior esset. igitur cogitandū. Similiter non tenetur quis facere mētionem de hospitali quod habet in administratione, non in titulū ecclesiasticum. cle. ii. §. Vt aūt. de relig. dom. secūdum Paulum in clem. fin. de off. ord. quem sequūtur ibi Antonius, Imola, & Card. Floren. q. x. Sed oritur dubitatio: nā prædicta vidētur procedere quādo impetrātur literæ in forma gratiæ: sed quādo impetrātur in forma pauperū. Benefacit qđ idem dixit in lectura in. c. Postulasti. ad finem. quia cū fiant ad releuandum paupertatē: conuenit quod nō taceatur, quādo habet vnde viuat: quia tacetur tale quid quo expresso difficilius impetrasset secūdum eū. Rota aūt in antiquis conclu. 33. sub titulo de reser. & in alia de præben. xi. videtur voluisset quod pauper clericus impetrans in forma cōmuni, non teneatur facere mentionē de pensione quam habet a laico, posito quod sibi fuerit assignata in titulum beneficii, ex quo nō est be-

neficii

neficium ecclesiasticum: cum moriatur cum persona & non transferatur de persona in personā. Intelligendo ergo de literis in forma communi .i. de literis iustitiæ & in forma pauperū. vt debet proprie intelligi. Rota non fecisset differentiam inter literas in forma gratiæ vel in forma pauperum. Nam vtroq; casu, videtur sensisse non esse necesse fieri mentionem, & sic contradiceret his, quæ proxime dixi. Sed intelligēdo in forma cōmuni .i. gratiæ. vt aliquando dicitur per aliquos: tūc non discordaret. Et ita intellexit Dominicus decisionē in. d. c. Postulasti ad finem. vnde cogitandum. Et circa expressionē patrimonij necessario faciendā vel non: remitto me ad modernos in. d. c. Postulasti.

Insuper aduerte quod in illis casibus, in quibus deberet fieri mentio de præstimonio, pensione, vel patrimonio forte non deberet exprimi valor eorum, quia de iure cōmuni, de valore reddituum: quos quis habet: non tenetur facere mentionem secundū glo. in cle. i. de præben. & posito quod stilus Curiæ, aut regula Cancellariæ introduxit debere fieri mentionē valoris beneficiorum: non videretur illud exorbitās trahendum ad ista quæ non sunt beneficium ecclesiasticū. Ita tentauit Felinus, quem sæpius allegaui in. d. c. postulasti. de rescr. pro cuius opinione benefacit quod dicetur infra. q. 30 Sed aduertatur quod in regula cancellariæ dicitur vniuersaliter. Vel aliorum quorumcunq; beneficiorū. Ergo videtur quod includat etiam præstimonia & pēsiones & similia. vt colligitur ex glo. not. in cle. ii. de vita & hon. cler. & dicetur in. d. q. xxx. infra.

Insuper videtur dicendū quod sicut de beneficio obtē

to vigore primatum literarum: ita de pensione vigore earum obtenta: quia poterat impetrans assequi beneficiũ per primas literas. Ergo si eis renunciauit vt haberet annuam pensiõem: videtur stetisse per eum quo minus assequeretur beneficiũ, & sic perinde est ac si fuisset assecutus. vt in secunda. cum stat. li. vi. Et ita tenẽt Goff. Hostien. Imo. & Abb. in. c. Ad audiẽ. ii. de resc. & ita videtur intelligendus tex. in. c. In nostra. eod. ti. & quod supra dictum est: quod est proprie notandum & tenẽt moderniores in. c. Postulasti. eod. tit. Ex quo videtur inferendum ad. q. de qua hodie interrogabar ab excellentissimo viro multarũ doctrinarũ. d. Paride de Ferraria, qui resignauit beneficiũ cuidam Titio in manibus papæ: illam resignationem admittentis, & ipsi d. Paridi reseruantis pensionem super fructibus & redditibus illius beneficii. Ille autem prouisus a papa per cessiõem huiusmodi, cum inuenisset beneficiũ illud occupatum a quodam alio, nec posset assequi possessionẽ litigauit cum illo, & reportauit vnicã sententiam pro se. deinde transegit cum illo occupatore: & permutauit auctoritate ordinarii illam ecclesiam cum duabus aliis sibi collatis: quæ iure permutationis subrogatæ fuerũt loco illius primæ grauatæ ad pensionem. Modo instat dominus Paris pensionarius, contra illum pro exigẽda pensione dicens, per te stetit, quominus assecutus fueris possessionẽ. debeas enim prosequi litem: & non trãsigere: igitur per inde est ac si fueris assecutus. vt in. c. Commissa. §. i. de electionibus. & in. c. Licet episcopus. de præ. in. vi. & notatur in cle. Gratiæ de rescr. & in multis aliis locis hæc ponuntur vt paria scilicet esse

assecutum possessionem: vel per eũ stetisse quo minus fuerit assecutus. Præterea dicit tu habes cambium: ergo proinde ac si tu haberes idem beneficium in odium tui per ea quæ supra dicta sunt de pensione habita vigore literarum, quibus renuntiauit non curans habere beneficiũ & contentos pensiõe loco beneficii. Item videtur multum facere pro domino Paride quod doctores moderni dicunt, & inter cœteros Dominicus in.c. Cum in multis de rescr.in.vi.vbi dicunt quod illi qui componit vel compromittit: est imputandũ si poterat cõsidere de iure suo & expectare sententiam: & noluit cũ haberet bonum ius in beneficio, & habetur per inde ac si assecutus fuisset illud pacifice. Ex quibus videtur ꝙ intentio.d. Paridis sit fundata contra illũ obligatum ad pensionem nisi doceat quod beneficium sibi non debebatur: vel erat valde dubium, adeo quod non potest damnari cur transegerit: super qua.q. non dico plus pro nunc quia pendet, benefacit ad materiam.l.Cum controuersia.ff. Mandati. Et ad rem esset videre vtrũ dicta pensionis constitutio afficiat successorem etiam in dicta ecclesia super cuius fructibus fuit constituta. Ad quod sciendam vide dicta supra.ix.x.xi.xvi.xvii. xxi.&:xxii.

Prædicta faciunt in argumentum quod in impetratione beneficii non teneatur quis facere mentionem de alio quod habebat in commendam: cum non habeat in tit. ecclesiasticum. In contrariũ solet allegari glo.in.c. Nemo deinceps de electio.in vi.quam ad hoc allegat Cald.tenens, quod debeat fieri mentio in.d.con.vi.

Scilicet quando commenda est perpetua.& ita tenet Card. Venetus Petrus Maurocenus in.c.si motu proprio de preben.in.vi. licet dicat quod glo.in.d.c.Nemo.non dicit illud ad quod supra allegatur.Sed dicit ꝙ quando impetratur ecclesia cõmendata:debet fieri mentio de tali cõmenda.& hæc puto bene notabilia.

Vigesimaseptima Quæstio.

Vigesimaseptima.q.An pensio per Episcopũ decreta vni ad vitam cum consensu capituli possit per successorẽ reuocari. Laud.quem refert Car. Floren.in cle.i.de reb.ecc.nõ alien.q.xix.dicit quod nõ:quãdo fuit constituta pro beneficio patrocinii vel similis seruitii iam impensi:ita quod de hoc constet. Non enim sufficeret ita scriptum esse in literis constitutionis:quia frequenter talia exprimuntur ad colorãdum gratiam.C.de sacrs.ecc.l.Iubemus.§.Scientes. Sed si constituta fuit pro obsequio impendendo dicit Laud.quod reuocari potest.arg.de procu.cle.fi.xii.q. ii.Quicunq; &.c.Hoc huius placiti.&.c.Ecclesiasticis.ead.q.Idem Zenzelinus quem sequitur Card.Flo. in.d.clem.i.Eadem.q.xix.Præmissis adde quæ dixit Oldradus con.225.incipien.Quidam episcopus.& quæ dixi supra.q.4.5.6.&.24.

Vigesimaoctaua Quæstio.

Vigesimaoctaua quæstio.Si Papa per suam declaratoriam decreuerit aut solui non debere pensionẽ

aut modificauerit in quantitate,vel in alia re præiudi
ciali pensionario:an & quando standũ sit tali declara-
tioni vel decreto papæ.Super hac.q.multa essent dicẽ
da ex his,quæ Pontanus posuit in consil.suo allegato
sæpius.268.& Paul.de Castro in suo con.51.quod et
sæpius fuit allegatum:& ex his,quæ dixi supra.q.24.
Magna vis est etiam an simus in terminis meræ decla
ratoriæ eius quod est ambiguũ aut dubium.Et illa di
citus proprie declaratoria,quæ nihil dat de nouo aut
tollit:vt.l.Hæredes palam.§.si quid post.ff.de testa.
cum similibus.Aut in terminis dispositionis alteratis,
aut derogantis prout considerat Paulus de Castro in
præallegato consi.51.& in.d.§.Si quid post.vbi for-
maliter loqtur de talibus declaratoriis papæ propriis
& impropriis.Et secundũ dicta in.d.locis putarem di-
stinguendum.Et ad materiã omnino videndum quod
dicit Petrus de Ancha.389.in fine,& per Egidium Bel
lameræ in suis cõclusionibus,cõclu.724.746.&.754.
in quibus omnino videndũ.Si enim vellem singula ex-
plicare:incideremus in prolixitatẽ fastidiosam contra
propositum meum.Is cuius interest venetur:& capiet
in sylua premissa.& poterit etiã videre Antonium de
Butrio & Imolam in Clem.Ne Romani.de iur.iur.&
in clem.Pastoralis.§.Coeterum.de re iudic.dũ loquun
tur de declaratione Papæ super domo priuata Pinzo-
charorum de Florentia.

Vigesimanona Quæstio.

VIgesimanona.q.quæritur.Si in bulla dicatur pen
sionis,quod fiat deductio sumptuum & expensa-

rum:de quibus intelligatur. Paulus de Castro in præallegato con.51.in.iii.quæst.dicit quod deducendi sunt primo omnes sumptus facti gratia recolligendorũ fructuum. Illi enim minuunt fructus.ff.solut.mat.l.Fructus.de petit.hære.l.si a patre.§.fi. Nullus enim casus euenire potest qui hoc genus deductionis impediat.l. Fundus qui.ff.famil.hercis. Deducentur etiam omnes expensæ quæ fieri debent pro conseruatione rei, super cuius fructibus est cõstituta pẽsio.l. Patronus.§ Codicillis de leg.iii.solitus.n.& antiqus status ipsius, in sua integritate seruari debet: nec debet ex aliquo casu variari: de præbendis. Maiores.&.c.de monachis.& de materia videndum est etiam per glo.in clem.ii.de decimis.etiam in constitution. Bonifacii.viii.quam ibi allegat glo.quæ incipit. Declaratio.quam allegaui supra.q.xvii.

Trigesima Quæstio.

TRigesimo quæritur. An & quando appellatione beneficii veniat pensio: de qua tractatum fuit in hoc opusculo, dicendum quod in literis beneficialibus appellatione beneficii non comprehenduntur pensiões tex.in.c. Quamuis.de preben.cl.i.in.vi.& ibi Dominicus, ex his inferens quod verbum beneficii in talibus literis positum cõprehendit beneficium ecclesiasticum quod datur in titulum habens ius spirituale: non autẽ illud quod consistit in sola temporalitate quod placet insigni doctori domino Io.de Anan.in.c. Non satis de simonia. Quod puto facere ad declarationem eorum,

quæ dixi supra.q.xvii.super intellecto glo.clem.ii.de decimis,quem ibi examinaui. Limita tamen prædicta quando in literis beneficialibus diceretur. Vel aliud quodcunque beneficium. Nam tunc comprenderetur præstimonium & pensio:licet non in titulum. Solet allegari glo.in verbo Quodcunq;.in clem.ii.de vit.& hon.cleric.& de materia,quando non esset adiecta illa dictio vniuersalis quodcunq;. Vide Abb.con.cxlii. quod incipit illud de iure quæritur.& aliquid dixi supra.q.xxvi.in versiculo. Insuper aduerte.de quo etiã per modernos in.c.Ad audientiam.ii.de rescr.

Et pro declaratione materiæ,& eorum quæ dixi supra q.xii.xiii.xiiii.xv.xvi.subiicio.q.quæ fuit de facto in Cu.Romana & in Rota paulo ante meum aduentum ad cur.Ro. Quidam dominus Alphonsus Hispanus emiserat professionem militum de Calatraua,protestatione præmissa,quod semper intendebat viuere vt merus laicus & semper fuit huius propositi. Obtinuit deinde Magistratum de Calatraua perseuerans tamen in eodem proposito vitæ laicalis perpetuo ducendæ, & vxorem capiendi. Quare Calistus.iii.informatus plenissime de præmissis dispensauit circa professionẽ dicti ordinis emissam,tollendo omne obstaculum:quod habuisset impedire matrimonium carnale contrahendum per dictum Alphonsum.& subiecit declarando dictũ Magistratum de Calatraua,nunquam pertinuisse ad dictum Alphonsum:sed vacasse per obitum Ferdinandi.& demum de eo prouidit Petro. Et hoc fecit ex certa scientia prout patebat ex literis apostolicis desuper confectis. Et quia dictus Alphonsus etiam

regsinauerat dictum Magistratũ de Calatraua, licet de facto te.itũ in manibus Papæ: idem Calistus reseruauit eidem Alphonso pensionem super alio magistratu Henrici Regis: per hæc verba. Constituimus pensionẽ quo ad vixeris: illamq; in tuos vsus conuertere, & retinere possis. Adiecit etiam hæc verba. Nec propter dictam resignationem Magistratus, nimium dispendium patiaris &c. Postea dictus Alphonsus contraxit matrimonium carnale & confirmauit.

Post multos annos, etiam post matrimoniũ decursos petiit pensionem quasi durauerit etiam post matrimonium, & duratura esset durante vita eius. Exceptũ fuit illã finitam per contractũ matrimonii carnalis & illius consumationem arg. not. supra. q. xv. cum præcedentibus. quasi fuisset constituta dicta pensio sibi, non vt laico: sed vt religioso, & in titulũ beneficii, ergo expirauerit. Fuit datum dubiũ. An posito quod dominus Alphõsus contraxerit matrimonium: & illud consumauerit: cessauerit pensio. Allegatum fuit solẽniter ad vtranq; partem. Et quod expirauerit, dicebatur: quod fuerat constituta propter resignationẽ dicti magistratus, qui est beneficium ecclesiasticũ: ergo sapiebat naturã beneficii ecclesiastici. In contrarium fuit allegatum acutius videlicet, quod vt laico existenti, vt incapaci beneficii ecclesiastici: cum voluerit illam durare ad vitam eius, etiam post matrimoniũ consumatum, & sic non in titulum beneficii ecclesiastici: sed vt stipendiũ, & propter quandã compensationem laborum, vel propter scãdala vitanda, & vt cessarent violentiæ, & rixe exortæ occasione dicti magistratus. Fundamenta fuerunt hæc in

ter cœtera videlicet quod vxorato, seu vxorãdo, remo to iam obstaculo professiõis pro declaratione, & dispẽ satione Papæ, ergo non possit considerari dicta pensio vt beneficium ecclesiasticum intitulum collatum quia laico incapaci: ne Papa qui aperuerat viam laicalitati per declarationem & dispensatiõem prædictas, videre tur illam præclusisse per dationem pensionis in benefi ciũ quasi vt clerico, & sibi ipsi cõtrariari arg. not. in. l. Quod traditum. & . l. Non ad ea. de cond. & dem. sum pto arg. intentionis Papæ ex vicinitate actuum: vt ha betur in. l. Si seruus plurium. §. fi. de leg. i. Item diceba tur quod Papa in suis litteris constituerat pensionem vt laico: ergo non in titulum beneficii ecclesiastici se cundum Archid. Io. Andr. & alios in. c. Quamuis. de preben. in. vi. & Dominicum in. c. Possessione. xvi. q. i. Item quia in literis erat clausula prædicta Constitui mus pensionem &c. non consueta illo modo poni quã do in beneficium ecclesiasticum & titulum beneficii. Si enim in titulũ beneficii: iam vt clericus vsufructus po tuisset in suos vsus conuertere: nec fuisset opus ponere illa non consueta poni in literis pensionum. Quod au tem tanquam laico: colligebat etiam ex prohemio lite rarum apostolicarum consueto dati laicis. Ita in termi nis allegabatur Io. de Legnano & Io. de Imo. post Car dinalem in cle. i. de supp. neglig. prælat. dum dicunt quod si pensionarius fiat miles, vel vxoretur: nõ vacat pensio: maxime si pro aliquo temporali fuerit assigna ta. de quo etiam in terminis per Host. in summa de vi ta & hon. cler. non resid. quia in dubio talis pensio nõ censetur beneficium, nec loco beneficii vt in. c. Ad au-

dientiam & ibi Abbas. & per modernos in.c. Postulasti de rescr. & Ant. de Butrio in.c. Extirpandæ. de præb. Et licet fuerit dictum in literis quod Papa reseruabat ne propter dictam resignationem nimium dispendium patiatur, quasi fuerit loco dicti magistatus de Calatraua, subrogata. Dicebatur quod quia Papa prius declarauerat ipsi Alphonso nullum ius cōpetiisse in dicto magistratu, & ex certa scientia hoc decreuisset: nullū etiā poterat dispendium causari sibi ex dicta resignatione non entis. vnde vt cessaret omnis absurditas & repugnantia, oportebat intelligere quod pro resignatione dicti beneficii quatenus de facto processerat: & vt cessarent bella & violentiæ & pro redemptione cuiusdam vexationis videretur pensio cōstituta, & sic potius pro temporalibus quam pro spritualibus aliquo dimisso, maxime quia fuerat constituta ad precas Regis Henrici ad tollēdum rixas. Fuit etiam attentatum per allegātem, quod posito quod illa pensio esset reseruata loco tituli beneficialis, & alias per contractum matrimonii venisset extinguenda, in quæst. nostra videretur dispēsatum, vt non extingueretur, & posset percipi & retineri non obstan. matrimonio, etiam per laicum, quasi papa dispensauerit ex certa scientia cum incapace sibi noto. arg. not. in. l. Quidam consulebat. de re iud. per Balbum in. l. Imperialis. de nuptiis. glo. in. c. Statutum de rescr. in. vi. & in Clem. Et si principalis. eod. tit. & per doctores in. c. Eam te. de ætat. & qual. & in. c. Cū olim. de priuilegiis. Archid. in. c. Si eo tempore. de rescrip. in. vi. Oldradus consil. 326. cum sequ. Et qua ratione videtur dispensasse super inhabilitate de præsen

ti, vt in dictis locis fortius in futura per ipsum papam considerata: vt probatur in: l. Item Vlpianus. de excu. tut. vbi de impedimento futuro & ibi per Bartol. arg. in. l. ii. C. de orim. sacr.: & per Ioan. And. in. c. i. de excess. prælatorum. lib. vi. & Baldum in. l. fin. §. Contra ius vel vtil. pub. & in. l. Eam quæ. C. de fid. comm. & in. c. i. §. quod si libellario. de pace constan. cum simil. Et hæc fundamenta vt audiui fecit quondam bo. me. dominus Paulus de Tuschanella prius Aduocatus Consistorialis, deinde Auditor sacri Palatii. Et audiuit quod ita fuit iudicatum. Nec miror, quia ex multis colligebatur mens papæ, quod voluit illam durare. Insuper eodem puncto, videlicet, An pensiones, quæ hodie constituuntur super fructibus beneficiorum sint censende beneficia, vel habeant effectum eorum: reperi ea, quæ sequuntur in notis: Hieronymi Pauli Barchinonensis doctoris, qui summa laude in Curia diu versatus est.

Quod pensiones, quæ constituuntur, & assignantur hodie super fructibus beneficiorum, non sunt beneficia, neque habeant effectum eorum nisi in casibus expressis: videlicet probari & diffinitione beneficii & requisitis ad illud de quo per Oldrad. in: con. & Ant. in regula. i. de reg. iur. & inter cœtera est necessaria perpetuitas. vt in. c. Pastoralis septima quæstione prima in glo. & glo. in. c. de capel. mo. li. vi. quæ quidem cessat in his pensionibus: cum extringuantur lapso tempore quo impositæ sunt, vel per obytum recipientis. Facit etiam diffinitio Guillel. de Monte Laud. in. clem. i. de suppl. neglig. prælat. & glo. septima quæstione prima

in summa. Item quia huiusmodi pensionem recipiētes possunt illas remittere ad tempus vel in perpetuū: vel illis renuntiare absq; auctoritatē superiorum. Nec tūc impetrantur nec vacant: sed extinguuntur tanquam debitum pecuniarium per remissionem: nec requiritur residentia propter illas, nec habent nomen tituli, nec illas recipientes habent vocē vel stallum in clero beneficiatorum. Item in regulis antiquis Cancellariæ ponuntur vt diuersa in expectatiuis, nec examinantur, per Cancellariam hi, quibus pensio assignatur, vt solet fieri in titulatis. Si enim assignaretur aliqua pars fructuū alicuius beneficii pinguis, nō ad particulare cōmodum vnius: sed ad hoc vt deinceps esset beneficium ecclesiasticum dictum forte portio vel pensio: tunc esset beneficium, vt in. c. Conquerente. de cle. non resid. c. Ex diligenti. de simonia. xvi. q. vi. Illud &. q. v. Possessiones item. quæst. i. Clerici. &. c. Si episcopus. Et vide ad hoc. not. in Clemen. Si Romanus. de præbendis. & in c. Postulasti. &. c. Ad audientiam. de rescr. & in clem. ii. de vita & hon. clericorum. &. c. Quamuis. de præbendis. in. vi. Et ad hoc Zabar. in. c. Constitutus. de relig Dom. & Butrius & Baldus in. d. c. Ad audientiā. per Paulum de Castro & Pontanum in consiliis redditis in fauorem santi Antonii de Vienna, & Rotam in antiquis in titulo de Rescriptis. Et forma literarum satis ostendit non debere haberi pro beneficiis cum plerumq; fundetur, ne resignantes nimium dispendiū patiantur: & sic exonerantur a titulo: & per consequēs ab onere. Recipiunt tamen partem fructuum quasi tā quam laici, qui possunt recipere pro alimentis & victu

vel statu decente tenendo. & not. xxiii. quæst. finali. Tributum. & xviii. quæst. ii. Eleutherius. & c. Quãto de iure patronatus. & l. Commodis. de re iudic. & l. Stipendia. C. de. exec. rei iudic. Faciunt hæc ad materiam. An pensio faciat incompatibile sub eodem tecto cum beneficio. Et an recipiens pensionem non intitulatam prout sunt hodie, teneatur dicere officium: vel interesse processionibus, & huiusmodi. Et ex his potest etiam determinari: An huiusmodi pensiones modernæ possint redimi. Hæc fuernnt verba præfati doctoris in dictis suis notis.

FINIS.

De Unioni-bus Ecclesia-

RVM ET BENEFICIO-rum: Tractatus mire vtilis Caccialupi iurisc. Eximii.

IOANNIS BAPTISTE CACCIALVPI Iureconsulti Celeberrimi de Vnionibus tractatus admodum vtilis.

VT materia Vnionum plenissime & ordinate habeatur: illa distinguitur in decem membra, siue decem articulos principales.

In primo tractabitur: quid sit vnio.
In secundo: quotuplex sit vnio.
In tertio: quis possit vnire.
In quarto: quæ beneficia possint vniri.
In quinto: ex quibus causis possit fieri vnio.
In sexto: qualiter debeat fieri vnio.
In septimo: qualiter probetur vnio.
In octauo: quis sit effectus vnionis.
In nono: quis possit soluere vnionem, & qualiter soluatur vnio.
In decimo: quis sit effectus solutionis vnionis.

I Primus Articulus.

CIrca primum: dũ quæritur quid sit vnio, Doctores nullibi tangunt: quod legerim. Sed põt iudicio meo ita describi. Vnio est coniunctio siue congregatio duarum aut plurium Ecclesiarum, vel per viam subiectionis, vel per viam æqualitatis, aut accessionis, seu erectionis quo ad spiritualia vel tẽporalia, vel quo ad vtrum: quandoq; quo ad ecclesias tantum, qñq; quo ad Prælatos, quandoq; quo ad vtrosq;. Quare autẽ prædicta verba singulariter ponantur in dicta descriptione: satis clare colligitur ex his, q̃ dicam

infra, maxime in .ii. articulo principali. Debes etiam scire: quod vnio vnis & vno vnas idem importāt quod congregare, communicare, seu coniungere, & ex duobus seu pluribus congregatis, siue coniunctis vnum effi cere secundū Grāmaticos, & descendunt a verbo vnus & inde venit vnitas, & vnio, quod est nomen.

Articulus secundus.

Circa secundum principalem articulum, videlicet quotuplex sit vnio: glo. in. c. i. ext. Ne sed. vacan. & glo. 16. q. i. c. Et temporis qualitas. ponunt tres species vnionis: Sed Host. in. d. c. i. & in summa in. tt. Ne sed. vacan. §. fi. quem communiter sequūtur doct. maxime moderniores: dicit quod quinq; modis fit vnio: vno modo vt spiritualia tantum cōmunicentur: & hoc modo multæ ecclesiæ Catheedrales, & multa alia monasteria sunt vnita. Secundo modo per viam subiectionis, cum vna ecclesia subiicitur alteri in temporalibus & spiritualibus: adeo quod vna sit mater, & altera filia ext. Quod. met. cau. c. Cum dilectus. Tertio modo vt neutra alteri subiiciatur: sed quælibet in suo statu, & honore remaneat. Et ideo si ante vnionem erat Cathedralis, vel Episcopalis: etiam post vnionem remanebit Cathedralis vel Episcopalis: nec canonici vnius ecclesiæ fiūt canonici, alterius. Nec ēt canonici vnius ecclesiæ vocabuntur ad dispositionem canonicorum. alterius ecclesiæ nec res alterutrius aliquo modo confundentur. vnus tamen erit Episcopus duarum ecclesiarum, & ab omnibus communiter eligitur in loco, de quo in vnione conuentum est; vel deficiente

sibi morem.arg.c.pastoralis.ext.de rescrip.de quo tamen latius dicam in nono articulo principali.&sic hæc vnio fit solū quo ad Prelatos,vt idem sit prælatus vtriusq; ecclesiæ. Quarto modo fit vnio,vt vnum sit collegium vtriusq; ecclesiæ,quo ad spiritualia&temporalia ita quod ille qui est canonicus in vna ecclesia,etiam sit canonicus in alia,&quilibet retineat suum honorem: & sic diuersis subsunt Metropolitanis: Papa gratificauerit cui voluerit.&regitur talis ecclesia consuetudinibus & priuilegiis:quæ in alterutra meliora potuerint reperari.arg.xii.dist.c.Nouit.& de pœnit.dist.i.c.Medicina.§.medicamentum &.32.q.1.c.non est culpādus. Simile videmus in duabus actionibus simul iunctis seu vnitis,quando vnita retinet,quod fauorabilius erat in alterutra.C.de rei vxo acti.l.i primo responso & in §.Sed si non ignoramus.sic etiam legata&fidei cōmissa vnita fuerunt:vt quid melius & humanius,seu fauorabilius erat in alterutris,illud etiam vnitum retineret.C.eo.de leg.l.2.ante finem secundum.Host.& ad de quæ dicam latius in viii.art.principali. Quinto nō fit vnio cum vna ecclesia erigitur in cathedralem:ita quod idem sit episcopus vtriusq; secundum formam.c.i.Ne sed.vacan.& de hac infra.

Articulus Tertius.

CIrca tertium articulum de causa efficiente,videlicet:quis posiit vnire:primo quæritur :an Papa posiit vnire:sed breuiter dic:quod indubitatum est,quod papa omnes ecclesias,& omnia be-

neficia minora & maiora,& episcopatus potest vnire per omnes vnionis species: vt in.c.sicut vnire. in prin. ext. de exces. prælat. 16. q. 1. c. Et temporis qualitas.& §. Sicut duo.& c. quod translationem. de off. deleg. Et hoc est clarum: qa quo ad beneficia, ipse habet plenam & absolutam potestatem: vt in.c. proposuit. ext. de concess. præben.& in.c. detestanda. eo. tit. li. vi. cũ similibus. Secundo quæro vtrum legatus de latere possit vnire ecclesias existen. in legatione sua. circa istam q. variæ sunt opiniones doctorum. Innoc. in.c. fi. ext. de confir. vtil. vel inutil. ponit duas opiniones. prima est quod non possit in præiudicium diocesani: sed si facit vnionem: illa valebit in præiudicium ecclesiæ vnitæ Poterit enim ecclesia cui facta est vnio: seu concessio, exigere rationem de temporalibus ab ecclesia vnita.& illam etiam quandoq; visitare,& in illa iurisdictionem exercere: non tamen præiudicando iuribus diocesani, quoniam vnione nonobstante vtitur diocesanus iure suo.& sic intelligas. d.c. fi. Secunda opinio est Innoc. quam dicit sibi plus placere: vt legatus nullo modo possit concedere seu vnire. Host. etiam in.d.c. fi. de cõfir. vtil. vel inutil. tenet quod non possit per illum tex.& tenuit etiam Ab. dicens quod non potest vnam ecclesiã alteri subiicere: vel perpetuam donatiõem facere: licet possit conferre beneficium vacans si est legatus de latere: vt est in.c. i. de off. leg. li. vi. facit etiam quod tradit glo. in.c. fi. de hæret. eo. li. vbi dicit quod legatus etiã de latere non potest cõmittere causam inuitis partibus vt cognoscatur sine strepitu & figura iudicii: quia contra ius. vt not.c. i. ext. de lit. contest. facit quod habe-

tur in.c.fi.ext.de off.Archip.Idem etiam in effectu vi detur velle Specul.in tit.de leg.§.Nunc ostendū.ver. xi.&.57.vbi concludit pro regula quod legatus etiam de latere non possit facere in præiudicium alterius,& sic non potest dare de iure vnius alteri:quia solus papa hoc pōt:scilicet priuare aliquem iure suo.allegat quod hētur.23.q.8.c.Cōmunior.&.c.sequen.Sed Io.And. in addit.ad.d.ver.57.tenet quod possit dare de iure vnius alteri,eo casu,quo posset Episcopus:videlicet le gitima causa subsistente.iuxta ea,quæ not.in.c.Con stitutus.ext.de relig.domib.cum suis remissionibus. Aduerte tamen quod idem Specul.in.§.nunc ostendē dum.vers.5.dicit quod legatus de latere potest vnire eccl.inferiores sicut Episcopus:dūmodo talis vnio nō extendatur in præiudicium diocesani.p r.c.Ne sed. vacan.Et videtur concordare cum prima opinione In no.quinimo plus dicit Io.And.in additiōe ad.d.vers. 5.quod legatus potest etiam eccl.subiectam Episcopo iusta causa subsisten.vnire ecclesiæ cathedrali,non tamen erigendo illam in cathedralem,sed applicando ip sam mensæ cathedrali:de qua vnione loquitur clemē. fi.de re.ecc.non alien.& vnio dicta fiet sine præiudicio rectoris:& ideo nō est necesse illum vocare.vt.d.cle. fi.Illo vero mortuo:reget Episcopus illam per vicariū perpetuum:cui assignabit de redditibus congruam portiōem.iuxta not.in cl.i.de iure patr.Et sic videtur velle quod Legatus possit vnire.& idem videtur voluisse idem Specul.in.d.§.Nunc ostendendum.vers.præmis sa autem omnia ibi vide circa.vbi concludit quod Legatus in prouincia sibi commissa illa potest exercere,

quæ potest quilibet ordinarius, siue sit Abbas, siue Episcopus, siue Archiepiscopus, vel Patriarcha, nisi in casibus in quibus reperiretur expressum quod Patriarcha vel alius qui haberet maiorem potestatem secundum quod reperitur in aliquibus casibus. Facit quod habetur in. c. i. & c. vlt. de off. leg. Et istam partem tenent etiam domini de Rota in deci. 55. secundum aliquos. alii habent decisionem. cxi. & respondent ad tex. in. d. c. fi. de confir. vtil. vel inutil. quod ideo ibi non valet: quia ibi fiebat concedendo plenariam exemptionem cum fieret ecclesiæ exemptæ per quam nimium præiudicaretur ordinariis quod non contingit in aliis: licet per illam auferatur collatio ordinario, & sic videtur restare conclusio quod potest etiam collegiatam vnire & subiicere alteri dummodo non vellet ipsam plenarie a iurisdictione & potestate ordinarii subtrahere. Sed Frede. de Senis in cons. 190. tenuit contrarium: videlicet quod Legatus etiam de latere non possit ecclesiam nec collegiatam, nec simplicem, alteri vnire: dummodo in illa Episcopus vel alius habeat ius conferendi. Et similiter tenuit quod nõ posset alterare statum ecclesiæ vtputa si vellet ecclesiam, in qua est collegium clericorum secularium: constituere religiosum, & conuentum religiosorum secundum formam. c. Ad audientiã. ext. de eccl. ædifi. Et quod non potest dare auctoritatem plebanis inuitis canonicis vt permutent suas prebendas: quia qui non potest conferre: non potest præstare auctoritatem permutationi veræ. not. in capitulo vnico de rer. permutat. libro sexto. Allegat etiam not. per Ioannem Andream. & Archidiaconus in

c.fi.de off.leg.li.vi.& quod not.Specul.in tit.de leg. §.Nunc autem tractemus.vers.penult.vbi dicit quod Legatus nõ potest supprimere,nec dignitates:nec fructus beneficii cõcedere Epõ ad tempus.de quo per Io. And.in.c.si propter tua.de rescr.li.vi.& per praedicta concludit quod etiam simplicem ecclesiam non põt vnire alteri ecclesiae si per vnionem aufertur ius conferendi ordinario,vel alteri inferiori:quia non est concessum legato aliena iura in perpetuum praeiudicium turbare seu tollere.Facit quod not.in.c.nobis ext.de iure patr.licet ad tempus possit conferendo beneficiũ in titulum iuxta not.in.c.i.de off.leg.li.vi.Et sic concludit quod legatus potest illa quae põt Episcopus quo ad praeiudicium sui ipsius.sed non quo ad praeiudiciũ alterius.Nec est absurdum secundum eum:quod Episcopus aliquid possit quod non possit legatus:quia fauorabilior est potestas ordinarii q̃ legati.cle.ii.cũ ibi not.de offi.ordinarii.facit quia Episcopus non potest alienari sine consensu capituli,cum consensu legati.vt in.c.pe.ext.de his quae fiunt a praelat.Item quia Episcopus potest alienare cum consensu capituli.12.q.2. in fi.& in.c.sine exceptione.vnde hoc non potest legatus.&ad praedicta vide quod tradit Bart.in.l.prohibere.§.Plane.ff.Quod vbi aut clam.vbi concludit legatum non posse alienare rem spectantem ad Ro.Pont. & idem videtur velle de aliis bonis temporalibus eccl. pro qua opinione facit aliud pulchrum dictum Specul. in tit.de leg.§.Nunc tractemus.ver.penult.vbi dicit quod legatus non potest supprimere aliquam dignitatem in ecclesia quia illud est solius Papae vt in.d.c.cũ

accesfissent.ext.de constitut.Lap.Abbas in cle.i.§.Si quis de statu reg.tenet quod legatus de latere posfit vnire ecclesias subiectas religiosis volens quod in hac vnione legatus habeat maiorem potestatem quam Episcopi:quia Episcopi tenentur requirere cõsensum Abbatis,quem non tenetur requirere legatus de latere.facit extra.de offi.leg.c.dilectus& in.c.i.&.ii.co.ti.li.vi.de verb.sign.c.i.eo.li.D.Zabarella tenet primam opinionem Inno.quod legatus potest vnire sine præiudicio iuris ordinarii& dicit collegium Papiense ita cõsuluisse,& se vidisse illud consilium.D.Antonii in.c.sicut vnire.ext.de excess.prælat.&in.c.fi.ext.de cõfir.vtil.vel inutil.sequitur in effectu secundam opinionẽ Inno.ꝙ legatus non posfit:licet aliqualiter variauerit tamen videtur residere cum opinione Fed.qui in effectu tenet opinionem Inno.Io.de Imol.in.d.c.fi.dicit quod posset defendi prima opinio Inno.per illũ tex.a contrario sensu,& per ea quæ notantur per Specul.in.d.vers.præmissa.Nec obstat.c.penult.de offi.leg.li.vi.per quod mouetur Fed.vbi videtur probari:quod de ecclesiis collegiatis non potest legatus se intromittere:quia illud procedit quando vult prouidere personæ,quo casu,non potest etiam si collatio pertineat ad episcopum vt ibi not.glo.Sed in vnione non consideratur vtilitas vel fauor personæ sed ecclesiæ,ideo illa facilius fieri potest.pro qua opinione facit quod not.in.c.ne aliqua.de priuil.li.vi.& in.c.fi.de rescrip.eo.li.Et eade ratione & multo fortius poterit vnire eccl.non collegiatam suadente vtilitate ecclesiæ:quo casu videtur quod posfit derogari iuri alterius respectu poteq

ſtatis conferendi ſicut poſſet epiſcopus p id quod not. in. c. conſtitutus. ext. de relig. do. & quod not. Io. And. in. d. ver. 57. in ad. Spec. in. §. Nunc tractemus, nec obſtat q̄ not. glo. in. d. c. nobis. de iure patr. quia ibi loquitur quando erat patronus laicus, quo caſu non poteſt derogari iuri ipſius eo inuito etiam per legatum de latere. nec etiam per epiſcopum. vt in. c. Cum: dilectus de iure patr. 16. q. 7. c. decernimus. ſecus ſi eſt per ſona eccle. & competeret ſibi ius ratione eccleſiæ, non ratione patrimonii, per id quod not. in. c. cum dilectus & in. c. dilectus. de off. leg. & ſic reſidet Io. de Imo. dominus Ab. Inno. in. d. c. fi. dicit, quod quæſtio eſt ſatis dubia, dicit tamen finaliter, quod aut loquimur in legato non de latere, & tenet quod non poſſet vnire, cum non poſſit beneficia conferre. vt. c. i. de offi. leg. li. vi. quia maius præiudicium eſt in vnione q̄ in collatione. Si vero legatus eſt Cardinalis, dicit quod eccle. collegiatas non poteſt vnire aut ſubiicere. per. d. c. pe. de offi. leg. li. vi. Si vero ſint eccleſiæ non collegiatæ videtur quod prima fronte nō poſſit vnire, non obſtante quod poteſt cōferre, quia minus præiuditium infertur. Item quia legatus Card. habeat collationem beneficiorum non eſt ex iure legationis, ſed ex quodam ſpeciali priuilegio, & ex quadam prærogatiua. d. c. i. de offi. leg. li. vi. ergo talis poteſtas tanq̄ extraordinaria & ſpecialis debet reſtringi. vt arguit glo. ſingularis. in cl. ii. de off. ord. licet ergo poſſit conferre iure ſpeciali, non tñ debet poſſe venire propter graue præiudicium diœceſanorum. Sed pro prima opinione facit tex. in. d. c. fi. qa papa ibi dabat collationem ex eo quod non debet mi-

nui vel lædi ius diocesanorũ. Videtur ergo loqui iuxta terminos.c.ii.de reli.dom. Nam ibi patet, quod si papa ecclesiam vnius dioc. vnit.eccl.alterius diocesis, propter hoc non præiudicatur iuri diocesani ecclesiæ vnitæ. Ita possumus dicere in.d.c.fi.videlicet quod licet collatio vel vnio fiat eccl.exemptæ, non debet propter hoc minui ius primi diocesani, respectu reuerentiæ vel similiũ iurium, & ideo non valuit ibi quoad præiudicium iurium diocesani. Et quod posset eam facere probatur, quia vnio fit ex necessaria causa.10.q.3 Vnio, & dicam infra in.vi.articulo principali. Cum ergo legatus habeat ordinariã iurisdictionem in loco, vt in.c.2. de offi.leg.li vi.videtur quod posit prouidere necessitatibus & vtilitatibus ecclesiarum, per hoc arg.videtur idem dicendum in legato non Cardinali, cuius contrarium tenuit.d.M.in prin. Sed magis est dubitandum de illo, finaliter concludit.d.M.quod prima opinio, ꝙ non posit, videtur æquior, sed secunda verior de subtilitate iuris. Aduertente tamen quia in contrariũ fortiter obstat, quia in spectantibus ad cõmodum vel incõmodum prælatorum prouintiæ perpetuũ tenetur prælatus requirere consilium capituli.vt text.de his quæ fi. a prælat.c.nouit, &.c.quante. Et dicam infra in.vi.artic.princ. Idem in contrarium facit.c.fi.de maior.& obedi.& quod dixi post Inn.in.c.fin.de off.leg. Vnde quæstio per prædicta remanet satis dubia. Tertio quæro, quid de Patriarchis & Primatibus. Sol.dic quod in propriis diocesibus & in ecclesiis sibi subiectis de iure communi possunt ipsi vnire & ea beneficia ex his causis sicut pot & quæ potest Archiepiscopus in propriis dioecesi & Episcopus in sua, secundum quod statim

dicam in.v.q.huius tertii arti.prin. Sed in diocesibus Archiepiscoporum sibi subiectorum non potest vnire sicut nec Archiepiscopus in diocesibus suffraganeorũ vt dicam in quæstione sequenti. Quarto quæro: quid de Archiepiscopis: Sol. dic quod aut Archiepiscopus vult vnire beneficia in sua propria diocesi existentia, & tunc etiam potest vt Episcopus, de quo statim dicã in.q.seq. Quoniam Archiepiscopus tantam habet potestatem in diocesi sua quãtam habet episcopus in propria: vt tradit Specul. in ti. de leg. § sunt quoq; ver. Archiepiscopus. vbi dicit, ꝙ illud potest Primas in sua diocesi: quod potest Archiepiscopus in propria. & illud potest Archiepiscopus in propria: quod potest Episcopus in sua. sed sicut non potest Archiepiscopus in subditos suffraganeorum suorum: ita non potest patriarcha in subditos suffraganeorum. Licet enim primas possit exercere iurisdictionem contra Archiepiscopos sibi subditos, & Archiepiscopus in suffraganeos sibi subiectos, non potest primas in subditos Archiepiscoporum: sicut nec Archiepiscopus in subditos suffraganeorum. Vnde in hoc casu secundum Spec. fallit illa regula. Si vinco vincentem te. &c. Aut vult vnire beneficia existentia in diocesi suffraganeorum suorum, & nõ potest sine consensu & voluntate eorum, per ea quæ statim dicam, & est tex. hic, qui assignat rationem in versic. Cum in diocesi. Quinto quæro: quid de Episcopis Sol. dic. ꝙ regulariter Episcopi possunt vnire inferiores ecclesias diocesis suæ: vt in tex. nostro in. cap. sicut vnire. & .xvi. q. 1. § . Sicut duo. & .c. Temporis qualitas 21.q.i.c. Relatio. Nam in potestate Episcopi est quali

ter ecclesiæ consistere debeant.lxx.dist.c.sanctorum x.q.i.c.decretum.&.c.regenda.Habet enim Episcopus magnam potestatem super statu ecclesiarum;& eas potest facere modo pauciores si plures sunt,& nequeat de propriis redditibus substentari.de consec.dist.i.c.omnes basilicæ.& etiam augmentare & diminuere numerum clericorum:de consti.c.ex parte a cõtrario sensu de quo ibi dixi.de ver.sig.c.i.de instit.c.i.&.ii.de concess.præben.Ex parte.item in nouum personarũ in eccl.facere:qui nunq̃ ibi fuit.c.Olim.ext.de consuet.Arbitror tamen,ꝙ non potest vnire per omnem speciem vnionis:sed duntaxat per quatuor primas species,quas dixi in præcedenti artic.Sed per quintam speciem vnionis non poterit:quia ipse non potest erigere inferiore ecclesiam in cathedrali.arg.not.in.c.quod translationem.ext.de offi.leg.& adde & declara secundum ea:quæ dicã in quarto seq.artic.Sexto quæro:vtrum capitulum sede vacante possit hanc vniõem facere.Sol.Lap.& post eum Zabarella & Io.de Imo.in.cl.i.§.Ad hæc alias.§.Si quis autem.de statu mon.tenet ꝙ sic:dummodo nil depereat.de iure Episcopali Facitque quod not.de maior.& obed.c.Vnico.li.vi.& idẽ etiam notat Zaba.in simil.in cle.Vnica.de re.permut. Septimo quæro:vtrum inferiores prælati ab Episcopo possint vnire,Sol.dic quod ecclesias nõ pleno iure subiectas ipsis inferioribus.& Abbas tenet quod non possint vnire,nec alteram alteri subiicere:cum hoc specialiter concedatur Episcopis.& idem tenet Inno.& communiter doct.antiqui.&.d.An.in.c.inter.in glo.Sed qualiter,ext.de donat.Et tenet Inno.& Io.An.in ver-

bo arduam.in.c.Ad hæc.ext.de offi.archi.Idem etiã tenet Io. And.in cle.1.§.Ad hæc.in glo.in vers.ordinarios.de statu mona.per ea,quæ not.in cle.si vna.de reb.eccl.non alien.& in cle.Vnica de re.permut.& sequuntur etiam Zenzel.& Guliel.in.d.§.Ad hæc.quod Abbas etiam exẽptus non pot est bona sua diuidere & vnire q̃uis ad eum spectent pleno iure.sed.d.M.distinguit,quod aut inferior vult ex sua potestate ordinaria hanc vnionem facere & non potest,vt hic in isto.c.Sicut vnire.Fallit nisi prælatus inferior præscripserit hanc potestatem vniendi.Est enim præscriptibilis,cũ sit iurisdictiõis,vt statim dicam in.ix.q.præsentis tertii articuli.Aut iste prælatus vult hoc facere auctoritate speciali,aut quia præscripsit iurisdictionem quasi Episcopalem in illis ecclesiis,vel ex priuilegio competit sibi hæc potestas pleno iure,& potest.Nam ex quo habet quasi Episcopalem iurisdictionem,vnire est iurisdictiõis Episcopalis,ergo poterit.Circa quod.d.M.dat regulam q̃ omnia pertinentia ad iurisdictionẽ episcopalem possunt explicari per prælatum inferiorem habentem quasi iurisdictionem episcopalem in loco. Ad hoc glo.not.in cle.i.de reb.eccl.non alien.& not. Inno.in.c.ii.de translatio.& Federic.de Senis in con. Et sic videtur quod cõmunis opinio doctorum in hoc non sit vera.Nam si pleno iure sunt subiectæ inferiori videtur ibi inferior habere iurisdictionem quasi episcopalem.Facit.c.Quoniam.&.c.seq.cum ibi not.de priuilegiis.&.c.Vnicæ.de cap.mon.&.c.cum ex iniuncto.in fi.de hæreti.Hanc opinionem reperio consulendo tenuisse.d.Diony.de Perusio in consilio.51.quod.

incipit. Viso quodam. vbi dicit quod sicut Episcopo cũ capitulo est permissum præbendas minuere: ac etiam dignitates diuidere, vnire, & mutare, vt in. c. accesissent ext. d. constit. & hic in. c. sicut vnire, & dixi supra in. 5. q. Eodem modo Abbati aut alteri inferiori, qui sit exemptus, & habeat ecclesias sibi subiectas pleno iure, vel dignoscat iura episcopalia obtinere secundum Inno. in. c. Cum inter vos. de re iudic. & in. c. Abbatis de priuileg. li. 6. Potest enim Abbas præscribere iura episcopalia, ut dicam statim in. 9. q. Octauo quæro, qd de Vicariis Episcoporum, Sol. Inno. in. c. Ad hæc. de off. Archi. in uer. ardua. & ibi Io. An. super dicto uerbo tenent ꝙ non possint, quia regulariter id quod non potest Archidiaconus, non potest etiam Vicarius episcopi, ut ibi not. per eos. Sed Archidiaconus, non potest hanc unionem ecclesiarum facere de iure cõmuni, etiam si causa subesset, ut probatur in tex. nostro, & supra dixi in præcedenti. q. Tradunt Inno. & Io. An. in d. c. Ad hæc. Quod placet mihi propter negotii arduitatem seu magnitudinem, ut non possit nisi ex speciali commissione, quia etiam regulariter non possunt conferre beneficia. Nono quæro, utrum hæc potestas uniẽdi possit præscribi per inferiores, Sol. Archidiaconus in capitulo Cum singula de præben. libro sexto quem refert glo. in cle. prima. §. Ad hoc. de statu mona. allegat pro & contra, & finaliter videtur concludere ꝙ possit Abbas præscribere dictam potestatem, & vide iura ibi allegata per glo. quia videtur esse iurisdictionis episcopalis, & non ordinis, & per consequens

præſcriptibilis: vt in.c.attendentibus.ext.de priuileg: cum. iuſto tamen titulo vel poſſeſſione tanti temporis in cuius contrarium memoria non exiſtat: ſecundum not. in.c.i. de præſcrip.li.vi.& ſic reſidet illa glo. quæ eſt ſub verbo ordinarios. Item tene ibi Guliel. qui alle gat.c. Auditis. ſupra de præſcrip.& remittit ad not. p Hoſt. in.d.c. Accedentibus. Vbi habetur quod ea, quæ ſunt iuriſdictionis & dignitatis Epiſcopalis: poſſunt præſcribi per inferiorem per allegata & not. in.d.c. cum ſingula & idem tenet Zenzel. Sed Stephanus in Cle.fi.de rebus eccl.non alien. refert primo opiniones dicens, ꝙ quidam tenuerunt ꝙ poſſit præſcribi per.d. c. Accedentibus. Alii quæ per.c. contra morem, cente ſima diſtin.&.xxiii.diſt.in.c. Illud. Refert opinionem Archi.d.c.cum ſingula. qui concordat primas opinio-nes, vt prima locum habeat in prioratibus ſimplicibus curam animarum non habentibus, cum illi remouean-tur ad libitum per.l.Caius.§.i.ff.de leg.ii.&.l.ꝙ in re rum.§.fi.de lega.ii. Sed dicit Stephanus ꝙ prædicta iura parum faciunt: quia loquãtur in prophanis, in qui bus circunſcripta qualibet conſuetudine hoc poſſent: breuiter concludit ꝙ nullus prælatus inferior Epiſco-po poſſit acquirere conſuetudine, aut præſcriptione ꝙ poſſit vnire: cum hoc ſit Epiſcopale. Nam de iure com muni quælibet eccleſia debet habere proprium ſacer-dotem: vt ſupra de præb.c.cum non ignores. niſi in ca ſibus ſpiritualibus & tunc illud fit diſpenſatiue. Diſpẽ ſatio autem prædicta videtur eſſe tantũ permiſſa Epi ſcopis.xvi.q.i.c.ſicut. Item quælibet parochia eſt re-genda ex prouiſione Epi.x.q.i. Regẽ.ix.q.iii.c.ii.&c: Vnaquæꝗ

Vnaquæq;. Inferioribus autem non videtur esse concessum,& per consequens videtur prohibitum: ext. de temp. ordi. c. Cum dilectus & per consequens inferior ab Episcopo vsurpare non debet. i. q. ii. c. decet. facit. Cle. i. §. Ad hæc. de stat. mona. & quod in simili not. de institutione auctorizabili in. c. cum satis de offi. archi. Sed dicit Io. de Imola in. d. Cle. fi. de reb. eccle. nõ alien. ꝑ tutius est tenere opinionem glo. prædictæ in ver. ordinarios. vbi etiam tenet idem Io. de Imo. ꝑ not. in. d. c. Accedentibus. quam etiam tenet ibi Guliel. vt dixi. & Zabarel. qui respondet ad rationem Stephani dum dicit ꝙ quælibet Ecclesia debet hēre suum rectorē q a illud est verum qñ ecclesia haberet titulum, vt in titulum concederetur. Sed per vnionem titulus supprimetur, & non potest quis habere plura talia beneficia vnita: vt in. c. eam te. de æta. & qualita. & hanc opinionem tenet etiam hic. d. M. & cõsulendo tenuit. d. Diony. in. d. c. cõ. per not. c. Cum inter nos. de re iudic. & in. c. Auditis. & in. c. olim. de prescript. & mihi placet dicta opinio in terminis suis. Arbitror tamen ꝙ Epus & alii inferiores nullo modo possint præscribere vniones Episcopatuum: nec etiam ꝙ possint vnire per vltimam speciem vnionis, videlicet erigendo inferiorē ecclesiam in cathedralem: quia hæc sunt specialiter reseruata sedi apostolicæ in signum specialis præeminētiæ & priuilegii vt in. c. Quod translatiōem supra de. off. lega. & ideo videtur ꝙ per inferiorem non possit præscribi secundum ea quæ dixi in. c. i. C. de fide instrum. dic vt ibi. Decimo quæro: Vtrum episcopus electus, & confirmatus nondum consecratus possit vnire. Sol. Ex

his quæ dixi in præceden.q.poteſt decidi ꝙ ſic. Quia iſta vnio eſt iuriſdictionis: quod patet, quia etiam capitulum: ſede vacante poteſt vnire vt dixi ſupra in.6.q. Sed electus & confirmatus, licet nondum conſecratus, põt exercere ea, quæ ſunt iuriſdictionis vt in.c. Tranſmiſſam ſupra de electi. ergo &c: & ex hoc eſt expeditus tertius principalis articulus.

Articulus Quartus.

CIrca quartum articulum principalẽ in quo tractandum eſt: quæ eſt eccleſiæ, ſeu quæ beneficia poſſunt vniri: examinabo quæſtiones occurrentes. Primo igitur quæro: quæ Eccleſiæ poſſunt vniri per Papam, Sol. dic omnes tam epiſcopales quam inferiores: vt hic in tex. quoniam ipſemet poteſt duos epiſcopatus vnire in vnum: vt hic &.xvi.q.1.c.& tẽporis qualitas. & vnum diuidere in duos.xvi.q.i. præcipimus. & .§. Sicut duo. & eximere epiſcopos & abbates xvi.q.i. frater noſter. vt hic tanguntur in glo.i. Nec mirum quia ipſe ſupremam & omnimodam poteſtatẽ habet circa beneficia eccleſiaſtica, vt in cle.i. in fine. Vt lite penden.& in.c. propoſuit de conceſſi. præben.& c.ii. de conceſſ. præb. in.6. & ideo dico ꝙ & vacantes, & non vacantes eccleſias poteſt vnire & per omnes ſpecies vnionis & diuerſarum religionum, & diuerſarum diœceſum & etiam in præiudicium expectantium argumento prædictorum iurium. & intelligo quod hic dicitur de epiſcopatibus: idem de archiepiſcopatibus vnde & tempore noſtro Euge. iiii. Epiſcopalẽ ſedem vniuit cũ patriarchali ſede. Secundo quæro quæ eccleſiæ poſſunt vniri per inferiores, & vtrum ep̃s poſſit vnire

ecclesias diuersæ religionis,& professionis,& habitus Sol. Hanc.q. reperio fuisse tactam per Pau.de ele.in Cle.i.de electi.in verbo eligatur. vbi concludit ꝙ per primam speciem vnionis possit,& satis mihi placet,nō per secundam speciem:sed per alias tertiam & quartā. Si aliquo modo daretur per vnā:efficeretur collegiū, & vnus habitus,& vna regula,tunc posset eps hanc facere causa cessante,non per.d.Cle.i.de electi. Sed si in vna ecclesia remaneret regula sua,& professio,& habitus,& in alia,alia diuersa regula,& habitus,& vnus deberet effici prælatus,non potest fieri talis vnio:quia sequeretur absurdum:quia prælatus vnius ordinis,q congrueret vni ordini:non congrueret alteri,& per consequens non debet posse fieri per inferiorem obstante dispositione.d.Cle.i. De quinta vero vnione non est quærendum:quia vt dixi supra in præceden. articulo in.5.q. Inferior non potest illam facere. subdit tamen Pau. ꝙ quia vnionum nō potest dari certa doctrina: est quod tenor priuilegii inspiciendus est: vt etiam dicit Imola & ideo dicit quod si ex priuilegio potest apparere ꝙ illa duo loca remaneant diuersæ professionis,vel habitus sub eodem prælato: nunquam episcopus pōt facere talem vnionem per rationem dictæ Clemen. Nisi forte consuetudo foret ꝙ vna ecclesia eligeret sibi prælatū ex alia alterius professiōis vel habitus secūdū Pau. quod tñ hodie non procederet: quia nō potest induci cōsuetudo cōtra dispositionē dictæ Cle. secundū eū ex eo qa irrationabilis esset. Sed tūc dic vt ibi dixi post glo.in.6.q. qa totū hoc pendet ex consideratione Vtrū rō ꝓhibita in.d.cle. sit ex iure positiuo vel ex iure

naturali,vt primo casu possit per consuetudinem hoc induci,secundo casu non possit,sed potius videtur ex iure positiuo principaliter: licet admixta sit naturalis ratio & consideratio,ne videatur notari diuisio quædā & varietas.de quo dic vt ibi latius dixi,& vide quæ dixi in Clem.Statutum in glo.in versi.consuetudinē de electi.vbi latissimæ tractaui.An & quando consuetudo possit de nouo induci,etiam si sit semel sublata. Arbitror etiam,quod etiam si sint duæ regulæ seu religiones a diuersis auctoribus inuentæ.quod si habeant per omnia eandem obseruantiam,& habitum,ꝙ episcopus posset vnire per omnem vnionis speciem præter vltimam,arg.dictæ Cle.i.a cessante ratione.Circa quod vide: quod dixi post glo.in ver.religionis.Tertio quæro: vtrum episcopus possit vnire ecclesias exemptas.& intellige semper quod ea,quæ dico de Episcopo,habeant locum in archiepiscopo & patriarcha.Sol.Lap.in Cle.i.§.Ad hæc.de sta.mon.dicit quod Io.Andr.sibi consultanti rescripsit.quod super hac vnione recurrendum erat ad Papā not.in.c.Auctoritate de priuil. li.vi.& in.c.vehemens.de ver.signifi.li.vi.& in.c.cum nullus in fine de tempo.ordi.li.vi.in fi.Ipse tamen Lapus dicit hoc procedere in vnione locorum exemptorū adinuicem facienda,& quæ subsunt immediate Papæ: secus si alii: quia tunc sufficit consensus illius,cui subsunt: nec requiritur licentia Papæ: ꝙ intelligit Zaba. verum quando subsunt ipsi pleno iure: tunc enim intelligitur habere iurisdictionem quasi episcopalem per ea quæ supra dixi in præceden.articulo in.vi.q. Item secus secundum Lap.si vtrumq; nō est exemptum.Vnde

dicit ꝙ episcopus potest ecclesiam sibi subiectam in qua exemptus habet institutionem & destitutionem Recto ris vnire monasterio exempto. Allegat not. in. c. cum dilectus in fi. quod me. cau. quod tamē parum facit &c. Tuarum. in prin. de priuile. & de resti. spoliat. c. cum olim. & Inno. & Host. & doct. in. c. Inter dilectos ext. de dona. Sequitur Zabarella in cle. 1. §. Ad hæc. de statu mona. vbi satis bene probatur hæc conclusio. Quarto quæritur: an Episcopus posSit vnire ecclesiam non exemptam loco exempto. Et videtur dicendum quod non: propter iuramentum ꝙ præstat de non alienādo inconsulto Papa. de quo in. c. Vltimo. scilicet de re. eccl. non alien. videtur enim ecclesia alienari, ex quo desinit esse de iurisdictione episcopi. In contrarium vero facit Cle. fi. de re. eccl. non alien. quæ indistincte permittit vnionem. Item iuramentum de non alienando concernit bona cathedralis eccl. tantum vt ibi traditur & per Zaba. in. c. Cum venerabilis. supra de cēsi. & in c. pastoralis supra de his quæ fiunt a prælatis &c. Vbi dicit ꝙ valet vnio facta de consensu capituli: nec dicitur ecclesia eximi a iurisdictione Episcopi: ex toto enim remanet subiecta, saltem quo ad ea de quibus in. d. c. Cum venerabilis, nisi aliud operaretur priuilegium exemptionis concessum ecclesiæ, cui fit vnio: vt quia intelligitur plene exempta cum ecc. acquisitis. & acquirē dis: quia tunc desineret vnita ex toto de iure Episcopi non tam ex vi donationis seu vnionis, q̄ ex vi priuile. Apostolici secundum Zaba. in. d. cle. fi. in prin. & in 7. q. & satis placet. Quinto quæro: vtrum Episcopus posSit vnire ecclesiam subiectam Abbati vel alteri infe

riori ecclesiæ subiectæ sibi, Sol. Arbitror dicendum ꝙ sic per tex. in d. cle. i. § Ad hæc. de stat. mon. & per ea quæ dixi in tertia proxima. q. dũmodo accedat consensus Abbatis, & similis inferioris: vt dicam in. 6. articulo principali. Sexto quæro: an possit vnire beneficium reseruatum sedi apostolicæ. Sol. dicit Zabarella in. d. cle. si. in prin. in. ix. q. ꝙ hæc quæstio olim fuit de facto, & Io. xxii. determinauit vnionem non tenere, etiã si facta esset per legatum de latere: quia eo ipso, ꝙ papa reseruat videtur prohibere cuilibet inferiori, ne dispo nat de illo, & sic non potest vnire. Facit quod not. glo. in. c. Si tibi absenti. de præben. in. 6. & ita dicit decidisse Rotam, non tamen allegat quotam, sed tamẽ dicit ꝙ ibi continetur, ꝙ talis vnio caret effectu donec papa contulerit: sed ex quo papa contulit, illo demũ dimittente beneficium: vnio sortitur robur & effectum. vnde potest dici, ꝙ vnio simpliciter tenet, nisi papa vtatur reseruatione conferendo beneficium. quia si vtitur tenet collatio, & vnio suspenditur. & si recte memini: ita consuluit Cald. & posuit in ordine consiliorum suorum sub ti. de consuet. con. iii. sed ad præsens nõ potui videre. & ꝙ valeat vnio tenet hic. d. M. Quod tamen intelligit quando reseruatio concernebat collationem respectu tituli: secus si papa reseruasset certam ecclesiã suæ dispositioni: quia cum illud verbum sit generale: non posset inferior aliquam dispositionem de illo facere. vt in. c. Vt nostrum supra. vt eccl. benef. vel de appella. & adde quæ dicam in. ix. q. Septimo quæro: vtrũ Eps possit vnire ecclesiã vacãtem, Sol. tex. est ꝙ sic cle. si. in prin. de reb. eccl. nõ alien. Et olim tenebãt Inno.

& Host.in.d.c.Vt nōstrum.in fi:vbi dicūt ꝙ ecclesia vacans pōt vniri & donari,sicut etiam dignitas vacans supprimi potest:vt supra de cōstit.c.cum accessissent & dicam in.6.art.Octauo quæro,vtrū præbendæ cathedralis ecclesiæ posſit vniri alia ecclesia,vel beneficium.glo.in.d.clem.fi.de rebus ecclesiæ non alienan. tenet ꝙ sic.In contrarium facit ille tex.in.§.fi quia cū non possit fieri sine consensu capituli,non videtur posse fieri:quia capitulum auctoraret & cōsentiret in suā propriam vtilitatem:quod esse non debet:vt ibi.Hoc arg.soluit & bene alia glo.ibi in verbo,capitulo.ꝑ.§. Qui manumittitur.xii.q.ii.Nono quæro:vtrum Eps possit vnire ecclesias,quartum collatio,propter negligentiam vel similem causam,est ad sedem Apostolicā deuoluta,Sol.& videtur dicendum ꝙ non:per not.per glo.in ver.personam in.c.si tibi.de præben.li.vi.Itē quia quod non licet directe:non debet licere per obliquum.vt in regula.cum quid vna via.de reg.iu.li.6.Si ergo Episcopus non potest impedire papam directe in collatione facienda,ergo nec indirecte vniendo.In contrarium facit,quia Episcopus potest quod est plus,scilicet vnire ecclesiam non vacantem inuito rectore:vt in.d.cle.fi.de rebus eccl.non alien.ergo fortius vacantem.Item Episcopus potest commendare talem ecclesiam,donet per ipsum fuerit de ea prouisum.vt not. Io.An.& Archi.in:c. Nemo.de elect.li:6.episcopus potest ex iure dispositionis vniones facere vt hic,quæ vnio respicit proprietatem : collatio vero titulum. Licet ergo perdiderit ius conferendi : & deuolutum sit ad papam : non tamen perdit ius vniendi:

quia ex separatis non fit illatio. Breuiter concludendũ est: ꝙ episcopus possit: dummodo non faciat in fraudẽ sed causa subsistente. Nemo debet enim Episcopum accusare, si templum dei ædificat, & maxime si talẽ vnionem omitteret subsistente causa: posset reprehendi de negligentia. Non obstat quod not. in. d. c. Si tibi quia ibi ius non erat quæsitum alteri. Et propterea vbi posset fieri: non negatur quin posset fieri in præiudicium illius, cuius est quæsitum. Ita consuluit Fede. in consi. cvi. Et hanc opinionem tenet. d. M. Facit quod dixi supra in vi. quæst. huius articuli. quam iunge cum ista.
Decimo quæro: vtrum Episcopus dignitatem ecclesiæ suæ possit vnire capitulo ipsius ecclesiæ. & videtur dicendum ꝙ nõ. per cle. si. §. i. de reb. ecc. non alien. Sol. Oldr. con. 182. concludit ꝙ potest. super qua decisione dicit videri casum. in. c. Exposuisti. ext. de præben. & in. c. Cum in nostris. supra de con. præb. & in. c. vnitæ in fine. sup. vt ecclesiæ benef. & quod ibi traditur per Inno. & Host. Nam sicut Episcopus & capitulum possunt vnam totam dignitatem tollere de ecclesia fructus eius diuidendo inter canonicos: vt in. c. Cum accessissent supra de consti. sic etiam & vnire, & sic potest tẽperate donare de mensa propria loco religioso: vt supra de don. c. Consultationibus. & c. Pastoralis. etiam sine cõsensu Episcopi. vt in. c. Ea noscitur. de his quæ fiunt a maiori parte capituli, ita & fortius capitulo suo cui magis obligatur. supra de testa. c. requisita. allegat ff. de admit. tut. l. tutor. eorum. & l. quotiens. §. Non tantum. & l. non existimo. & ff. de contra. emp. l. sistulas. Et ad contraria ꝙ inter præsentatum & præsentã

tem,institutum & instituentem debet esse differentia, & ꝙ nemo potest auctorare in facto proprio: Respondet ibi Oldr.& mihi placent responsiones. D. Petrus de Ancha, refert istam opinionem Oldr. in.c.i.supra. vt ecclsiæ benef. super glo.fi.& ibi dicit ꝙ deci. Oldr. est contra.d.cle.fi.& ꝙ forte Oldra. illam non vidit. Sed non est verumꝙ non viderit quia illam allegat pro contrario in prin.con plus tamen mihi placet opinio Petri.&si bene ponderentur verba Io.An.in.d.c.in fi. ipse expresse decidit contra opinionem Old.in eo ꝙ dicit ꝙ non potest retinere fructus beneficii vacantis in perpetuum,vel ad certum tempus,vel pro se,vel pro capitulo,quia hoc modo auctoraret in facto proprio. Et ad iura in contrarium allegata potest responderi: primo ad.c.exposuisti.ꝙ ibi non applicabat mēsæ suæ vel capituli sui:sed præbendæ vnius canonici vniebat vnde non videtur auctorare in facto proprio:vt dixi in.8.q.& statim dicam. Non obstat.c.cum nostris,qa quod ibi dicitur: auctoritate superioris intelligitur.i. summi Pontificis. Ad.c.Cum accessissent potest respōderi: ꝙ in suppressione dignitatis nihil applicabatur Episcopo vel capitulo,sed singularibus canonicis,& sic non videtur auctorare in facto proprio.ꝑ.§. Qui manumittitur.xii.q.ii.& no.in.l.In tantum.ff.ꝙ quisq; vniuer.nomi.Ad.c.Vnitis.supra vt ecclesiæ benefi. Respondet Io.An.ꝙ loquitur quando pro vtilitate ecclesiæ vacantis vult retinere quādo beneficium recipiebat fructus de mensa Episcopi.& in hanc sententiam in similibus terminis videtur inclinare. Io.An. licet aliqualiter videatur plus dubitasse: sed clarius tenet in.c.

Si propter.de reſcrip.li.6.& ſequitur.d.Ant.in.d.c. Vnico.& Io.de Imo.licet ſe non multũ firmet:cũ dicit ꝙ reſponſio ad.c.cũ noſtris.non videtur de mente literæ ſecũdum Petr.qui ẽt dicebat,& poſt eum Io. An.ꝙ non videbat bonã reſponſionem datã ad.c.vnicum.in fi. Et etiam dicit.d.M.ꝙ difficile eſt reſpondere,ipſe tamẽ aliter reſpondet:videlicet ꝙ poteſt intelligi quando epũs vniret,vel illos fructus conſtitueret nõ pro vtilitate capituli,vel menſæ ſuæ,ſed pro vtilitate eccleſiæ cathedralis,ex eo ꝙ fabrica eccleſiæ cathedralis non ſufficit;nec canonici cum epõ ſunt potentes ad reſtaurationem fabricæ.& hoc in ſimili ſentit Io.An. in.d.c.Si propter.facit.c.i.de reb.eccl.non alien.in 6.Vndecimo quæro,vtrum de eccleſia vacante poſſit fieri vnio per Epiſcopum,Sol.dic ꝙ ſic:vt eſt tex.in.d. cle.fi.de reb.eccl.non alien.& not.xvi.q.i.c.Et tẽporis qualitas,& no.in.c.i.ſupra ne ſe.va.Et quia dicit Old.in conſi.222.& ſupra tetigi.& dicam in.8.artic. Vnio fit de eccleſia,vt de proprietate,non vt beneficio Facit quod dicam in.6.arti.in.ix.concl. Duodecimo quæro,vtrũ Epiſcopus poſſit vnionẽ facere de eccleſia,illam ſuæ menſæ vniendo pariter & capitulo,Sol. dic quod non.per tex.iuncta glo.in ver.menſæ in.d. clemẽ.fi.Tertiodecimo quæro,vtrũ eccleſia vnius diocesis poſſit vniri eccleſiæ alterius dioc.Sol.dic ꝙ ſic.ita tenent doct.in.d.cle.fi.Facit quod not.in.c.ſupra de relig.dom.& in.c.Ad quæſtiões.de re.permut.& qđ not.Archi.x.q.iii.in.c.vnio.& cuius tunc requiratur conſenſus:dicetur in.6.art.& in.ix.Quartodecimo quæro:vtrum plures eccleſiæ poſſint vniri vni.eccle.

Sol.Pau.in.d.cle.fi.tenet ꝙ sic:arg.cle.i.§.Ad hæc.de sta.reg.& melius probatur iudicio meo.xvi.q.i.Post q̃ facit.c.eam te.supra de æta.& qualit. Quintodecimo quæro:vtrum ecclesia patronata possit vniri alteri ec cle.Sol.dic ꝙ sic:vt patebit ex his,quæ dicā in.6.arti.&.8.Sextodecimo quæro:vtrum ecclesia in qua pater administrauit proxime vel administrat:possit vnire ec clesiæ filii,& quid econtra,Sol.Io.An.in.c.Ex transmissa.supra de off.presb.in ver.successionē.tenet ꝙ sic adeo ꝙ ille cuius alia est vnita,poterit in vtraq; administrare:siue vnio sit facta duobus viuentibus,& intitulata altero viuente cedente,vel decedente.quod idem est:quia iste dicitur ecclesiā vnitam retinere ex vi vnionis,non ex vi successiōis,& hoc dicit verum nisi vnio esset facta in fraudem canonis.& idem tenet.V in.supra de æta.& qualit.c.pe.Dicit tamen Io.An.ꝙ æquum esset,ꝙ filius vel pater,qui vtranq; retinet,in sua administraret per se,& in vnita per vicarium.Septimodecimo quæro,vtrum in casibus,in quibus ecclesiæ & ecclesiastica beneficia possunt vniri,possint etiam vniri alia iura ecclesiastica,Sol.Zab.tenet ꝙ sic.in.d.clem.fi.in prin.in.ii.q.& satis placet. Quod autem de fructibus beneficiorum & aliis eccl.& pro quo tempore & qualiter,late traditur per doct.maxime Io.de Imo.in.c.vnico.in fi.sup.vt eccle.benef.& ibi omnino vide.

Articulus Quintus.

CIrca.v.artic.princ.videlicet quibus de causis possit vnio fieri:dic scd̃m Host.in sūma in ti.de reli.

dom.§.Cui subest.ver.sunt autem.ꝙ ex quatuor cau sis fieri potest.Prima est temporis perturbatio seu qualitas.supra de relig.dom.c.Ad monasterium.&.xvi. q.i.Et temporis.Secunda ecclesiarum vicinitas:vt in d.c.&temporis.sicut in simili fecit olim Imperator de Mantua vnita Cremonæ propter vicinitatem. Vnde poeta dicit.Mātua ve miseræ &c.Tertia causa est paupertas.x.q.iii.c.Vnio.xvi.q.i.c.Postq̄.Quarta religionis deformitas arg.supra.ne cle.vel mon.c.Relatū & de sta.mon.c.in singulis.primo & hanc causam secundum Host.non notauerunt doct.sed loco istius dixerunt ꝙ quarta causa erat desolatio,& destitutio clericorum seu monachorum,vt d.c.Qui ad monasteriū, sed ibi potius est qualitas seu paupertas,sicut litera dicit:sine causa fieri non debet vnio,vt dicit.d.M.allegat Rotam deci.55.quæ dicit:quód si vnio fieret non subsistente causa esset nulla.Sed quæro circa prædicta:q̄d si causa subesset propter quam vnio instaret facienda, &ab Episcopo,vel alio prelato habente potestatē vniēdi exigeretur:ꝙ faceret vnionem.An si Episcopus nollet facere si nihil sibi detraheretur per quem compelli posset,Sol.Goffred.quem referendo sequitur Archi. in.d.c.&temporis qualitas.tenet ꝙ possit compelli per superiorem arg.supra de iure patr.c.Nullus.&.8.q.3. c.Artaldus.ix.q.iiii.§.Nunc vero Facit quod not.in c.fi.supra.de ecc.ædifi.vbi colligitur ꝙ prælatus pōt repræhendi de negligentia,si omittit facere vnionem ex causa faciendam.facit quod dicam in sequ.articulo.

CIrca.vi.prin.artic.qualiter vnio fieri debeat procedam per conclusiones.Prima cōclusio est quod si per Episcopum aut alium habētē vniē di potestatem fiat vnio:requiritur consensus capituli sui secundum doct.hic.& tenet Archid.in.d.c.tempo ris.per not.in.c.Cum dilectus.supra quod met.cau. Vnde dicit hic Host.ꝙ Episcopus non pōt facere hāc vnionem absq; laudatione suorum clericorum &amba rum ecclesiarum,supra.de his quæ fiunt a prælat.c.i. & de reb.eccle.non alien.c.i.li.vi.tenet etiam glo.in cle.i.§.Ad hæc.de sta.mon.& idē no.in cle.fi.de reb. eccl.non alien.not.in.c.Exposuisti.supra de præben. & secundum Host.quem sequitur etiam Archiepisco-pus,etiam non potest vnionem facere sine iudicio capi tuli argu.supra de his quæ fiunt a Prælato.c.pastora-lis,&arbitror ꝙ si canonici nollent consentire,possent compelli,si iusta causa subesset:ar.no.per archi.xvi. q.i.§.Sicut etiam ext.de his quæ fiunt a maio.part.c. ex parte secundū Ala.Vin.Hosti.& Innō.qui ita no. in solutione in.c.Auctoritate supra de præben.seqtur Archi.in d.§.sicut& dicit Zaba.in.d.Clem.fi.de re. eccl.non alien.in.v.not.ꝙ si non subesset causa iusta contradicendi posset fieri omnibus inuitis per not.in d.c.Cum dilectus &ꝙ notat Inno.in.c.In lateranense supra de præben.Sed si iusta causa subesset:vnius so-lius contradictio viciaret secundum Zab.& mihi pla-cet.Faciunt quæ dixi in præcedenti art.Secunda con-clusio est,ꝙ si vnio fiat ab Archiep.de beneficio subie-

cto suffraganeo,requiritur consensus suffraganei tex. est hic.& intellige etiã ꝙ requiratur consensus canoni corum suffraganei,per ea quæ statim dixi. Et ex prædi ctis infero, ꝙ si fieret a primate,siue a Patriarcha de beneficio subiecto Archiepiscopo sibi subiecto,ꝙ requireretur cõsensus Archiepĩ & canonicorũ suorum arg. prædictorũ. Tertia conclusio, ꝙ inferior ab epõ puta abbas vel similis habens potestatẽ vniendi,non potest vnionem facere,nisi cũ consensu monachorum suorũ, & aliorum clericorum constituentium collegium vel capitulũ. arg. eorum,quæ statim dixi.& quæ dicam,& hoc reperio consulendo tenuisse.d. Dionysium de Perusio.Cõ.li. Quarta conclusio est. quod si Eps vel Synodus vult vnire ecclesiam,quæ sub est prælato inferiori,requiritur consensus ipsius prælati inferioris. Faciunt not. in .ii. conclusiõe.& hoc tenet glo. in ver. Rector in.c.fi. de re. eccle. non alie. per tex. in Clem.i.§. Ad hæc.de sta.mon. Intellige etiam quod interueniat consensus clericorum constituentium capitulũ,vel collegium prælato inferiori. Quinta conclusio infertur etiam ex prædictis,videlicet ꝙ si eps vel alius vult vnire ecclesiam exemptam,requiratur consensus illius,cui subest. Ita tenet Lap. in. d.§. Ad hæc. Facit etiam ꝙ dixi in .ii. conclusione,& ꝙ dixi in tertia.q.4. art. principalis. Arbitror tamen etiã ꝙ requiratur consensus clericorum illi exẽpto constituentium capitulum vel collegium & etiã consensus canonicorũ eccl. cathedralis. vt not. glo. in ver. assensu in. d.§. Ad hæc.& ita intellige præcedẽ. conclusionẽ. Sexta cõclusio, ꝙ in oĩ iure ecclesia, cõferẽdo siue vniẽdo secundũ ꝙ dixi in .17.q.

quarti art.prin.in tali vniõe requiritur consensus capituli.hoc sentit Inno.in.c.Pastoralis in fi.&ibi tenẽt Moderniores supra de don.& tenet Zabar.in.d.Cle. fi.de reb.eccl.nõ ali. Pro qua optime facit ratio illius Clemen. Septima cõclusio quod si vnitur eccl.collegiata,reqri debet cõsensus collegij,cuius læditur ius,ꝙ habet in eligendo prælatũ,ꝙ ius ab eis inuitis auferri nõ põt.xvi.q.fi.Monasterium&.c.rõnis.& etiã consensus capituli eccl.cathedralis,vt dixi in præcedentibus. Et ex prædictis cõclusionibus infertur nũc ratio decisionis constitutionis Clem.fi.in fi.de re.eccl.non alie. Nam cũ ex prædictis clare pateat,ꝙ requiritur cõsensus habẽtis potestatẽ vniendi,& capituli sui ꝙ non põt vniri sibi,aut capitulo suo,& multo minus vtriq; ecclesiã sibi subiectã,& rõ est.qa vt sæpius dictũ est:ad propriam vtilitatẽ vel cõmodũ non põt quis auctoritatẽ præstare.de quo latius in.d.Cle.Octaua conclusio,ꝙ si vnitur ecclesia patronata,requiritur consensus patroni,hoc tenet Pau.in.d.cle.fi.& ibi Zaba.in.14.q.&tenet Host.in summa.ti.de his,quæ fiunt a prælato.§. 1.ver.Sed nec aliquid.facit.xvi.q.7.c.filijs &c.monasteriorũ & seq & supra de off.archi.c.Ad hæc.&. de his quæ fiũt a ꝑlato.c.Tua.&.c.Pastoralis.qa per talẽ vnionẽ patitur ecclesia,quasi quandã capitis diminutionẽ.2.q.7.§.3.ergo interest eius ne vergat in peiorem exitum. Præterea si esset ecclesia nõ collegiata patronus amitteret ius præsentandi,& etiam spẽ alimentorum:quia prius facilius habuisset q̃ nunc,postq̃ trãsiuit ad aliam,& processionem nomine ecclesiæ vnitæ, vt dicã in.8.art.quã tamen sic de facili posset obtinere Item collegiata amittit honorem consensus petendi in

electiõe facta vt in.c.Nobis de iure patro. Idem tenet Pau.in.d.§. Ad hæc.& probatur tex.& ibi traditur ꝑ doct.in.c.suggestum supra de iure patro. Et aduertæ ꝙ dictæ conclusiones procedunt quãdo essemus in tali specie vnionis,per quam præiudicaretur capitulo inferiori exempto,aut patrono.secus si non præiudicaretur:vt si fieret per primam speciem vniõis:de qua dixi in.ii.artic.& per similem speciem. Nona conclusio,ꝙ si fiat vnio de beneficio non vacante,non est necessaria ipsius Rectoris citatio,tex.est in.d.Cle.fi.in prin. & ratio est quia per ipsam non præiudicatur Rectori ante cessum,vel decessum:vt dicã in octauo art.quãq; Host.tenuit hic,ꝙ requiratur consensus Rectoris & ꝑ consequens citatio. Decima conclusio quod si vnio fiat de beneficio vacante,non est necessarium citare defensorem ipsius beneficii.tex.est in.d.Clem.fi.in prin.licet Host.hic tenuerit contrariũ motus ea ratione,quia res eccl.vacantis non potest dari alteri ecclesiæ vel dignitati,nisi dato defensore vt in.c.i.de rebus eccl.non alien.li.vi.multo minus videbatur posse concedi propria eccl.vacans arg.Auten.multo magis.c.de sacrosan.eccl.Sed solue hoc argu.vt tradit glo.in ver.defensor.& doct.ibi.Nec obstat etiam.ꝙ sede vacante,non dato defensore non possit fieri solutio vnionis vt in.c. i.sup̃.ne se.va.quare.solue hoc arg.ut tradit glo.in uerb.vacabat,& in Cle.fi.& uide quæ dicam in.ix.articulo. Vndecima conclusio,ꝙ si duarum uel plurium eccle.diuersarum diocesim fiat unio per primam speciẽ unionis,de qua supra in.ii.articulo prin.arbitror ꝙ requiratur consensus ambarũ ecclesiarum,quia tractatur

de obligatione,

de obligatione, commodo, & præiudicio vtriusq;, & videtur fieri æque principaliter. Nec tamen requiritur cõsensus superioris aut Papæ, vt colligitur ex not. per Hosti. in summa. ne sc. va. §. fi. in prin. Duodecima cõclusio ꝙ ecclesiarum diuersarum diocesum vnio fiat per secundam speciem vnionis, aut per alias personas vel alias species, per quas vna subiiceretur alteri, & vnum corpus efficeretur. ita ꝙ vna esset cui fieret vnio, in qua prælatus seu rector deberet esse alia vnita. Arbitror ꝙ requiratur solum consensus eccl. vnitæ hoc est consensus canonicorum episcopi vnientis, alteri. Sed de consensu episcopi alterius eccl. cui fit vnio: maius videtur esse dubium. Et ratio diuersitatis sit, quia solum videtur tractari de præiudicio ecclesiæ, cui fit vnio. Vnde sicut sine cõsensu diocesani inferior ecclesia põt acquirere, & meliorem conditionem facere, licet non alienare: nec deteriorem facere: ita & in casu nostro cogitabis. Tertiadecima conclusio, ꝙ si vniretur eccl. diuersarum diocesum per aliquam speciem vnionis, per quam vna alteri obligaretur, aut vna remanere debet principalis. Arbitror ꝙ requiratur consensus ambarum ecclesiarum hoc est amborum diocesanorum, & capitulorũ suorum. & idem descendit ex his quæ dixi in præcedẽti. Quartadecima conclusio, ꝙ in vnione fienda per legatum non requiritur consensus capituli etiam si vnio fiat episcopali dignitati: licet propter cõnexitatẽ, quæ est inter episcopum & capitulum ecclesiæ suæ: potestas episcopi sit coacta ad requirendum consensum capituli, vt in. c. nouit. supra de his, quæ fiunt a prælato, & in d. clem. fin. de re. eccl. non alien. Tamen in legato qui

cum capitulo nõ habet istam cõmunionem hoc non requiritur expressum. Ita concludit Egidius in conclu. Rotæ deci. 183. Sed tu aduerte ꝙ decisio huius. q. depẽdet ab his quæ dixi supra in. ii. q. in prin. arti. Et data etiã potestate vniẽdi in Legato: videtur obstare decis. prædictæ tex. noster qui vult quod archiepiscopus nõ põt sine consensu & etiam capituli vt supra dixi in. ii. cõcl. & tamen nõ est cõmune inter Archiep. & capitulũ suffraganei sui: nisi diceres ꝙ istud est propter deficientem potestatẽ in archiepiscopo, quæ nõ deficit in legato. & dato ꝙ legatus posset: videtur posse auctoritate sed. ap. Vnde sicut sed. apost. põt non requisito consensu alicuius inferioris: ita & ipse legatus: arbitror dicendum ꝙ si ex speciali commissione hoc põt: procedit opinio Egid. Sed si diceremus eũ posse vigore legationis, cũ legatus sit inter ordinarios inferiores, non procederet sine magna dubitatione etiam data potentia. Sed quæro pro cõplemento huius sexti articuli. Vtrũ consuetudine posset induci ꝙ episcopus posset vnire sine cõsensu capituli sui. Glo. in verbo consentiente in d. clem. fi. recitat opinionẽ & tandem concludit ꝙ hoc non est præscriptibile, quod etiã in casu licito prælatus alienet sine consensu capituli, & allegatur illa glo. pro singulari. Sed Lau. ibi. tenet contrarium: quia talia sunt præscriptibilia vt in. c. nõ est de consue. li. 6. vt supra de præscrip. c. de quarta. & in. c. Auditis Zab. dicit ibi, ꝙ cum talis consuetudo repugnet iuri, nõ valet nisi sit inducta a tacito cõsensu Papæ secundũ not. per eũ in. c. fi. supra de consue. Et ideo si fuit tanti temporis, cuius in contrariũ memoria non extet. videtur

valere per.c.i.de præscrip.li.6.quia tūc tollit iuris resistentia & ita in casu nostro,nam præsumendū est:q in tā longo tēpore,Papa de hoc sciuit:qui nō præsumatur esse negligēs.Item ex varijs causis verisimile est:q ad ipsum Papā deuenerit notitia,vel per appellationē hoc tangentē super aliqua causa,vel ex alia simili notitia hoc peruenerit. Quod tamē dicit procedere,nisi ius expresse reprobet cōsuetudinē:vt in.d.Cle.fi.in fi.tūc non valet consuetudo etiā tanti temporis,de cuius initio nō sit memoria.Dictū autem Lau.procedit in his, in quibus ius nō resistit:quia tunc sufficit consuetudo præscripta spatio.xl.annorū per iura pcū alleg.Doct. in.c.Pastoralis supra de donat.& Ant.tenet q non valet cōsuetudo,vt res eccl.possit alienari sine consensu capituli.Sed.d.M.ibi dicit q licet hoc procedat in donatione seu alienatione rerū,tamen in collatione tituli seu vnione ecclesiæ non videtur procedere.Et ratio diuersitatis sit:quia in hoc secundo casu non videtur fieri alienatio rerum eccl.sed concessio temporalis & necessaria.Ego vero ita arbitror distinguendum.Quod aut quæritur vtrum possit præscribi q Episcopus possit vnire mēsæ suæ aut capituli sui,accedēte cōsensu capituli sui.& dico q nullo tpe pōt hoc induci:quia tex. in.d.Cle.fi.in fine tollit oēm contrariā consuet.& rō in prōptu:quia est contra substantiā actus,vt qs auctorizet in facto proprio,& ideo merito non tenet:vt in c.ii.de cōsue.li.6.Aut quæritur vtrū res ecc.possit alienari per epm sine consensu capituli,& hoc præscribi possit,& de rigore iuris videtur hoc esse præscritibile,tamen propter magnum præiudicium,non videtur

admittendum,& quia ius oino resistit. Quinimo forte videtur dicendum ꝙ etiam de iure non sit praescriptibile: quia cum Epus & capitulum faciunt vnū corpus & res eccl. pariter videantur esse vtriusq;, sicut impossibile esset cōsuetudine induci: vt vnus rē alterius, tāquam ipse, posset alienare, intelligēdo de propria alienatione quia cū non sit dominus: non videtur posse cōpetere significatum verbi alienare, ꝙ significat dominii trāslationem. l. Alienationis verbū. ff. de verb. signi. & nemo dat: ꝙ non habet. & ideo bene dixerunt docto. in. d. c. Pastoralis. Aut quaerimus, vtrum possit Eps vnire sine consensu capituli, & quia vnire est merae iurisdictiōis nec videtur aliquid praescribi contra substantiā actus non video quare praescriptio nō habeat valere Vnde merito cle. si. in prin. non damnat hanc consuetudinē. Item facit: quia vnio non est ita praeiudicialis sicut alienatio: cum de facili reuocetur si non subest causa, vel si causa deuenit ad non causam: vt dicam in. ix. art. & q̄a si subest causa, capitulum tenetur consentire: vt dixi supra in. 5. principali articulo. Hoc tamen de facili nō procederet, si dicta vnio fieret ecclesiae alterius diocesis, propter magnum praeiudiciū. Cogitabis: quia haec nouissima sunt. Et pro praedictis facit quia longa est differentia inter alienationem & vnionem, vt patet ex dictis in decima conclusione.

Articulus Septimus.

CIrca Septimū articulum principalē, quo quaeritur qualiter vnio probetur, breuiter dico ꝙ

pot ɔst probari per priuilegia apost. per instrumẽta au ctentica, vel publica, per testes, & alias species probatio num, de quibus vide in locis suis. Dubitatur autẽ speci fice in materia nostra, quid si ecclesia, quæ habet alte-ram ecclesiam annexam, dicit illam fuisse vnitam, & ad probandum inducit patientiam, nedum longi temporis sed etiã tanti tpis, cuius contrarium memoria non exi stat: an dicatur sufficienter probare vnionẽ. Hanc quæ stionem tangit Host. in summa de supl. negl. præl. §. Quot modis. in fi. Et ibi remittit ad not. per eũ in sũ ma de excess. præl. ver. excedũt etiam detrahendo, & ad ti. de censi. §. Quis census. Et fuit quæstio olim di sputata Bononiæ, quam etiã tangit Guliel. in extraua. Io. 22. quæ incipit. Execrabilis. tangit & Host. & post eũ Io. An. ext. decler. non resi. in. c. Quia nonnulli, in ver. Parochialis. ibiq; si semper. de cõsuetudine. Ibi Io. An. remittit ad not. per se in regula. Qui contra. li. 6. in mercu. quem vide in prædictis locis. qa materia est nimis longa. & vide etiam quod traditur in simili mate ria in. c. peruenit. supra de censi. & in. l. Cum in rẽ ver so. ff. de vsuris. & in. l. Si certis annis. C. de pactis.

Articulus Octauus.

Circa. viii. princip. artic. videlicet de effectibus vnionis, procedã in eo per quæstiones. Primo quæro, quis sit effectus vnionis secundũ. i. speciem, de qua in. 2. prin. arti. per quã cõmunicantur tã tum spiritualia. Sol. dic quod mortuo vno de fratibus vel clericis alterius ecclesiæ, in vtraq; ecclesia pro ani-

ma illius celebrãtur officia mortuorũ,& fit.7.23.& 33.
& reficitur quotidie vnus pauper,& alia similia.de qui
bus in.c.fi.supra de testamen.Secundo quæro:quis sit
vnionis effectus,quæ fit per secundam speciem de qua
in.ii.artic.videlicet cũ vna ecclesia alteri subiicitur in
spiritualibus & temporalibus,ita quod vna sit mater,&
altera filia,Sol.dic secundum Host.in summa.Ne sed.
vac.§.fi.vers.ii.q filia sortitur tunc priuilegia matris
supra de sta.mon.c.Recolẽtes.§.fi.& talis vnio non
præiudicatur Epo nec Archiepo,si fiat sine ipsorũ con
sensu.vt supra de donat.in.c.inter dilectos.§.fi.etiam
si a papa confirmetur:nisi in eo habeatur mentio de iu
re diocesani.arg.supra.de deci.Sane.&.c.Ducũ.§.fi.
supra de cõfir.vti.vel inutil.c.sua nobis.& hoc idẽ sen
tit Archi.post Goffr.in.c.& tpis qualitas.16.q.i.Ter
tio quæro:quis sit effectus,si vnio fiat secundũ tertiam
speciẽ vnionis,de qua in.ii.art.Sol.dic vt ibi aliquali-
ter fuit dictũ,q canonici alterius ecclesiæ nõ vocabun
tur ad dispositionẽ illorum vel econtra.Et si ante hu-
iusmodi vnionẽ habebant diuersos Metropolitanos,ha
bebunt etiam post vnionẽ,ita q Eps ratione alterius
suberit alteri.arg.c.ii.supra de relig.dom.Si vero ea
est cathedralis,alia conuentualis,in cathedrali fiet ele-
ctio & prælatus erit Eps cathedralis,& erit Abbas siue
præpositus alterius:prout est inter Lugdunen.& san
cti iusti eiusdem ciuitatis,& inter Gisterciẽ.& Sortal
Palmenen.nec per hoc conuẽtualis efficitur cathedra-
lis:vt traditur.16.q.i.c.felix.Facit de consecr.dist.i.
in.c.de quorum.& supra de maio.& obedi.c.cũ infe-
rior.secundũ Host.in.d.§.fi.Quarto quæro:quis sit
effectus vnionis,quæ fit p.iiii.speciem,de qua in.d.ii.

artic. Sed collige ex ibi dictis, quæ tradit Archi.in.d. c. temporis. Quinto quæro de effectu vnionis; quæ fit per vltimã speciem per viam erectionis in cathedralẽ? Sol. dic vt traditur plene in.c.i.supra. ne sede vacan. Sexto quæro, vtrum vnio censeatur realis, vel personalis. Sol. dic ꝙ inspicienda sunt verba vnionis, & illa seruanda sunt. Si vero per verba non appareat, an sit realis vel personalis, arbitror ponderandam causam propter quam facta est, secundum quam regulabitur causatum, & sic vnio: vt in.c. Cum cessante supra de appell. cum simil. sed si causa nulla est expressa. credo ꝙ in dubio censebitur realis & non personalis. Facit supra de instit. c. Cum venissent: quia potius videtur fieri rei, cui fit: q̃ personæ, & per eam videtur ius quæsitũ arg. ff. de rebus eorum. l. Si pecuniam. §. si quis adeo ꝙ iniuria quæ fieret: diceretur fieri rei seu ecclesiæ, cui est facta vnio. facit. ff. de neg. gestis. l. qui in alien. §. fi. Vide latius per Oldr. in con. 223. Septimo quæro: vtrum priuilegium, quod competit ecclesiæ principi, competat ecclesiæ vnitæ: dic ꝙ sic. vt not. per doct. in c. i supra ne. se. vac. & per Bal in l. i. ff. de lega. i. facit bene tex. in l. ii. C. Commu. de legat. ii. & Insti. de leg. §. sed non vsq;. Aucten. In successione. C. de suis & legit. & in Aucten. de success. ab intesta. §. Si vero. & traditur in. l. i. C. . . li. xi. tangit etiam Io. An. in c. i. de iure patr. & not. de pœni. dist. i. §. Medicamenta. Et hoc si modo non sit facta vnio æque principaliter: quo casu quælibet tenet naturam suam: vt tradit glo. magna. in cle. per literas. de præben. & glo. in. c. i. ne sed. vacan. notat Archi. 16. q. i. capit. Et temporis.

de quo late dixi in con. quod incipit. Monasterium. de sarchig. Octauo quæro, Pone monasterium de nouo cõstructum fuit vnitum alteri monasterio, cũ hoc ꝙ ambo intelligerentur vnum & bona vtriusq; sint hinc inde cõmunia: qualiter conueniet conuentus & Abbatissa in administratiõe etiam spiritualiũ, & de effectu istius vnionis, vide notabile consilium Federici de Senis. xxviii. Nono quæro: quid si curatum beneficiũ vniatur capitulo ecclesiæ, quis dicatur habere curam, Sol. gl. in ver. capitulo. in cle. fi. in fi. de reb. eccl. non alien. remittit ad not. per se post Host. in. c. Exposuisti. supra de præben. & ibi tenet Host. ꝙ totũ capitulũ per. l. Sed si hoc §. Qui manumitti. ff. de in ius vocan. & quod not. supra de præben. cũ non ignores, secus si esset facta vni prebendæ: quia tunc canonica illius habebit curã. arg. prædictorum. vide per doct. in. d. locis. Decimo quæro: quid si ecclesia habens sub se capellas, vnitur alteri eccl. an illæ capellæ transeunt in vnione in aliam eccl. Sol. Io. An. post Vin. in ver. Viuendum in. c. ii. de rel. dom. tenet ꝙ sic: allegat simile de patre familias arrogato: qui, & qui sub eo sunt, transeunt in potestatẽ arrogatoris. Instit. de acti. §. Illud. & omnes capite minuũtur. ff. de capit. di. l. liberos. & si ecclesia vnita pareret cũ haberet capellas: sicut si legantur ancillæ cum natis, seu serui ordinarii cũ vicariis, licet parent ancillæ vel ordinarii, tamen debentur filii vel serui vicarii: vt Inst. de lega. §. Si quis ancillas & tenet Archi. xvi. q. i. c. &. tpis. & Pau. & Zaba. in. d. cle fi. de reb. eccl. non alie. Vndecimo quæro: quid si beneficiũ tanq̃ principale, & illud beneficium habeat aliud annexũ, seu vnitum, vtrũ

de beneficio vnito sit facienda mentio in supplicatiõe. Sol. Domini de Rota deci. 333. in antiquis tenent q̃ nõ per not. per Io. And. in. c. Super eo de præben. li. 6. in nouel. quia ex quo principale nominatur: videtur nominari etiam accessorum. arg. l. Si vt certo. §. Vsq; autem. ff. cõmodati. & in. l. Sed & ades. §. Si quis mulierem. cũ simil. ff. locati. licet aliqualiter facit. l. fi. ff. de fun. instruc. Et est singularis decisio: q̃ notabis. Quã tamen ego intelligerem secundũ secundam speciẽ vnionis, per quam vnũ omnino transfertur in aliud beneficium. Secus autẽ, si per alias species, per quas ambo essent æque principalia, & pro decisione & limitatiõe facit q̃ statim dicam. Duodecimo quæro, vtrũ beneficiũ vnitum alteri, perdat nomen beneficii, Sol. dic. q̃ sic, & non debet dici beneficiũ sicut dicebatur ante vnionem arg. §. Illud. in Auctẽ. vt iudices. sine quoq; suffragio iuncta. l. fi. eadem. ff. de off. assess. & ideo de beneficio vnito non est faciendus articulus, sicut antea secũdum dominos de Rota deci. 19. in antiquis. Quod ego intelligo secũdum secundã speciem vnionis, uel in simili specie, alias secus ut dixi in. q. præced. Tertiodecimo quæro. Nunquid ille, cuius beneficium est unitũ alteri, ita quod unio potest cessum uel decessum illius, sortiatur effectũ, possit tale beneficium cũ alio permutare. domini de Rota deci. 373. decidunt quod nõ, nihil tamen allegant. Sed pro decisiõe facit quia non debet per hãc uiam indirectã inferior posse præiudicare unioni superioris, per quã præiudicaretur: si posset permutari: ut de se patet. In contrariũ tamen facit q̃ cessante omni fraude: Beneficiati possunt permutare beneficia ad inui

dom.§.Cui subest.ver.sunt autem.ꝙ ex quatuor cau sis fieri potest.Prima est temporis perturbatio seu qualitas.supra de relig.dom.c.Ad monasterium.&.xvi. q.i.Et temporis.Secunda ecclesiarum vicinitas:vt in d.c.&temporis.sicut in simili fecit olim Imperator de Mantua vnita Cremonæ propter vicinitatem. Vnde poeta dicit.Mātua ve miseræ &c.Tertia causa est paupertas.x.q.iii.c.Vnio.xvi.q.i.c.Postq̄.Quarta religionis deformitas arg.supra.ne cle.vel mon.c.Relatū & de sta.mon.c.in singulis.primo & hanc causam secūdum Host.non notauerunt doct.sed loco istius dixerunt ꝙ quarta causa erat desolatio,& destitutio clericorum seu monachorum,vt d.c.Qui ad monasteriū, sed ibi potius est qualitas seu paupertas,sicut litera dicit:sine causa fieri non debet vnio,vt dicit.d.M.allegat Rotam deci.55.quæ dicit:quod si vnio fieret non subsistente causa esset nulla.Sed quæro circa prædicta:qd si causa subesset propter quam vnio instaret facienda, &ab Episcopo,vel alio prelato habente potestatē vniēdi exigeretur:ꝙ faceret vnionem.An si Episcopus nollet facere si nihil sibi detraheretur per quem compelli posset,Sol.Goffred.quem referendo sequitur Archi. in.d.c.&temporis qualitas.tenet ꝙ possit compelli per superiorem arg.supra de iure patr.c.Nullus.&.8.q.3. c.Artaldus.ix.q.iiii.§.Nunc vero Facit quod not.in c.fi.supra.de ecc.ædifi.vbi colligitur ꝙ prælatus pōt repræhendi de negligentia,si omittit facere vnionem ex causa faciendam.facit quod dicam in sequ.articulo.

Articulus Sextus.

CIrca.vi.prin.artic.qualiter vnio fieri debeat procedam per conclusiones. Prima cõclusio est quod si per Episcopum aut alium habẽtẽ vniẽdi potestatem fiat vnio: requiritur consensus capituli sui secundum doct.hic.& tenet Archid.in.d.c.tempo ris.per not.in.c.Cum dilectus.supra quod met.cau. Vnde dicit hic Host.ꝙ Episcopus non põt facere hãc vnionem absq; laudatione suorum clericorum & amba rum ecclesiarum, supra.de his quæ fiunt a prælat.c.i. & de reb.eccle.non alien.c.i.li.vi.tenet etiam glo.in cle.i.§.Ad hæc.de sta.mon.& idẽ no.in cle.fi.de reb. eccl.non alien.not.in.c.Exposuisti.supra de præben. & secundum Host.quem sequitur etiam Archiepisco- pus, etiam non potest vnionem facere sine iudicio capi tuli argu.supra de his quæ fiunt a Prælato.c.pastora- lis, & arbitror ꝙ si canonici nollent consentire, possent compelli, si iusta causa subesset: ar.no.per archi.xvi. q.i.§.Sicut etiam ext.de his quæ fiunt a maio.part.c. ex parte secundũ Ala.Vin.Hosti.& Innõ.qui ita no. in solutione in.c.Auctoritate supra de præben.seqtur Archi.in d.§.sicut & dicit Zaba.in.d.Clem.fi.de re. eccl.non alien.in.v.not.ꝙ si non subesset causa iusta contradicendi posset fieri omnibus inuitis per not.in d.c.Cum dilectus & ꝙ notat Inno.in.c.In lateranense supra de præben.Sed si iusta causa subesset: vnius so- lius contradictio viciaret secundum Zab.& mihi pla- cet. Faciunt quæ dixi in præcedenti art. Secunda con- clusio est, ꝙ si vnio fiat ab Archiep.de beneficio subie-

cto suffraganeo, requiritur consensus suffraganei tex. est hic. & intellige etiã ꝙ requiratur consensus canonicorum suffraganei, per ea quæ statim dixi. Et ex prædictis infero, ꝙ si fieret a primate, siue a Patriarcha de beneficio subiecto Archiepiscopo sibi subiecto, ꝙ requireretur cõsensus Archiepi & canonicorũ suorum arg. prædictorũ. Tertia conclusio, ꝙ inferior ab epo puta abbas vel similis habens potestatẽ vniendi, non potest vnionem facere, nisi cũ consensu monachorum suorũ, & aliorum clericorum constituentium collegium vel capitulũ. arg. eorum, quæ statim dixi. & quæ dicam, & hoc reperio consulendo tenuisse. d. Dionysium de Perusio. Cõ. li. Quarta conclusio est. quod si Eps vel Synodus vult vnire ecclesiam, quæ sub est prælato inferiori, requiritur consensus ipsius prælati inferioris. Faciunt not. in. ii. conclusiõe. & hoc tenet glo. in ver. Rector in. c. fi. de re. eccle. non alie. per tex. in Clem. i. §. Ad hæc. de sta. mon. Intellige etiam quod interueniat consensus clericorum constituentium capitulũ, vel collegium prælato inferiori. Quinta conclusio infertur etiam ex prædictis, videlicet ꝙ si eps vel alius vult vnire ecclesiam exemptam, requiratur consensus illius, cui subest. Ita tenet Lap. in. d. §. Ad hæc. Facit etiam ꝙ dixi in. ii. conclusione, & ꝙ dixi in tertia. q. 4. art. principalis. Arbitror tamen etiã ꝙ requiratur consensus clericorum illi exẽpto constituentium capitulum vel collegium & etiã consensus canonicorũ eccl. cathedralis. vt not. glo. in ver. assensu in. d. §. Ad hæc. & ita intellige præcedẽ. conclusionẽ. Sexta cõclusio, ꝙ in oi iure ecclesia, cõferẽdo siue vniẽdo secundũ ꝙ dixi in. 17. q.

quarti art.prin.in tali vniõe requiritur consensus capituli.hoc sentit Inno.in.c.Pastoralis in fi.&ibi tenẽt Moderniores supra de don.& tenet Zabar.in.d.Cle. fi.de reb.eccl.nõ ali. Pro qua optime facit ratio illius Clemen. Septima cõclusio quod si vnitur eccl.collegiata,reqri debet cõsensus collegii,cuius læditur ius,ꝙ habet in eligendo prælatũ,ꝙ ius ab eis inuitis auferri nõ põt.xvi.q.fi.Monasterium&.c.rõnis.& etiã consensus capituli eccl.cathedralis,vt dixi in præcedentibus. Et ex prædictis cõclusionibus infertur nũc ratio decisionis constitutionis Clem.fi.in fi.de re.eccl.non alie. Nam cũ ex prædictis clare pateat,ꝙ requiritur cõsensus habẽtis potestatẽ vniendi,& capituli sui ꝙ non põt vniri sibi,aut capitulo suo,& multo minus vtriq; ecclesiã sibi subiectã,& rõ est.qa vt sæpius dictũ est:ad propriam vtilitatẽ vel cõmodũ non põt quis auctoritatẽ præstare.de quo latius in.d.Cle.Octaua conclusio,ꝙ si vnitur ecclesia patronata,requiritur consensus patroni,hoc tenet Pau.in.d.cle.fi.& ibi Zaba.in.14.q.&tenet Host.in summa.ti.de his,quæ fiunt a prælato.§.1.ver.Sed nec aliquid.facit.xvi.q.7.c.filiis &c.monasteriorũ & seq & supra de off.archi.c.Ad hæc.&.de his quæ fiũt a ꝑlato.c.Tua.&.c.Pastoralis.qa per talẽ vnionẽ patitur ecclesia,quasi quandã capitis diminutionẽ.2.q.7.§.3.ergo interest eius ne vergat in peiorem exitum.Præterea si esset ecclesia nõ collegiata patronus amitteret ius præsentandi,& etiam spẽ alimentorum:quia prius facilius habuisset q̃ nunc,postq̃ trãsiuit ad aliam,& processionem nomine ecclesiæ vnitæ, vt dicã in.8.art.quã tamen sic de facili posset obtinere Item collegiata amittit honorem consensus petendi in

electiõe facta vt in.c.Nobis de iure patro. Idem tenet Pau.in.d.§.Ad hæc.& probatur tex.& ibi traditur p doct.in.c.suggestum supra de iure patro. Et aduertæ ꝙ dictæ conclusiones procedunt quãdo essemus in tali specie vnionis, per quam præiudicaretur capitulo inferiori exempto, aut patrono. secus si non præiudicaretur: vt si fieret per primam speciem vniõis: de qua dixi in.ii.artic.& per similem speciem. Nona conclusio, ꝙ si fiat vnio de beneficio non vacante, non est necessaria ipsius Rectoris citatio, tex.est in.d.Cle.fi.in prin. & ratio est quia per ipsam non præiudicatur Rectori ante cessum, vel decessum: vt dicã in octauo art.quãꝗ Host.tenuit hic, ꝙ requiratur consensus Rectoris & p consequens citatio. Decima conclusio quod si vnio fiat de beneficio vacante, non est necessarium citare defensorem ipsius beneficii. tex.est in.d.Clem.fi.in prin.licet Host.hic tenuerit contrariũ motus ea ratione, quia res eccl. vacantis non potest dari alteri ecclesiæ vel dignitati, nisi dato defensore vt in.c.i.de rebus eccl.non alien.li.vi.multo minus videbatur posse concedi propria eccl.vacans arg.Authen.multomagis.c.de sacrosan.eccl.Sed solue hoc argu.vt tradit glo.in ver.defensor.& doct.ibi. Nec obstat etiam.ꝙ sede vacante, non dato defensore non possit fieri solutio vnionis vt in.c.i.sup.ne se.va.quare.solue hoc arg.ut tradit glo.in uerb.vacabat, & in Cle.fi.& uide quæ dicam in.ix.articulo. Vndecima conclusio, ꝙ si duarum uel plurium eccle.diuersarum diocesim fiat unio per primam speciẽ unionis, de qua supra in.ii.articulo prin.arbitror ꝙ requiratur consensus ambarũ ecclesiarum, quia tractatur

de obligatione,

de obligatione, commodo, & praeiudicio vtriusq;, & videtur fieri aeque principaliter. Nec tamen requiritur cōsensus superioris aut Papae, vt colligitur ex not. per Hosti. in summa. ne se. va. §. fi. in prin. Duodecima cōclusio ꝙ ecclesiarum diuersarum diocesum vnio fiat per secundam speciem vnionis, aut per alias personas vel alias species, per quas vna subiiceretur alteri, & vnum corpus efficeretur. ita ꝙ vna esset cui fieret vnio, in qua praelatus seu rector deberet esse alia vnita. Arbitror ꝙ requiratur solum consensus eccl. vnitae hoc est consensus canonicorum episcopi vnientis, alteri. Sed de consensu episcopi alterius eccl. cui fit vnio: maius videtur esse dubium. Et ratio diuersitatis sit, quia solum videtur tractari de praeiudicio ecclesiae, cui fit vnio. Vnde sicut sine cōsensu diocesani inferior ecclesia pōt acquirere, & meliorem conditionem facere, licet non aliena re: nec deteriorem facere: ita & in casu nostro cogitabis. Tertiadecima conclusio, ꝙ si vniretur eccl. diuersarum diocesum per aliquam speciem vnionis, per quam vna alteri obligaretur, aut vna remanere debet principalis. Arbitror ꝙ requiratur consensus ambarum ecclesiarum hoc est amborum diocesanorum, & capitulorū suorum. & idem descendit ex his quae dixi in praecedēti. Quartadecima conclusio, ꝙ in vnione fienda per legatum non requiritur consensus capituli etiam si vnio fiat episcopali dignitati: licet propter cōnexitatē, quae est inter episcopum & capitulum ecclesiae suae: potestas episcopi sit coacta ad requirendum consensum capituli, vt in. c. nouit. supra de his, quae fiunt a praelato, & in d. clem. fin. de re. eccl. non alien. Tamen in legato qui

cum capitulo nō habet istam coniunionem hoc non re quiritur expressum. Ita concludit Egidius in conclu. Rotæ deci. 183. Sed tu aduerte ꝙ decisio huius. q. depē det ab his quæ dixi supra in. ii. q. in prin. arti. Et data etiā potestate vniēdi in Legato: videtur obstare decis. prædictæ tex. noster qui vult quod archiepiscopus nō pōt sine consensu & etiam capituli vt supra dixi in. ii. cōcl. & tamen nō est cōmune inter Archiep. & capitu lū suffraganei sui: nisi diceres ꝙ istud est propter defi- cientem potestatē in archiepiscopo, quæ nō deficit in legato. & dato ꝙ legatus posset: videtur posse auctorita te sed. ap. Vnde sicut sed. apost. pōt non requisito con sensu alicuius inferioris: ita & ipse legatus: arbitror di cendum ꝙ si ex speciali commissione hoc pōt: procedit opinio Egid. Sed si diceremus cū posse vigore legatio- nis, cū legatus sit inter ordinarios inferiores, non pro- cederet sine magna dubitatione etiam data potentia. Sed quæro pro cōplemento huius sexti articuli. Vtrū consuetudine posset induci ꝙ episcopus posset vnire si ne cōsensu capituli sui. Glo. in verbo consentiente in d. clem. fi. recitat opinionē & tandem concludit ꝙ hoc non est præscriptibile, quod etiā in casu licito præla- tus alienet sine consensu capituli, & allegatur illa glo. pro singulari. Sed Lau. ibi. tenet contrarium: quia ta- lia sunt præscriptibilia vt in. c. nō est de consue. li. 6. vt supra de præscrip. c. de quarta. & in. c. Auditis Zab. dicit ibi, ꝙ cum talis consuetudo repugnet iuri, nō va- let nisi sit inducta a tacito cōsensu Papæ secundū not. per eū in. c. fi. supra de consue. Et ideo si fuit tanti tē- poris, cuius in contrariū memoria non extet. videtur

valere per.c.i.de præscrip.li.6.quia tūc tollit iuris resistentia & ita in casu nostro,nam præsumendū est:q in tā longo tēpore,Papa de hoc sciuit:qui nō præsumitur esse negligēs. Item ex variis causis verisimile est:q ad ipsum Papā deuenerit notitia,vel per appellatione hoc tangentē super aliqua causa,vel ex alia simili notitia hoc euenerit. Quod tamē dicit procedere,nisi ius expresse reprobet cōsuetudinē:vt in.d.Clc.fi.in fi.tūc non valet consuetudo etiā tanti temporis,de cuius initio nō sit memoria. Dictū autem Lau.procedit in his, in quibus ius nō resistit:quia tunc sufficit consuetudo præscripta spatio.xl.annorū per iura pēū alleg. Doct. in.c.Pastoralis supra de donat.& Ant.tenēt q non valet cōsuetudo,vt res eccl.possit alienari sine consensu capituli. Sed.d.M.ibi dicit q licet hoc procedat in donatione seu alienatione rerū,tamen in collatione tituli seu vnione ecclesiæ non videtur procedere. Et ratio diuersitatis sit:quia in hoc secundo casu non videtur fieri alienatio rerum eccl.sed concessio temporalis & necessaria. Ego vero ita arbitror distinguendum. Quod aut quæritur vtrum possit præscribi q Episcopus possit vnire mēsæ suæ aut capituli sui,accedēte cōsensu capituli sui.& dico q nullo tpe pōt hoc induci:quia tex. in.d.Clc.fi.in fine tollit oēm contrariā consuet.& rō in prōptu:quia est contra substantiā actus,vt q sauctorizet in facto proprio,& ideo merito non tenet:vt in c.ii.de cōsue.li.6. Aut quæritur vtrū res ecc.possit alienari per epm sine consensu capituli,& hoc præscribi possit,& de rigore iuris videtur hoc esse præscritibile,tamen propter magnum præiudicium,non videtur

admittendum,& quia ius oino resistit. Quinimo forte videtur dicendum ꝙ etiam de iure non sit præscriptibile: quia cum Epus & capitulum faciunt vnū corpus& res eccl. pariter videantur esse vtriusq;, sicut impossibile esset cōsuetudine induci: vt vnus rē alterius, tāquam ipse, posset alienare, intelligēdo de propria alienatione quia cū non sit dominus: non videtur posse cōpetere significatum verbi alienare, ꝙ significat dominii trāslationem. l. Alienationis verbū. ff. de verb. signi. & nemo dat: ꝙ non habet. & ideo bene dixerunt docto. in. d. c. Pastoralis. Aut quærimus, vtrum possit Eps vnire sine consensu capituli, & quia vnire est meræ iurisdictiōis nec videtur aliquid præscribi contra substantiā actus non video quaræ præscriptio nō habeat valere Vnde merito cle. si. in prin. non damnat hanc consuetudinē. Item facit: quia vnio non est ita præiudicialis sicut alienatio: cum de facili reuocetur si non subest causa, vel si causa deuenit ad non causam: vt dicam in. ix. art. & q̄a si subest causa, capitulum tenetur consentire: vt dixi supra in. 5. principali articulo. Hoc tamen de facili nō procederet, si dicta vnio fieret ecclesiæ alterius diocesis, propter magnum præiudiciū. Cogitabis: quia hæc nouissima sunt. Et pro prædictis facit quia longa est differentia inter alienationem & vnionem, vt patet ex dictis in decima conclusione.

Articulus Septimus.

CIrca Septimū articulum principalē, quo quæritur qualiter vnio probetur, breuiter dico ꝙ

pot ꝯst probari per priuilegia apost. per instrumẽta au ctentica, vel publica, per testes, & alias species probatio num, de quibus vide in locis suis. Dubitatur autẽ speci fice in materia nostra, quid si ecclesia, quæ habet alte- ram ecclesiam annexam, dicit illam fuisse vnitam, & ad probandum inducit patientiam, nedum longi temporis sed etiã tanti tpis, cuius contrarium memoria non exi stat: an dicatur sufficienter probare vnionẽ. Hanc quæ stionem tangit Host. in summa de supl. negl. præl. §. Quot modis. in fi. Et ibi remittit ad not. per eũ in sũ ma de excess. præl. ver. excedũt etiam detrahendo, & ad ti. de censi. §. Quis census. Et fuit quæstio olim di sputata Bononiæ, quam etiã tangit Guliel. in extraua. Io. 22. quæ incipit. Execrabilis. tangit & Host. & post eũ Io. An. ext. de cler. non resi. in. c. Quia nonnulli, in ver. Parochialis. ibiq; si semper. de cõsuetudine. Ibi Io. An. remittit ad not. per se in regula: Qui contra. li. 6. in mercu. quem vide in prædictis locis. qa materia est nimis longa. & vide etiam quod traditur in simili mate ria in. c. peruenit. supra de censi. & in. l. Cum in rẽ ver so. ff. de vsuris. & in. l. Si certis annis. C. de pactis.

Articulus Octauus.

CIrca. viii. princip. artic. videlicet de effectibus vnionis, procedã in eo per quæstiones. Primo quæro, quis sit effectus vnionis secundũ. i. spe- ciem, de qua in. 2. prin. arti. per quã cõmunicantur tã tum spiritualia. Sol. dic quod mortuo vno de fratibus vel clericis alterius ecclesiæ, in vtraq; ecclesia pro ani-

ma illius celebrātur officia mortuorū, & fit 7. 23. & 33. & reficitur quotidie vnus pauper, & alia similia. de quibus in. c. fi. supra de testamen. Secundo quæro: quis sit vnionis effectus, quæ fit per secundam speciem de qua in. ii. artic. videlicet cū vna ecclesia alteri subiicitur in spiritualibus & temporalibus, ita quod vna sit mater, & altera filia, Sol. dic secundum Host. in summa. Ne sed. vac. §. fi. vers. ii. ꝙ filia sortitur tunc priuilegia matris supra de sta. mon. c. Recolētes. §. fi. & talis vnio non præiudicatur Epo nec Archiepo, si fiat sine ipsorū consensu. vt supra de donat. in. c. inter dilectos. §. fi. etiam si a papa confirmetur: nisi in eo habeatur mentio de iure diocesani. arg. supra. de deci. Sane. & c. Ducū. §. fi. supra de cōfir. vti. vel inutil. c. sua nobis. & hoc idē sentit Archi. post Goffr. in. c. & tpis qualitas. 16. q. i. Tertio quæro: quis sit effectus, si vnio fiat secundū tertiam speciē vnionis, de qua in. ii. art. Sol. dic vt ibi aliqualiter fuit dictū, ꝙ canonici alterius ecclesiæ nō vocabuntur ad dispositionē illorum vel econtra. Et si ante huiusmodi vnionē habebant diuersos Metropolitanos, habebunt etiam post vnionē, ita ꝙ Eps ratione alterius suberit alteri. arg. c. ii. supra de relig. dom. Si vero ea est cathedralis, alia conuentualis, in cathedrali fiet electio & prælatus erit Eps cathedralis, & erit Abbas siue præpositus alterius: prout est inter Lugdunen. & sancti iusti eiusdem ciuitatis, & inter Cistercie. & Sortal Palmenen. nec per hoc conuētualis efficitur cathedralis: vt traditur. 16. q. i. c. felix. Facit de consecr. dist. i. in. c. de quorum. & supra de maio. & obedi. c. cū inferior. secundū Host. in. d. §. fi. Quarto quæro: quis sit effectus vnionis, quæ fit p. iiii. speciem, de qua in. d. ii.

artic. Sed collige ex ibi dictis, quæ tradit Archi. in. d. c. temporis. Quinto quæro de effectu vnionis; quæ fit per vltimã speciem per viam erectionis in cathedralẽ: Sol. dic vt traditur plene in. c. i. supra. ne sede vacan. Sexto quæro, vtrum vnio censeatur realis, vel personalis. Sol. dic ꝙ inspicienda sunt verba vnionis, & illa seruanda sunt. Si vero per verba non appareat, an sit realis vel personalis, arbitror ponderandam causam propter quam facta est, secundum quam regulabitur causatum, & sic vnio: vt in. c. Cum cessante supra de appell. cum simil. sed si causa nulla est expressa. credo ꝙ in dubio censebitur realis & non personalis. Facit supra de instit. c. Cum venissent: quia potius videtur fieri rei, cui fit: q̃ personæ, & per eam videtur ius quæsitũ arg. ff. de rebus eorum. l. Si pecuniam. §. si quis adeo ꝙ iniuria quæ fieret: diceretur fieri rei seu ecclesiæ, cui est facta vnio. facit. ff. de neg. gestis. l. qui in alien. §. fi. Vide latius per Oldr. in con. 223. Septimo quæro: vtrum priuilegium, quod competit ecclesiæ principali competat ecclesiæ vnitæ: dic ꝙ sic. vt not. per doct. in c. i supra ne. se. vac. & per Bal in. l. i. ff. de lega. i. facit bene tex. in. l. ii. C. Commu. de legat. ii. & Insti. de leg. §. sed non vsq;. Aucten. In successione. C. de suis & legit. & in Aucten. de success. ab intesta. §. Si vero. & traditur in. l. i. C. li. xi. tangit etiam Io. An. in c. i. de iure patr. & not. de pœni. dist. i. §. Medicamenta. Et hoc si modo non sit facta vnio æque principaliter: quo casu quælibet tenet naturam suam: vt tradit glo. magna. in cle. per literas. de præben. & glo. in. c. i. ne sed. vacan. notat Archi. 16. q. i. capit. Et temporis.

de quo late dixi in con. quod incipit. Monasterium. de sarchig. Octauo quæro, Pone monasterium de nouo cõstructum fuit vnitum alteri monasterio, cũ hoc q̃ ambo intelligerentur vnum & bona vtriusq; sint hinc inde cõmunia: qualiter conueniet conuentus & Abbatissa in administratiõe etiam spiritualiũ, & de effectu istius vnionis, vide notabile consilium Federici de Senis. xxviii. Nono quæro: quid si curatum beneficiũ vniatur capitulo ecclesiæ, quis dicatur habere curam, Sol. gl. in ver. capitulo. in cle. si. in fi. de reb. eccl. non alien. remittit ad not. per se post Host. in. c. Exposuisti. supra de præben. & ibi tenet Host. q̃ totũ capitulũ per. l. Sed si hoc §. Qui manumitti. ff. de in ius vocan. & quod not. supra de præben. cũ non ignores, secus si esset facta vni prebendæ: quia tunc canonica illius habebit curã. arg. prædictorum. vide per doct. in. d. locis. Decimo quæro: quid si ecclesia habens sub se capellas, vnitur alteri eccl. an illæ capellæ transeunt in vnione in aliam eccl. Sol. Io. An. post Vin. in ver. Viuendum in. c. ii. de rel. dom. tenet q̃ sic: allegat simile de patre familias arrogato: qui, & qui sub eo sunt, transeunt in potestatẽ arrogatoris. Instit. de acti. §. Illud. & omnes capite minuũtur. ff. de capit. di. l. liberos. & si ecclesia vnita pareret cũ haberet capellas: sicut si legantur ancillæ cum natis, seu serui ordinarii cũ vicariis, licet parent ancillæ vel ordinarii, tamen debentur filii vel serui vicarii: vt Inst. de lega. §. Si quis ancillas & tenet Archi. xvi. q. i. c. &. tpis. & Pau. & Zaba. in. d. cle. fi. de reb. eccl. non alie. Vndecimo quæro: quid si beneficiũ tanq̃ principale, & illud beneficium habeat aliud annexũ, seu vnitum, vtrũ

de beneficio vnito sit facienda mentio in supplicatiõe. Sol. Domini de Rota deci. 333. in antiquis tenent ꝙ nõ per not. per Io. And. in. c. Super eo de præben. li. 6. in nouel. quia ex quo principale nominatur: videtur nominari etiam accessorum. arg. l. Si vt certo. §. Vsq; autem. ff. cõmodati. & in. l. Sed & ades. §. Si quis mulierem. cũ simil. ff. locati. licet aliqualiter facit. l. fi. ff. de fun. instruc. Et est singularis decisio: q̃ notabis. Quã tamen ego intelligerem secundũ secundam speciẽ vnionis, per quam vnũ omnino transfertur in aliud beneficium. Secus autẽ, si per alias species, per quas ambo essent æque principalia, & pro decisione & limitatiõe facit ꝙ statim dicam. Duodecimo quæro, vtrũ beneficiũ vnitum alteri, perdat nomen beneficii, Sol. dic. ꝙ sic, & non debet dici beneficiũ sicut dicebatur ante vnionem arg. §. Illud. in Auctẽ. vt iudices. sine quoq; suffragio iuncta. l. fi. eadem. ff. de off. assess. & ideo de beneficio vnito non est faciendus articulus, sicut antea secũdum dominos de Rota deci. 19. in antiquis. Quod ego intelligo secũdum secundã speciem vnionis, uel in simili specie, alias secus ut dixi in. q. præced. Tertiodecimo quæro. Nunquid ille, cuius beneficium est unitũ alteri, ita quod unio potest cessum uel decessum illius, sortiatur effectũ, possit tale beneficium cũ alio permutare. domini de Rota deci. 373. decidunt quod nõ, nihil tamen allegant. Sed pro decisiõe facit quia non debet per hãc uiam indirectã inferior posse præiudicare unioni superioris, per quã præiudicaretur: si posset permutari: ut de se patet. In contrariũ tamen facit ꝙ cessante omni fraude: Beneficiati possunt permutare beneficia ad inui

cem: quanq̃ sint ibidē expectantes,& debentur benefi-cia renunciata permutantibus,& nō expectantibus vt in Clem. vnica de rer. permu. Cogitabis. Sed pro deci. d. de Rota, si recte memini: facit quod tradit Io. an. in addit. Specul. in ti. de pre. & vide etiā per dominos de Rota deci. 170 Decimoquartoquæro: vtrū ecc. patronata vnita monasterio desolato, faciat acquirere ius patronatus in illo monasterio, Sol. Spec. post Vin. in ti. de iure patr. in fi. dicit, q̄ si in primo monasterio fuit patronus ex fundatione vel præstatione loci, non propter hoc erit patronus. In secundo, si vero ex donatiōe, alias dotatiōe, res tūc videtur transire cum onere suo. Subdit tamē q̄ nusq̃ eris patronus in secūdo, sed semp in primo in quo presbyter sempter tenetur celebrare, d. c. & tpis 16. q. i. & seqtur Io. An. in addi. dicens q̄d hoc fuit dictū vin. in. c. ii. supra de relig. do. vbi ē t vide per doct. aliqd, p Io. An. in. c. 3. supra de iure patr. dic. vt in dictis locis. Decimoquinto quæro, si eccl. sint diuersarū diocesum, quis habebit cōfirmare prelatū. Sol. Io. An. in duobus monasteriis vnitis in. d. c. de iure patr. dicit q̄ abbatē confirmabit epus maioris monasterii quod mihi placet quādo æque principaliter fieret vnio, vel quādo per vnionē, minus subiiceretur maiori: prout cōmuniter fit. Sed si maius monastertum, vel maior ecclesia subiiceretur minori, tunc arbitrarer q̄ epis minoris deberet confirmare. Et aduerte quia dicit Arch. in. d. c. & tēporis. q̄ si eccl. vnita est multum remota; debet destrui. Decimo sexto: quæro vtrum per vnionem eccl. diuersarum diocesum præiudicetur iuribus diocesani, Sol. Io, An. & doct. in. c. ii. supra de rel. do. tenent q̄ non. Idem tenet glo. ii. in cle. fi. de re. eccl. nō

ali.dicens ꝙ intelligitur facta saluo iure diocesani alle gat not.in.d.c.ii.& infra de priui.c.Pastoralis. Quod dicit Zab.in.d.cle.fi.procedere in vniõe facta per Papam,vel legatũ. Quod tamen ego limito,nisi in illo iure,ꝙ saluũ esse non põt vnione vadida existente. Vnde abbatem confirmat epũs monasterii vel eccl.cui facta est vnio,vt dixi in pced.q.& tenet Io.An.post Egid. in.d.c.ii.& idẽ dicerem in simil. Facit quod dicam in sequen.q.secus autẽ est secũdum Zab.si vnio esset facta per epm:quare ipse põt sibi ipse piudicare. Quod autem videatur tũc transferre per vnionẽ traditur in d.c.Pastoralis. Decimoseptimo quæro:quid si ecclesia patronata vniatur alteri,vtrũ præiudicet iuri patroni. Sol.doct.tenent ꝙ nõ quo ad alimenta,& ius processionis;secus quo ad ius præsentandi & consulendi in ecc. collegiata secundum Pau.in ver.defensor.in cle.fi.de re.eccl.non ali.& vide quæ dixi supra in.6.arti.prin. in octaua conclusione. Decimooctauo quæro: vtrum si eccl.vnita sit debilis,an rector eccl.cui facta est vnio, debeat tenere vicariũ in ecc.vnita.vide Io.An.in reg. Qui contra de re.iu.li.6.in mercu.in fin.q.quem ad præsens videre non potui. Decimonono q̃ro:vtrum habens gratiam ante ferri,præferatur habenti ius ex vnione.Sol.pro deci.vide late Oldr.con.223. Vigesimo quæro:quid si superior vult agere pro eccle. sibi vnita : an debeat impetrare sibi iudicem delegatum, habito respectu ad eccle. vnitam , an ad eccl.cui facta est vnio . Sol . vide distin . quam feci in Clem. prima de rescript.vbi Io.de Imo.& doct . Vigesimo primo q̃ro,vtrum vnio præiudicet beneficiato,Sol.dic

ꝙ non Cle.i.de re.eccl. non alie.& vide quæ dixi in.6. arti.p rin.in.ix.conclusione.

Articulus Nonus.

Circa nonum articulum principalem, videlicet quis, qualiter, & quando possit soluere vnionē. in primis arbitror ponendā hanc regulam generalem, ꝙ ille, & ex illa causa cessante, pōt soluere vnionem, qui potuit ipsam facere. per regulam. l spōt. ff. de acquir. hæred & .l.iii. ff. de re. iudic. coniuncto. c.i. infra de re. iur. & in. l. Nil tā naturale. ff. eo. ti. Sed quæro iuxta prædicta, vtrum capitulū sed. vacan. possit soluere vnionem, & dicendum est, ꝙ sic: quia potest vnire vt dixi supra in. iii. artic. prin. in. 6. q. per regulā præcedentem. Sed vtrum hoc casu necessariū sit: vocare defensorem: videtur dicēdum ꝙ non: quia in vnione, non est hoc necessariū vt dixi supra in. 6. art. prin. in. x. cōclusione. Contrarium tenet glo. in ver. vacabat. in. d. cle. fi. & ratio diuersitatis est: quia ex quo vnio videtur esse facta, ideo ecclesia, cui facta est: non pōt priuari dicto iure, non dato defensore, & reuocato per not. in. c. i. de reb. eccl. non. ali. li. 6. Sed vnio ideo pōt fieri non dato defensore: quare vt dixi in. 5 art. prin. debet fieri ex causa. & ideo subsisten. legitima causa, nō curatur, an vacet eccl. vel non: quia non præiudicatur eccl. sed subuenitur necessitati vel vtilitati. Zenzellino nō placet hæc ratio diuersitatis. Nam secundū cum dici posset, ꝙ licet vnio sit facta ex causa, tamē illa deficiente, vel cōtraria existente, pōt dissolui, quia cessante causa

dissoluuntur etiam iura cõmunia.c.nõ debet supra de consan.& aff. Sed põt responderi secundum Zab.quia dato ꝙ subsit causa dissolutionis faciendæ, quia vt di-ctum est, agitur de diminuendo iure eccl.& ideo requiritur defensor.sicut etiã requiritur si subest causa vel necessitas alienationis fiendæ, vt in.d.c.1.secus si agitur de vniendo: quia tunc non agitur de præiudicio alicuius eccl. Et quatenus videretur agi, succedit Eps, qui hoc casu defendit eccl.suam. Secundo quæro: vtrũ falsitas causæ reddat vnionẽ factam nullã ipso iure, adeo ꝙ impetrans tale beneficium vnitũ, non posset illud acceptare, donec vnio fuerit anullata. Sol. domini de Rota in antiq.deci.183.tenent quod non, & quia multum prolixe tractant. vide ibi per eos. Pro quo allegãt glo. xii.q.ii.c.Sine exceptione. Licet archi.teneat contrarium, & vide quod dicũt ipsi, quod vnio valet: licet possit anullari probata fallitate causæ. allegãt tamen multa in contrariũ, & eandem.q.latius prosequũtur deci. 44.in antiquis, vbi vide. Tertio quæro, an vnio facta de eccl.debili dissoluatur si peruenit ad pinguiorẽ fortunam archi.tenet quod sic.x.q.iii.c.vnio. Zenzelli; in.d.cle.fi.tenet contrarium in.ver.defensor.& hoc uerius uidetur arg.eorũ quæ dicta sunt supra in.c.1.in prin.ne sede.vac.tribuit tamen talis restauratio iustã causam dissolutionis. Quarto quæro. si Eps unit dignitatem ecclesiæ, capitulo ipsius ecclesiæ, utrũ successor possit reuocare, Sol. Vide late per Oldr.consi.172.

Quinto quæro, utrum tollatur effectus unionis iam factæ per subsequentem prouisionẽ, Sol. dic ꝙ non: siue fiat a Papa siue ab ordinario, nisi fiat mentio de uniõe:

quia alias sequeretur ꝙ vnio posset esse inutilis per sequentem prouisionem,& esset præiudicatiua,cum fieret ex causa. Ita tenent Domini de Rota deci.160.in antiquis Aduerte tamen ꝙ domini prædicti post vnã conclusionem quam faciunt,dicunt ꝙ beneficiũ reseruatum per papam,possit vniri per ordinarium.de quo dixi supra in.iiii.artic.prin.in.6.q.tandem referunt ꝙ reseruatio subsequens vnionem,ab ordinario factã, impedit effectum vnionis,posito ꝙ in collatione facta de tali beneficio reseruato per papam,non fuerit facta mentio de vnione,quæ præcedit quando vnio perpetuo nõ tollitur,sed eius effectus differtur.vt in.c.sciãt cuncti.de electi.li.6.& in.l.Cum ita.ff.de condi.& demon.& posito ꝙ vnio sit facta propter causam necessariam,tamẽ ipsa causa seu ipsius effectus potest differri superueniente facto principis.vt in.l.fi.ff.ad municipales. Item differtur talis necessitas ad tempus& non perpetuo:quod non videtur absurdum:licet cõtra hoc videatur facere quod notat.Arch.in.c.Nemo.de electi.li.6.Vbi vult ꝙ de cõmenda debeat fieri mentio in impetratio ie.Sed hoc non obstat:quia reseruatio fit proprio motu Papæ,& sic nõ debeat allegari subreptio c.Si motu proprio.de præben.li.6.Dicunt tamen se credere Domini de Rota:ꝙ si ordinarius ad vitandum periculum animarum,talem vnionem fecerit,& papa hoc ignorans reseruauerit,propter hoc reseruatio nõ sortitur effectum,vt vitetur scandalum,& ꝙ papa est de talibus certificandus.

CIrca decimum & vltimum articulum, videlicet quis sit effectus dissolutionis vnionis factæ: dicerem q̃ per talem dissolutionem, vnita redeũt ad primæuam naturam suam. facit. ff. de operis liberorum. l. plane. &. ff. de adul. l. In lege adulte. §. fi. ff. de rei vendi. l. In rem. §. fi. Inst. de rerum diui. §. Si quis ex aliena. Res enim de facili redit ad naturam suã, 35. dist. c. Ab exordio. ff. de pactis. l. Si vnus. §. Pactus ne peteret. Et ex his deo duce, habes expeditam hanc per vtilem materiam vnionis.

FINIS.

¶ Impressum Romæ in Campo Floræ, per Valerium Doricum, & Ludouicum Fratres Brixianos. Anno Domini. M. D. XXXIX. Mense Augusto.

*
**
***
**
*

